

Nota voor burgemeester en wethouders

Team
DEV-PRO

Onderwerp

Windverkenning Deventer - Addendum en beantwoording vragen en reacties

1- Notagegevens		2- Bestuursorgaan	
Notanummer	2021-000519	<input checked="" type="checkbox"/> B & W	16-03-2021
Datum	26-02-2021	<input type="checkbox"/> Raad	--
Programma:		<input type="checkbox"/> Burgemeester	--
04b Energietransitie		College van B & W	
Portefeuillehouder Weth. Verhaar		- Burgemeester	- Weth. Grijsen
		- Weth. De Geest	- Weth. Verhaar
		- Weth. Walder	- Weth. Rorink

Besluitenlijst	d.d.	d.d.	d.d.
<input type="checkbox"/> Akkoordstukken	--	<input checked="" type="checkbox"/> Openbaar	16-03-2021
		<input type="checkbox"/> Besloten	--

Routing	d.d.	par.	
Programmamanager	11-03-2021	<input checked="" type="checkbox"/> adj.secr.	11-03-2021
portefeuillehouder	10-03-2021	<input checked="" type="checkbox"/> gem.secr.	11-03-2021
		BIS Openbaar	
		Status	Definitief 2021-03-18

Bijlagen

B & W d.d.: 16-03-2021

Besloten wordt:

- De beantwoording van ontvangen reacties en vragen op de Windverkenning Deventer vast te stellen, zoals opgenomen in de bijlage "Beantwoording ontvangen reacties (via www.deventer.nl/zienswijze)" en de bijlage "Vraag en Antwoord Bijeenkomst Windverkenning Deventer d.d. 2 februari 2021".
- Het bijgevoegde "Addendum op de Windverkenning Deventer" vast te stellen.
- De raadsmededeling vast te stellen.
- De beide documenten "Beantwoording", het Addendum en de raadsmededeling aan te bieden aan de raad.
- De beantwoording van ontvangen reacties, de beantwoording van de vragen en het addendum te verspreiden onder de betrokken bewoners- en belangengroepen en te plaatsen op www.deventerstroomt.nl nadat de raadsmededeling is verzonden.
- De nota en het besluit openbaar te maken nadat de stukken zijn verspreid.

Financiële aspecten:

Financiële gevolgen voor de gemeente?	Nee
Begrotingswijziging	Nee

Voorstel openbaarmaking conform Wet Openbaarheid Bestuur (Wob)

- De nota en het besluit openbaar te maken
- De nota en het besluit openbaar te maken vergezeld van bijgaand persbericht
- De nota en het besluit openbaar te maken nadat de raadsmededeling is verzonden, de stukken zijn verspreid en op de website zijn geplaatst.
- De nota en het besluit openbaar te maken, behalve...
- Het besluit openbaar te maken, maar niet de nota, gelet op artikel:
- De nota en het besluit niet openbaar te maken, gelet op artikel:

Kennisgeving/ Bekendmaking Awb

Kennisgeving (publicatie) conform Awb
Bekendmaking conform Awb

Nee
Nee

ADVIESRADEN:

Moet een van de adviesraden gehoord worden of op de hoogte gesteld?

Ja

Adviesraad/ Adviesraden

Adviesraad Natuur en Milieu

Toelichting

Inleiding

Het college van B&W heeft op 24 november 2020 het voornemen uitgesproken om de zoekgebieden 3 en 13 uit de Windverkenning Deventer aan te wijzen als focusgebieden voor de ontwikkeling van windenergieprojecten. Een gebied (focusgebied 3) bij de afslag Deventer-Oost van de A1 en een gebied (focusgebied 13) iets ten oosten van de bebouwde kom van Colmschate, langs de A1.

Dit voorgenomen besluit en de Windverkenning zijn vrijgegeven voor een brede raadpleging. Omwonenden, grondeigenaren, inwoners en maatschappelijke partners zijn actief benaderd om te reageren.

Het voorgenomen besluit en de bijbehorende documenten zijn tevens aangeboden aan de raad met de vraag om wensen en bedenkingen kenbaar te maken.

De uitkomst van de maatschappelijke raadpleging en de wensen en bedenkingen van de raad weegt het college mee in haar definitieve voorstel aan de raad over de Windverkenning en het al dan niet aanwijzen van de focusgebieden.

Reacties n.a.v. bijeenkomst 12 december 2020

Al eerder heeft het college besloten over beantwoording van gestelde vragen en collegebrieven die naar aanleiding van de informatiebijeenkomst van 12 december 2020 binnen zijn gekomen. Parallel daaraan is via www.deventer.nl/zienswijzen een groot aantal (circa 720) reacties ingediend. Hoewel het in deze fase van het proces formeel niet mogelijk is een zienswijze in te dienen, hecht het college er waarde aan om de ontvangen reacties van een antwoord te voorzien. Bijgevoegd document "Beantwoording ontvangen reacties (via www.deventer.nl/zienswijze)" voorziet daarin. Vanwege de privacywetgeving is dat anoniem gedaan.

Vragen n.a.v. bijeenkomst 02 februari 2021

Op 02 januari 2021 heeft een tweede digitale informatiebijeenkomst plaatsgevonden over de Windverkenning Deventer voor alle belangstellenden.

Tijdens de bijeenkomst is een toelichting gegeven op de Windverkenning en het besluit van het college daarover. Aanwezig zijn in de gelegenheid gesteld om hun vragen tijdens de (digitale) teams-bijeenkomst te stellen. Niet alle vragen konden tijdens de bijeenkomst beantwoord worden. Daarom is de mogelijkheid geboden om vragen digitaal na te zenden. Aangegeven is dat ook die vragen beantwoord worden en dat deze op de website geplaatst zullen worden. In de bijlage 'Vraag en Antwoord Bijeenkomst Windverkenning Deventer d.d. 2 februari 2021' zijn alle ontvangen vragen opgenomen en beantwoord. Vanwege de privacywetgeving is dat anoniem gedaan.

Addendum

Tijdens de raadpleging is duidelijk geworden dat er aanvullende vragen zijn over de mogelijke aanwijzing van de focusgebieden die onvoldoende zijn beantwoord in de Windverkenning. Om die reden is een Addendum opgesteld waarin ingegaan wordt op deze vragen. Het Addendum vult de Windverkenning Deventer op onderdelen aan.

Omdat deze aanvulling relevante informatie is voor de besluitvorming, is het gewenst om het addendum nu ook al integraal onderdeel te laten zijn van de documenten waarover de raad gevraagd is haar wensen en bedenkingen te geven.

Inhoud addendum

Bijgevoegd addendum vult de "Windverkenning Deventer" aan op/met de volgende onderwerpen:

1. Gezondheid; tijdens de raadpleging waren er veel vragen van omwonenden over de wijze waarop de gezondheid van inwoners is meegewogen in de keuze van de focusgebieden. Daarbij wordt met name ook laag frequent geluid genoemd. Dit aspect was een belangrijk criterium in de analyse naar potentieel geschikte gebieden, maar is in de tekst van de Windverkenning onderbelicht;
2. Indicatieve aanvullende berekeningen geluid en slagschaduw; tijdens de raadpleging bleek een duidelijke behoefte aan inzicht in geluidsbelasting en de mate van slagschaduw. Bij slagschaduw werd gesuggereerd dat de turbines zo vaak moeten worden stilgezet om te kunnen voldoen aan de slagschaduwnormen, dat het plaatsen van windturbines geen zin zou hebben. Dit is aanleiding geweest om indicatieve berekeningen naar geluid en slagschaduw te laten uitvoeren.
3. Focusgebied 13 in relatie tot landschap; tijdens de raadpleging zijn vragen gesteld hoe het kan dat dit focusgebied niet is afgefallen op basis van toetsing aan landschapstype. Immers een deel van het gebied hoort tot het landschapstype 'oude hoeven en essenlandschap. Andere gebieden zijn om die reden afgefallen.
4. Visualisaties op de windmolens vanuit de brede omgeving; tijdens de raadpleging bleek er ook een duidelijke behoefte te zijn aan visualisaties van de windturbines in de focusgebieden. Dat is aanleiding geweest om fotovisualisaties te laten maken van het zicht op de windturbines in beide focusgebieden.

Status addendum

Na besluitvorming maakt het bijgevoegde addendum integraal onderdeel uit van 'Windverkenning Deventer, verkenning naar passende gebieden voor de ontwikkeling van windenergie' (kenmerk november 2020, voorlopig vastgesteld door B&W d.d. 24 november 2020).

Beoogd resultaat

De ontvangen reacties en vragen over de Windverkenning Deventer te beantwoorden door de bijlagen "beantwoording ontvangen reacties (via www.deventer.nl/zienswijze)" en "Vraag en Antwoord Bijeenkomst Windverkenning Deventer d.d. 2 februari 2021" te verspreiden en op de website te plaatsen.

Met de aanvullingen uit het Addendum een nadere inhoudelijke toelichting en onderbouwing te geven bij de Windverkenning op basis waarvan belanghebbenden en de raad hun mening kunnen vormen.

Kader

- Energieplan Deventer - juli 2020;
- Windverkenning Pondera - 2018;
- RES Participatie plan Deventer - juni 2020;
- Omgevingsvisie - juli 2020;
- Collegenota 2020 – 001967 Windverkenning, voorlopig besluit;
- Collegenota 2021 – 000018 Windverkenning, beantwoording vragen bijeenkomst 12 dec 2020;
- Collegenota 2021 – 000178 Windverkenning, beantwoording collegebrieven;
- Collegenota 2021 – 000431 Windverkenning, memo Pondera indicatieve berekeningen.

Argumenten voor en tegen

Argumenten voor:

- Beloofd is dat alle reacties en vragen die gesteld zijn over de "Windverkenning Deventer" beantwoord worden en dat deze op de website geplaatst worden. Dit doet ook recht aan het actief benaderen en informeren van inwoners.
- Delen van nieuwe relevante informatie met inwoners en belanghebbenden;
- Delen van nieuwe relevante informatie met raadsleden en dat onderdeel laten zijn van de stukken waarover de raad gevraagd is haar wensen en bedenkingen te geven.
- Openheid naar belanghebbenden over de effecten van windturbines in de focusgebieden 3 en 13.
- Onderbouwing dat de geldende normen voor geluid en slagschaduw een haalbaar plan niet in de weg staan.

Argumenten tegen:

n.v.t.

Extern draagvlak (partners)

Extern draagvlak voor de 'Windverkenning Deventer' en het voorgenomen besluit om gebieden 3 en 13 aan te wijzen als focusgebieden, wordt getoetst tijdens de nog lopende raadpleging.

Financiële consequenties

Geen.

Aanpak/uitvoering

Na het besluit van het college wordt bijgevoegde raadsmededeling en de verschillende bijlagen aan de gemeenteraad aangeboden.

Tegelijkertijd met bijgevoegde raadsmededeling, wordt een raadsmededeling over het vervolgproces van de RES en de status van de zoekgebieden voor wind en zon daarin, aan de gemeenteraad aangeboden.

De bijlagen "Beantwoording ontvangen reacties (via www.deventer.nl/zienswijze)" en "Vraag en Antwoord Bijeenkomst Windverkenning Deventer d.d. 2 februari 2021" worden verspreid en op de website www.deventerstroomt.nl geplaatst.

Met het addendum ontvangt de raad aanvullende informatie die integraal onderdeel uitmaakt van de eerder toegezonden documenten over de windverkenning. Over deze documenten is de raad gevraagd haar wensen en bedenkingen te geven. Het addendum wordt op ook www.deventerstroomt.nl geplaatst en verspreid onder de betrokken bewoners- en belangengroepen.

De wensen en bedenkingen van de raad en de uitkomst van de lopende raadpleging neemt het college mee in haar definitieve voorstel aan de raad over de Windverkenning en het al dan niet aanwijzen van zoekgebieden 3 en 13 als focusgebieden voor het opwekken van windenergie. Inzet is dat het college voor de zomer van 2021 een besluit neemt over het voorstel aan de gemeenteraad. De gemeenteraad kan dan na de zomer een definitief standpunt innemen over de windverkenning en de aanwijzing van de focusgebieden.

RAADSMEDEDELING

Onderwerp Windverkenning Deventer - Addendum en beantwoording vragen en reacties

Mededelingennr 2021-000519
Team DEV-PRO

Portef.houder
BenW-besluit d.d.:

Weth. Verhaar
16 maart 2021

1. Inleiding: waarom deze mededeling

Met raadsmededeling 2020-001967 en de bijbehorende documenten heeft het college de wensen en bedenkingen gevraagd van de gemeenteraad over de 'Windverkenning Deventer' en het voorgenomen besluit om de zoekgebieden 3 en 13 uit de Windverkenning aan te wijzen als focusgebieden voor de opwekking van windenergie.

Dit voorgenomen besluit en de Windverkenning zijn daarnaast ook vrijgegeven voor een brede raadpleging. Omwonenden, grondeigenaren, inwoners en maatschappelijke partners zijn actief benaderd om te reageren op het voorgenomen besluit over de mogelijke opwekking van windenergie in de zogenoemde focusgebieden.

De uitkomst van de maatschappelijke raadpleging en de wensen en bedenkingen van de raad weegt het college mee in haar definitieve voorstel aan de raad over de Windverkenning en het al dan niet aanwijzen van de focusgebieden.

Naar aanleiding van de gehouden informatiebijeenkomsten zijn via de e-mail diverse vragen gesteld en via www.deventer.nl/zienswijzen zijn een groot aantal reacties ingezonden.

Daarnaast is tijdens de raadpleging in videosessies duidelijk geworden dat er aanvullende vragen zijn over de mogelijke aanwijzing van de focusgebieden die onvoldoende zijn beantwoord in de Windverkenning.

2. Kader

- Energieplan Deventer - juli 2020;
- Windverkenning Pondera - 2018;
- RES Participatie plan Deventer - juni 2020;
- Omgevingsvisie - juli 2020;
- Collegenota 2020 – 001967 Windverkenning, voorlopig besluit;
- Collegenota 2021 – 000018 Windverkenning, beantwoording vragen bijeenkomst 12 dec 2020;
- Collegenota 2021 – 000178 Windverkenning, beantwoording collegebrieven;
- Collegenota 2021 – 000431 Windverkenning, memo Pondera indicatieve berekeningen.

3. Kern van de boodschap

In deze raadsmededeling en bijbehorende documenten informeert het college de raad over de ontvangen vragen en ingediende reacties op de windverkenning Deventer én de beantwoording daarvan, een en ander zoals opgenomen in de "Beantwoording ontvangen reacties (via www.deventer.nl/zienswijze)" en de bijlage "Vraag en Antwoord Bijeenkomst Windverkenning Deventer d.d. 2 februari 2021".

Daarnaast vraagt het college aan de raad om bijgevoegd "Addendum op de Windverkenning Deventer" integraal onderdeel te laten zijn van de eerder toegezonden stukken waarover de raad gevraagd is haar wensen en bedenkingen kenbaar te maken (mededelingennr. 2020-001967).

Tegelijkertijd met voorliggende raadsmededeling, wordt een raadsmededeling aan de gemeenteraad aangeboden waarin het vervolgproces wordt geschetst van de RES en de status van de zoekgebieden voor wind en zon daarin.

4. Nadere toelichting

Reacties n.a.v. bijeenkomst 12 december 2020

Al eerder heeft het college de raad geïnformeerd over beantwoording van gestelde vragen en collegebrieven die naar aanleiding van de informatiebijeenkomst van 12 december 2020 binnengekomen zijn.

Parallel daaraan is [via www.deventer.nl/zienswijzen](http://www.deventer.nl/zienswijzen) een groot aantal (circa 720) reacties ingediend. Hoewel het in deze fase van het proces formeel niet mogelijk is een zienswijze in te dienen, hecht het college er waarde aan om de ontvangen reacties van een antwoord te voorzien. Bijgevoegd document "Beantwoording ontvangen reacties (via www.deventer.nl/zienswijze)" voorziet daarin. Vanwege de privacywetgeving is dat anoniem gedaan.

Vragen n.a.v. bijeenkomst 02 februari 2021

Op 02 januari 2021 heeft een tweede digitale bijeenkomst plaatsgevonden over de Windverkenning Deventer voor alle belangstellenden.

Tijdens de bijeenkomst is een toelichting gegeven op de Windverkenning en het besluit van het college daarover. Aanwezig zijn in de gelegenheid gesteld om hun vragen tijdens de (digitale) teams-bijeenkomst te stellen. Niet alle vragen konden tijdens de bijeenkomst beantwoord worden. Daarom is de mogelijkheid geboden om vragen nog digitaal na te zenden. Aangegeven is dat ook die vragen beantwoord worden en dat deze op de website geplaatst zullen worden.

In de bijlage "Vraag en Antwoord Bijeenkomst Windverkenning Deventer d.d. 2 februari 2021" zijn alle ontvangen vragen opgenomen en beantwoord. Vanwege de privacywetgeving is dat anoniem gedaan.

Addendum op de Windverkenning

Tijdens de raadpleging en in videosessies met belangstellenden is duidelijk geworden dat er aanvullende vragen zijn over de mogelijke aanwijzing van de focusgebieden die onvoldoende zijn beantwoord in de Windverkenning. Om die reden is een Addendum opgesteld waarin ingegaan wordt op deze vragen. Het Addendum vult de Windverkenning Deventer daarmee op onderdelen aan.

Omdat deze aanvulling relevante informatie is voor de besluitvorming, is het gewenst om het addendum nu ook al integraal onderdeel te laten zijn van de documenten waarover de raad gevraagd is haar wensen en bedenkingen te geven.

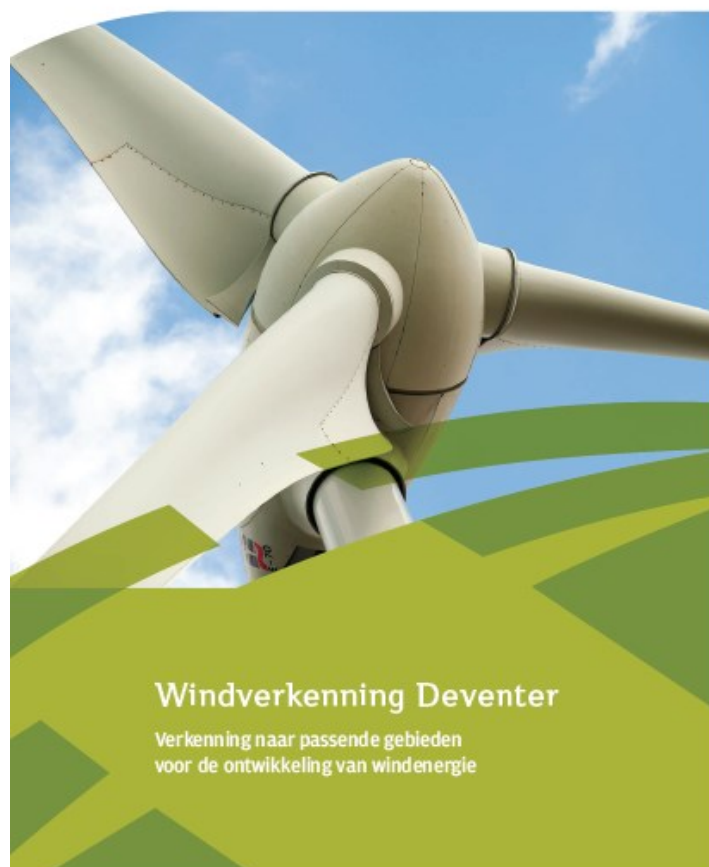
Inhoud addendum Voorliggend addendum vult de "Windverkenning Deventer" aan op/met de volgende onderwerpen:

1. Gezondheid; tijdens de raadpleging waren er veel vragen van omwonenden over de wijze waarop de gezondheid van inwoners is meegewogen in de keuze van de focusgebieden. Daarbij wordt met name ook laag frequent geluid genoemd. Dit aspect was een belangrijk criterium in de analyse naar potentieel geschikte gebieden, maar is in de tekst van de Windverkenning onderbelicht;
2. Indicatievullen aanvullende berekeningen geluid en slagschaduw; tijdens de raadpleging bleek een duidelijke behoefte aan inzicht in geluidsbelasting en de mate van slagschaduw. Bij slagschaduw werd gesuggereerd dat de turbines zo vaak moeten worden stilgezet om te kunnen voldoen aan de slagschaduwnormen, dat het plaatsen van windturbines geen zin zou hebben. Dit is aanleiding geweest om indicatieve berekeningen naar geluid en slagschaduw te laten uitvoeren.
3. Focusgebied 13 in relatie tot landschap; tijdens de raadpleging zijn vragen gesteld hoe het kan dat dit focusgebied niet is afgevalen op basis van toetsing aan landschapstype. Immers een deel van het gebied hoort tot het landschapstype 'oude hoeven en essenlandschap'. Andere gebieden zijn om die reden afgevalen.
4. Visualisaties op de windmolens vanuit de brede omgeving; tijdens de raadpleging bleek er ook een duidelijke behoefte te zijn aan visualisaties van de windturbines in de focusgebieden. Dat is aanleiding geweest om fotovisualisaties te laten maken van het zicht op de windturbines in beide focusgebieden. De fotovisualisaties worden volgende week nagezonden.

Status addendum

Na besluitvorming maakt bijgevoegd Addendum integraal onderdeel uit van 'Windverkenning Deventer, verkenning naar passende gebieden voor de ontwikkeling van windenergie' (kenmerk november 2020, voorlopig vastgesteld door B&W d.d. 24 november 2020).

Windverkenning Deventer



www.deventer.nl

Addendum

2021 03 16

Inleiding

Het college van B&W heeft op 24 november 2020 het voornemen uitgesproken om de zoekgebieden 3 en 13 uit de Windverkenning Deventer aan te wijzen als focusgebieden voor de ontwikkeling van windenergieprojecten. Een gebied (focusgebied 3) bij de afslag Deventer-Oost van de A1 en een gebied (focusgebied 13) iets ten oosten van de bebouwde kom van Colmschate, langs de A1.

Dit voorgenomen besluit en de Windverkenning zijn vrijgegeven voor raadpleging. Omwonenden, grondeigenaren en maatschappelijke partners zijn actief benaderd om te reageren.

Het voorgenomen besluit en de bijbehorende documenten zijn tevens aangeboden aan de raad voor wensen en bedenkingen.

De uitkomst van de brede maatschappelijke raadpleging en de wensen en bedenkingen van de raad weegt het college mee in haar definitieve voorstel aan de raad over de Windverkenning en het al dan niet aanwijzen van de focusgebieden.

Aanleiding addendum

Tijdens de raadpleging is duidelijk geworden dat er aanvullende vragen zijn over de mogelijke aanwijzing van de focusgebieden die onvoldoende zijn beantwoord in de Windverkenning. Om die reden heeft het college besloten om de Windverkenning Deventer op een aantal onderdelen aan te vullen met dit addendum.

Inhoud addendum

Dit addendum geeft aanvullende informatie op de volgende onderwerpen:

1. Gezondheid;
2. Indicatieven aanvullende berekeningen geluid en slagschaduw;
3. Focusgebied 13 in relatie tot landschap;
4. Visualisaties op de windmolens vanuit de brede omgeving.

Status addendum

Dit addendum maakt integraal onderdeel uit van 'Windverkenning Deventer, verkenning naar passende gebieden voor de ontwikkeling van windenergie' (kenmerk november 2020, voorlopig vastgesteld door B&W d.d. 24 november 2020).

Hoofdstuk 1: Gezondheid

Tijdens de raadpleging waren er veel vragen van omwonenden over de wijze waarop de gezondheid van inwoners van Deventer meegewogen is in de keuze van de focusgebieden. Zij noemen daarbij met name (laagfrequent) geluid (LFG).

Dit aspect was een belangrijk criterium in de analyse naar potentieel geschikte gebieden, maar is in de tekst van de Windverkenning onderbelicht.

Geluid is belangrijk criterium bij analyse

In de eerste stap van de verkenning is, door Pondera, op grond van de geldende wet- en regelgeving geanalyseerd waar binnen Deventer windturbines in theorie mogelijk zijn.

Een van de belangrijkste criteria bij die analyse naar potentiële gebieden was de geluidsnorm. Dit is een van de belangrijkste criteria omdat de wetgever omwonenden van windparken beschermd tegen onacceptabele geluidsoverlast van de windturbines. Daarnaast is geluid in ruimtelijke zin ook de meest bepalende factor of een locatie al dan niet potentieel geschikt is voor windturbines.

De geluidsnorm wordt in Nederland uitgedrukt in een maximale jaargemiddelde geluidsbelasting op de gevel en niet in een afstandsnorm tot woningen. Bij de analyse is echter een richtafstand van minimaal 400 m gehanteerd. In de praktijk blijkt dat bij de richtafstand aan de geluidsnorm kan worden voldaan. Dit wordt ook bevestigd met de indicatieve geluidsberekeningen (zie hoofdstuk 2 van dit addendum).

Bij de omwonenden is er vrees voor de gevolgen van met name laagfrequent geluid (LFG). In de media wordt er ook regelmatig een link gelegd tussen het geluid van windturbines en schadelijke effecten voor de gezondheid.

LFG is geluid met een zeer lage frequentie, tussen de 20Hz en 100/125Hz. Bijna alle geluidbronnen produceren een combinatie van ‘gewoon’ geluid en LFG. De voornaamste bronnen van LFG zijn wegverkeer, railverkeer en vliegverkeer. Ook airconditioning, mechanische ventilatie en windturbines zijn bronnen van LFG. In de geluidsnorm die geldt voor het toegestane geluid van windturbines is de productie van LFG meegenomen. Dat betekent dat erop vertrouwd kan worden dat met het toepassen van de geluidsnormen (waar ook LFG onderdeel van is) de gezondheid van omwonenden is beschermd.

Geluid geeft hinder

Omwonenden worden door de wetgeving op dezelfde manier beschermd tegen geluid van windturbines als tegen andere geluidsbronnen (incl. LFG) zoals wegen spoor en luchtvaart. Dat betekent niet dat direct omwonenden geen enkele hinder kunnen ervaren van geluid van windturbines.

In het stadium dat het plaatsen van windturbines daadwerkelijk wordt voorbereid, wordt het type turbine en de exacte locatie(s) duidelijk. Op dat moment kan de exacte geluidhinder op de omgeving worden berekend en kan worden beoordeeld hoe dat zo veel als mogelijk kan worden voorkomen of kan worden gewogen.

Wat zegt de wetenschap

Een vooraanstaande wetenschapper op het gebied van windturbines en gezondheid is de Deense wetenschapper Aslak Poulsen. In diverse onderzoeken is hij nagegaan of windturbinegeluid bij omwonenden leidt tot meer diabetes, depressiviteit, hartklachten, beroertes en problemen bij zwangerschappen. In deze onderzoeken is geen relatie gevonden tussen windturbinegeluid, waaronder LFG, en de frequentie waarmee de genoemde gezondheidsklachten voorkomen bij omwonenden. Ook het RIVM bevestigt dat er geen directe link is tussen gezondheid en windturbinegeluid. In september 2020 presenteerde het RIVM een rapport gebaseerd op een uitgebreide inventarisatie van internationale wetenschappelijke publicaties over mogelijke gezondheidseffecten gerelateerd aan windturbines (“Health effects related to wind turbine sound: an update - RIVM”).

Uit de RIVM-studie blijkt dat hinder kan optreden als gevolg van geluid: hoe sterker (in decibel) het geluid van windturbines, hoe groter de mogelijk ervaren hinder ervan. Uit de wetenschappelijke

literatuur bleek niet dat het LFG van windturbines voor extra hinder zorgt in vergelijking met regulier omgevingsgeluid.

Voor andere gezondheidseffecten van het geluid van windturbines, zoals slaapverstoring, slapeloosheid en hart- en vaatziekten, zijn de resultaten van wetenschappelijk onderzoek niet eenduidig. Deze effecten hangen niet duidelijk samen met het geluidsniveau van windturbines, maar soms wel met de ervaren hinder. Deze resultaten onderbouwen de eerdere conclusies van een vergelijkbare RIVM-studie drie jaar geleden.

Een ander geluid

De afgelopen maanden is dr. De Laat (onderzoeker bij het Leids Universitair Medisch centrum) regelmatig in het nieuws geweest. Hij geeft aan dat zijn onderzoek, deels op basis van dezelfde bronnen als het RIVM-onderzoek, zou uitwijzen dat er een veel directer verband is tussen het geluid door windturbines en gezondheidsklachten bij omwonenden dan het RIVM en alle andere onderzoeken laten zien. Dr. De Laat heeft zijn onderzoek echter nog niet gepubliceerd en hierop heeft nog geen wetenschappelijke review plaatsgevonden.

Ontwikkelingen worden op de voet gevolgd

Nationaal en internationaal hebben eventuele gezondheidseffecten door windturbines de aandacht. Als gemeente nemen wij de zorgen van omwonenden zeer serieus en wij volgen de onderzoeken en eventuele normaanpassing daarom op de voet. De Raad van State kijkt op dit moment ook naar de normeringen. De verwachting is dat de komende maanden duidelijk wordt of er aanleiding is om de nu geldende normen te heroverwegen. Als de normering wordt aangepast, dan geldt dat vanzelfsprekend ook voor de gemeente Deventer.

Op basis van de geldende normeringen en wet- en regelgeving wordt voor nu aangenomen dat de gezondheid van omwonenden en gebruikers van de gebieden voldoende is gewaarborgd. In het geval dat de wet- en regelgeving in de toekomst wijzigt zal de gemeente daar direct naar handelen. En concrete plannen van initiatiefnemers worden bij de vergunningverlening getoetst op de dan geldende normen.

Hoofdstuk 2: Indicatieve berekeningen geluid en slagschaduw

Tijdens de raadpleging bleek een duidelijke behoefte aan inzicht in geluidsbelasting en de mate van slagschaduw. Bij slagschaduw werd gesuggereerd dat de turbines zo vaak moeten worden stilgezet om te kunnen voldoen aan de slagschaduwnormen dat het plaatsen van windturbines hier geen zin zou hebben.

Dat is aanleiding geweest om Pondera te vragen indicatieve berekeningen naar geluid en slagschaduw te laten uitvoeren.

Opgemerkt wordt dat het gaat om indicatieve berekeningen omdat er nog geen definitieve locaties en hoogtes bekend zijn. Ook het type windturbine met technische specificaties is nu nog niet bekend. De uitkomsten geven dus alleen een indicatie over de haalbaarheid op basis van de geldende wet- en regelgeving. Bij concrete plannen kunnen de onderzoeken gebaseerd worden op feiten en zijn de uitkomsten zeker.

Pondera heeft indicatieve berekeningen uitgevoerd naar de jaargemiddelde geluidbelasting, de mate van slagschaduw en een inschatting van de extra stilstand om aan de normen voor slagschaduw te kunnen voldoen. Deze memo (met kenmerk 'Memo Indicatieve geluid- en slagschaduwberekeningen', Pondera, d.d. 16-02-2021, Projectnummer 720010, Versienummer v2.0) is als bijlage bij dit Addendum toegevoegd.

Indicatief

Omdat er nu in de Windverkenning alleen focusgebieden zijn benoemd en er nog geen sprake is van een concrete planuitwerking, zijn diverse aannames gedaan om de effecten van geluid en slagschaduw inzichtelijk te kunnen maken.

Naast standaard aannames t.a.v. bijvoorbeeld de bodemfactor in relatie tot uitdemping van geluid, zijn er voor de berekening een aantal specifieke aannames gedaan. Het betreft de volgende aannames:

- Er zijn 7 windturbines gemodelleerd waarvan 3 turbines in focusgebied 3 en 4 turbines in focusgebied 13;
- De locaties van de windturbines zijn op basis van expert judgement indicatief bepaald. Daarbij is o.a. rekening gehouden met de afstand tot woningen en de onderlinge afstand;
- De gekozen windturbines hebben een ashoogte van circa 150 m, een rotordiameter van ca 150 m en een tiphoogte van ca 225 m.;
- Voor de geluidsberekening is gekozen voor een turbine (Enercon E-147 EP5 E2 TES) die een meer dan gemiddeld geluidsvolume heeft.

Opgemerkt wordt dat de nieuwbouw op de Bathmense Enk fase 3 in de berekeningen is meegenomen, maar niet in het kaartbeeld met contouren is opgenomen.

Uitkomst geluid

In de bijlage zijn de geluidcontouren van de windturbines in de twee focusgebieden weergegeven. Uit de berekening blijkt dat met een bovengemiddeld luide windturbine voldaan kan worden aan de geldende geluidsnorm van 47 dB Lden (het jaargemiddelde geluidsniveau in de dag-avond en nachtperiode). Bij de keuze van een stiller type windturbines of aanvullende geluidsbeperkende maatregelen aan de turbines komt de 47 dB Lden contour verder van de woningen af te liggen.

Uitkomst slagschaduw

In de bijlage is de slagschaduwcontour weergegeven. Zoals bekend was, kan zonder aanvullende stilstandvoorziening niet aan de wettelijke slagschaduwnorm worden voldaan. Met een indicatieve berekening is bepaald hoeveel stilstand er nodig is om voor alle woningen aan de norm te kunnen voldoen (minder dan 6 uur slagschaduw op het venster per jaar) en hoeveel extra stilstand er nodig is om de slagschaduw te reduceren naar 0 uur per jaar.

Tabel 1.2 Verwachte stilstand [% van de tijd]

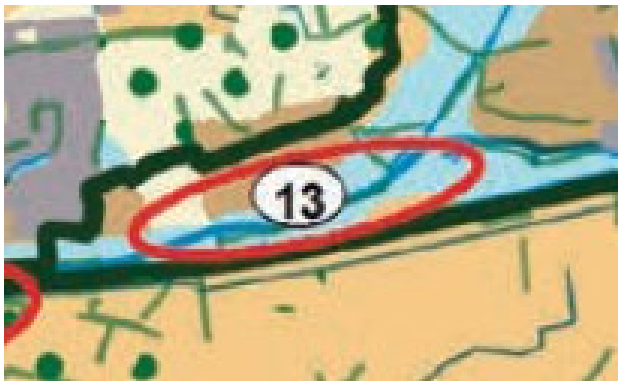
Opstelling	Alles terugbrengen naar 0u per jaar	Enkel stil staan voor woningen met >6u per jaar
Gebied 3	2,6%	2,5%
Gebied 13	2,8%	2,7%

Uit de berekening blijkt dat 2,5 tot 2,7% stilstand nodig is om te voldoen aan de geldende slagschaduwnorm van maximaal 6 uur per jaar en dat bij 2,8% stilstand (0,2% extra) slagschaduw verder wordt beperkt naar 0 uur per jaar.

Hoofdstuk 3: Focusgebied 13 in relatie tot landschap

Tijdens de raadpleging zijn vragen gesteld hoe het kan dat focusgebied 13 niet is afgevallen op basis van toetsing aan landschapstype. Immers (een deel van) focusgebied 13 hoort tot het landschapstype 'oude hoeven en essenlandschap'. Dit is het deel dat grotendeels behoort tot landgoed De Bannink. In de verkenning is aangegeven dat het ongewenst is om in gebieden met dat landschapstype windturbines te plaatsen. Andere onderzoeksgebieden zijn om die reden dan ook afgevallen terwijl locatie 13 als focusgebied is aangewezen.

De begrenzing van focusgebieden is met ovaal globaal aangegeven. Gebied 13 is gelegen langs de A1, in de directe nabijheid van de stad Deventer (stadsrandzone) en in het maten- en flierenlandschap (blauw). Dit landschap kenmerkt zich, net als grote delen van het jonge ontginningslandschap, door zijn openheid. In de Omgevingsvisie van Deventer is opgenomen dat er mogelijkheden zijn in het buitengebied voor energielandschappen, zoals windenergie opwekken langs grootschalige infra-elementen zoals de A1 (Schipbeekzone) in combinatie met de stedelijke omgeving van Deventer.



Afbeelding 1: uitsnede kaart met landschapstypen in en om gebied 13

Op grond van beleidsuitgangspunten en ontwerpprincipes zijn voor de verschillende landschapstypen in Deventer ruimtelijke afwegingscriteria opgesteld. Gebied 13 valt voor een deel in het oude hoeven- en essenlandschap en deels in het maten- en flierenlandschap. De enk/es van landgoed de Bannink is gelegen in het oude hoeven- en essenlandschap. In de windverkenning wordt beschreven dat windontwikkeling in dit type landschap in het algemeen als ongewenst beschouwd wordt. Bij een nadere uitwerking van dit focusgebied zou dit deel van het gebied uitgesloten moeten worden voor de ontwikkeling van windenergie vanwege de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden. Dat betekent dat de exacte begrenzing van het focusgebied hiermee preciezer ingetekend kan worden.

Windontwikkeling in het zuidelijke deel van gebied 13 (het maten- en flierenlandschap), is in beginsel mogelijk vanwege de ligging langs de A1, in de stadsrandzone, mits bij het ontwerp rekening wordt gehouden met het combineren van opgaven en een efficiënte netinpassing.

Bovenstaande is aanleiding om de globale begrenzing van gebied 13 aan te passen in de versie van de nog definitief vast te stellen "Windverkenning Deventer".

Hoofdstuk 4: Foto visualisaties

Tijdens de raadpleging bleek er ook een duidelijke behoefte te zijn aan visualisaties van de windturbines in de focusgebieden. Dat is aanleiding geweest om ROM3D te vragen om fotovisualisaties te maken van het zicht op de windturbines in focusgebieden 3 en 13.

Opgemerkt wordt dat het gaat om indicatieve visualisaties omdat er nog geen definitieve locaties en hoogtes bekend zijn. Voor de visualisaties kan op dit moment alleen gewerkt worden met aannames (bijv. t.a.v. exacte locatie, hoogte, type molen, etc.). Bij concrete plannen kunnen de visualisaties gebaseerd worden op feiten en geven ze een 'zekerder' beeld.

De fotolocaties zijn zodanig gekozen dat er vanuit de brede omgeving een representatief beeld ontstaat. Daarbij is ook rekening gehouden met enkele locaties waar bewoners om hebben verzocht. Doel is om een reëel beeld te geven van de zichtbaarheid en visuele impact van de turbines gezien vanuit de gehele omgeving rondom de beide focusgebieden.

Vanuit alle vier de windstreken zijn de turbines zichtbaar gemaakt. Voor de indicatieve fotovisualisaties zijn dezelfde turbines, locaties en afmetingen gebruikt als bij de berekeningen voor geluid en slagschaduw (zie hoofdstuk 2).

De fotovisualisaties zijn als bijlage toegevoegd.

Memo geluid en slagschaduw

Betreft
Indicatieve geluid- en slagschaduwberekeningen

Datum
16-2-2021

Aan
Otto Hettinga, Gemeente Deventer

Project nummer
720010

Van
Stefan Flanderijn

Versie nummer
v2.0

Indicatieve geluid- en slagschaduwberekeningen

Inleiding

Om een inschatting te krijgen van de effecten op het gebied van geluid en slagschaduw zijn voor twee focusgebieden (eerder bepaald door Pondera Consult), zijn indicatieve berekeningen uitgevoerd naar de globale effecten op de omgeving en de geschatte opbrengstvermindering door een stilstandsvoorziening voor slagschaduw. Hierbij is gekeken naar windturbines met een rotordiameter van circa 150 meter en een ashoogte van 150 meter.

Geluidberekeningen

Van zes windturbintypes die op dit moment beschikbaar zijn, is de jaargemiddelde geluidemissie bepaald voor een ashoogte van 150 m. De geluidberekeningen zijn vervolgens uitgevoerd met een windturbine die een bovengemiddelde geluiduitstraling heeft. De verschillende windturbintypes en hun jaargemiddelde geluidemissie $L_{E,den}$ zijn hieronder weergegeven. De gekozen bovengemiddeld luide windturbine is **dikgedrukt** aangegeven.

Tabel 1.1 Overzicht windturbines

Turbine	Ashoogte [m]	Rotordiameter [m]	Tiphoogte [m]	$L_{E,den}$ [dB(A)]
Vestas V150-5.6MW STE	150	150	225	108,54
Nordex N149-5.X STE	150	149	224,5	109,15
Nordex N149/4800 STE	150	149	224,5	109,47
GE 5.3-158	150	158	229	110,00
Enercon E-147 EP5 E2 TES	150	147	223,5	110,87
SiemensGamesa SG 5.0-145	150	145	222,5	112,70

Verder is er een geluidmodel gebruikt waarin een standaard bodemfactor (mate van geluidabsorptie) van $B=0,9$ (bijna volledig absorberend) is gebruikt. De wegdelen en waterdelen volgens TOP10NL zijn vervolgens als volledig akoestisch reflecterend ingevuld ($B=0,0$), de vlakken met bebouwing (woonwijken etc.) hebben een bodemfactor van $B=0,3$ toegewezen gekregen en tot slot hebben de terreinen met "type

landgebruik: overig” een bodemfactor van $B=0,5$. Vervolgens zijn met Geomilieu V2020.2 de geluidcontouren berekend waar de geluidbelasting 42, 47 en 52 dB Lden respectievelijk bedraagt. De geluidcontouren voor de twee zoekgebieden (gebied 3 en gebied 13) zijn als bijlage bij deze memo gevoegd.

Slagschaduwberekeningen

Voor de slagschaduwberekeningen zijn generieke windturbines met een rotordiameter van 150 m en een ashoogte van 150 m beschouwd. Gecombineerd met meteogegevens van het KNMI-station Heino zijn de slagschaduwcontouren berekend van de 0, 6 en 16u slagschaduw per gevel per jaar. Daarnaast zijn er ter plaatse van gevoelige objecten (woningen, gebouwen met een onderwijsfunctie etc.) toetspunten ingevuld om de verwachte stilstand, om normoverschrijding te voorkopen, te bepalen. Er is berekend hoeveel stilstand er naar verwachting nodig is om voor alle woningen waar meer dan 6u per jaar aan slagschaduw optreedt de slagschaduw te reduceren naar een waarde van 0u. Ook is bepaald hoeveel stilstand er benodigd is om alle slagschaduw terug te brengen tot een waarde van 0u per jaar.



In onderstaande tabel zijn voor de twee opstellingen (gebied 3 en gebied 13) de verwachte percentages stilstand weergegeven (gemiddeld per windturbine). De slagschaduwcontouren zijn bijgevoegd als bijlage bij deze notitie.

Tabel 1.2 Verwachte stilstand [% van de tijd]




Opstelling	Alles terugbrengen naar 0u per jaar	Enkel stil staan voor woningen met >6u per jaar
Gebied 3	2,6%	2,5%
Gebied 13	2,8%	2,7%

Bijlagen - contouren

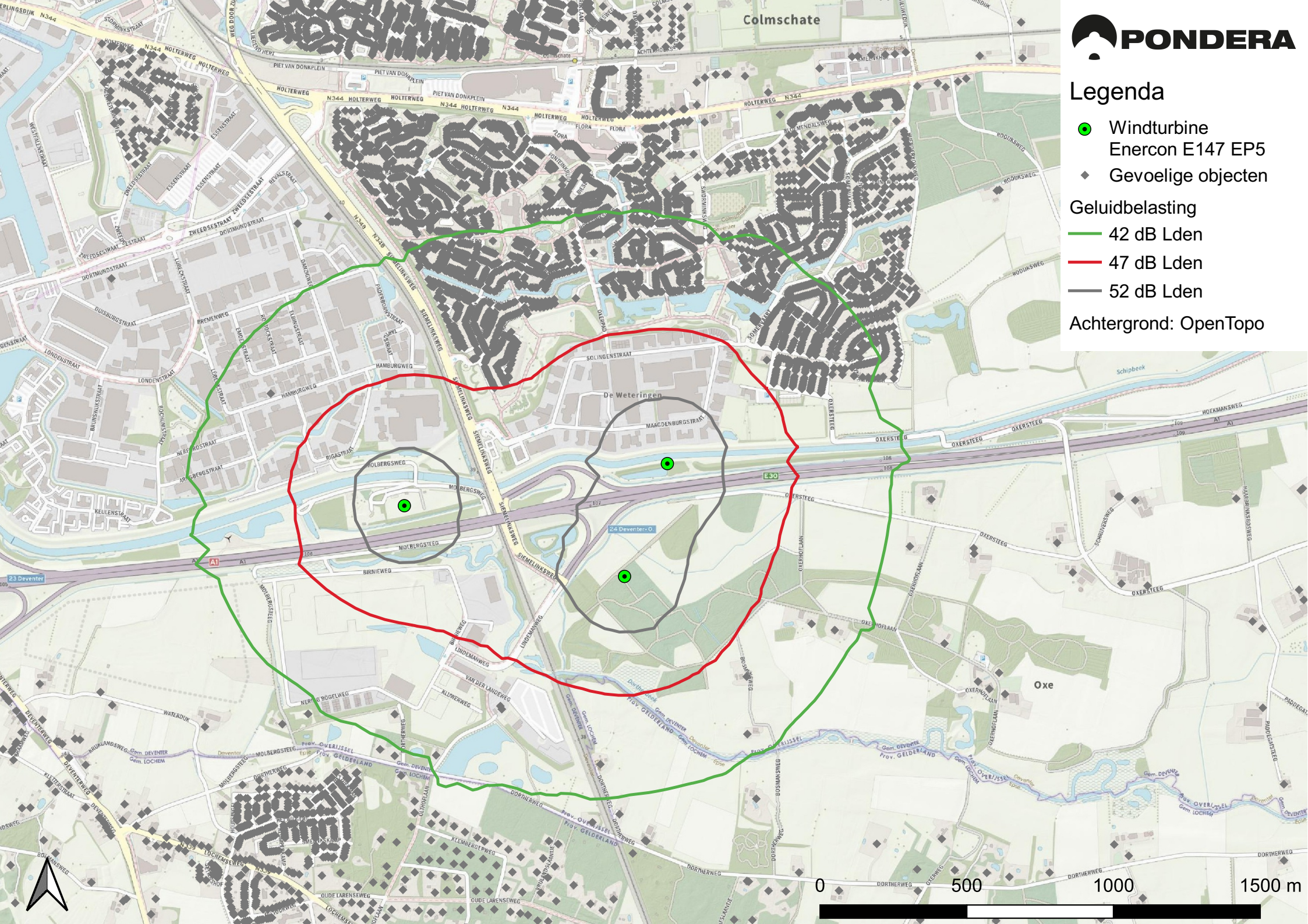
Legenda

-  Windturbine Enercon E147 EP5
-  Gevoelige objecten



Geluidbelasting

-  42 dB Lden
-  47 dB Lden
-  52 dB Lden

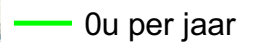
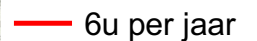
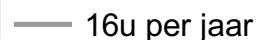
Achtergrond: OpenTopo



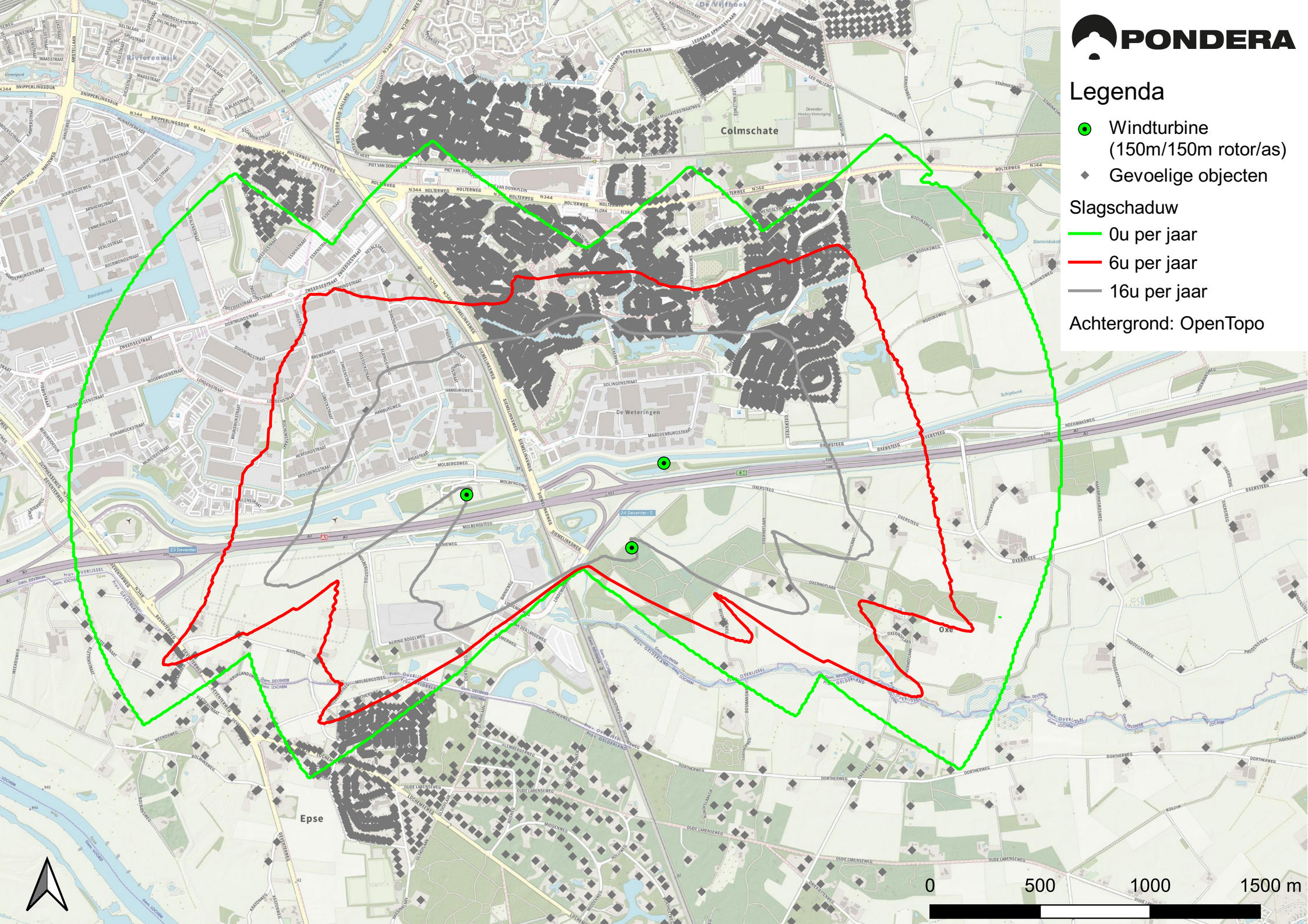
Legenda

-  Windturbine (150m/150m rotor/as)
-  Gevoelige objecten



Slagschaduw

-  0u per jaar
-  6u per jaar
-  16u per jaar




Achtergrond: OpenTopo



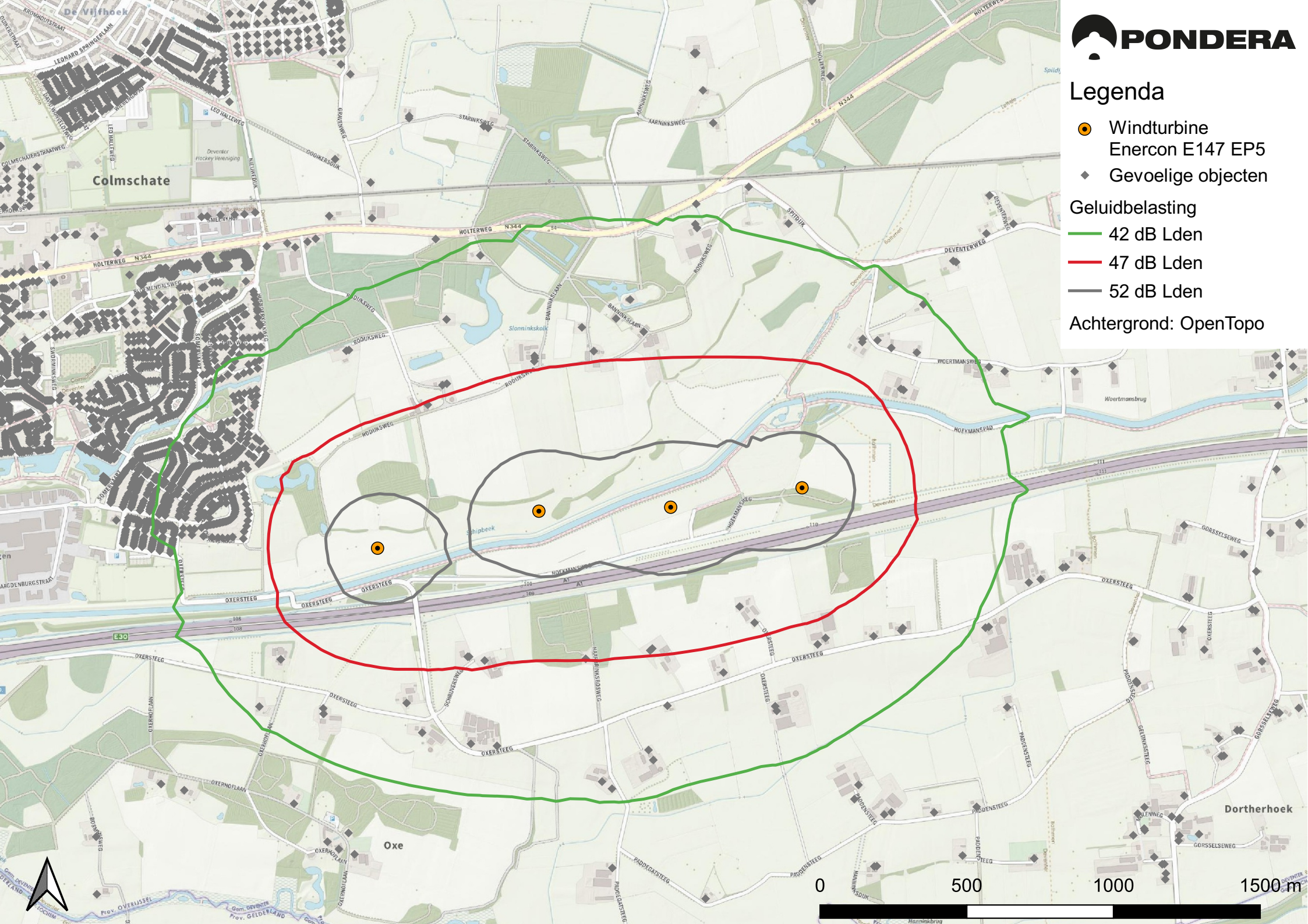
Legenda

-  Windturbine
Enercon E147 EP5
-  Gevoelige objecten



Geluidbelasting

-  42 dB Lden
-  47 dB Lden
-  52 dB Lden

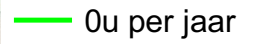
Achtergrond: OpenTopo

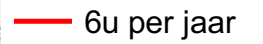


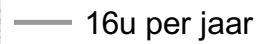
Legenda

-  Windturbine (150m/150m rotor/as)
-  Gevoelige objecten

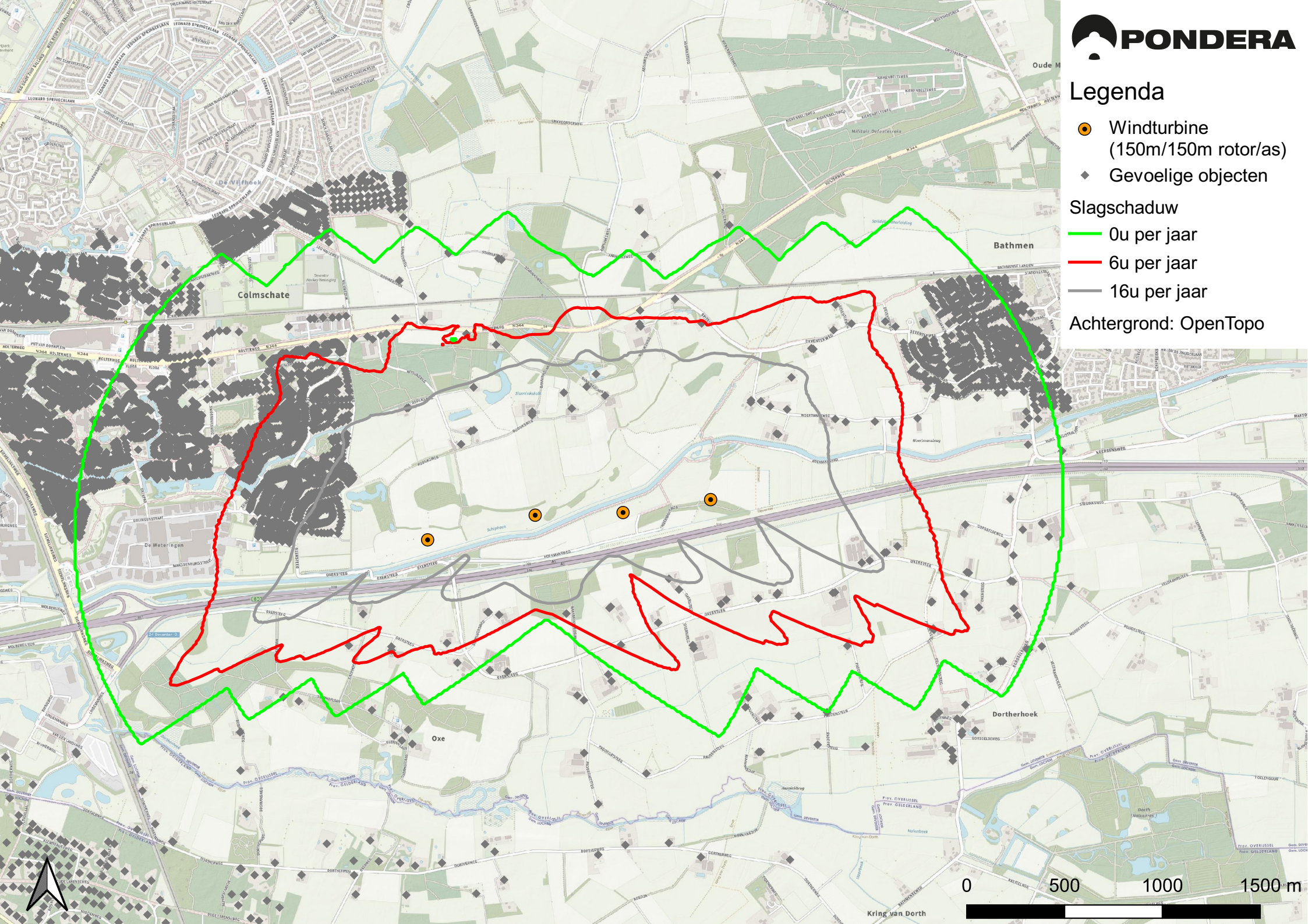
Slagschaduw

 0u per jaar

 6u per jaar

 16u per jaar

Achtergrond: OpenTopo



Windverkenning Vraag en Antwoord

Beantwoording ontvangen reacties

(via www.deventer.nl/zienswijze)<http://www.deventer.nl/zienswijze>

Projectteam Windenergie
Grote Kerkhof 1, 7411 KT
Postbus 5000, 7400 GC Deventer

1. Inleiding

De gemeente Deventer heeft onderzoek laten doen naar mogelijke plekken voor de realisatie van windmolens binnen de gemeente. Uit het onderzoek komen twee gebieden naar voren die het meest voor de hand liggen voor een nadere uitwerking voor windmolens: het gebied bij afslag Deventer-Oost van de A1 en een gebied iets oostelijker, net buiten de bebouwde kom van Deventer, aan de noordzijde van de A1. Het college van B&W heeft op 24 november 2020 een voorgenomen besluit genomen om deze beide gebieden (gebied 3 en 13 uit de Windverkenning) aan te wijzen als focusgebieden voor de ontwikkeling van windmolens.

Het college houdt over dit voorgenomen besluit een brede raadpleging. Dit in de vorm van algemene informatiebijeenkomsten en vervolgens via gesprekken met diverse betrokken partijen zoals belangenverenigingen, dorpsraden en (nieuwe) georganiseerde bewonersgroepen. In die gesprekken hoort het college graag de mening van omwonenden, andere belanghebbenden en betrokken partijen. Ook de gemeenteraad is gevraagd haar wensen en bedenkingen te geven. Het college betreft de uitkomst van deze raadpleging bij haar definitieve voorstel aan de gemeenteraad om de gebieden 3 en 13 al dan niet aan te wijzen als focusgebied voor windenergie.

Vanwege de coronabeperkingen vindt een groot deel van de bijeenkomsten digitaal plaats. Het is niet duidelijk hoelang de beperkingen van kracht blijven. Om digitaal toch goed in gesprek te komen, worden naast de algemene brede digitale informatiebijeenkomsten, kleineren digitale gesprekken ingepland met groepen individuele bewoners en bewonersverenigingen.

Overigens heeft de agendacommissie van de gemeenteraad aangegeven het inspreken bij de gemeenteraad over de windverkenning bij voorkeur in fysieke vorm plaats te willen laten vinden. Vanwege corona is dat vooralsnog niet mogelijk. Onduidelijk is wanneer dat weer mogelijk is.

Op 12 december 2020 heeft een eerste digitale informatiebijeenkomst plaatsgevonden voor omwonenden in een straal van ca. 1 kilometer rondom de focusgebieden naar aanleiding van het voorgenomen besluit. Tijdens de digitale bijeenkomst is een toelichting gegeven op de Windverkenning en het voorgenomen besluit van het college daarover. Gezien het aantal aanwezigen was een directe dialoog bij deze bijeenkomst helaas niet mogelijk. Dat vindt momenteel in kleine georganiseerde vervolgbijeenkomsten wel plaats. Omwonenden zijn in de gelegenheid gesteld om hun vragen tijdens de livestream via een mail aan windenergie@deventer.nl te stellen. Veel vragen zijn tijdens de bijeenkomst beantwoord. Gezien het grote aantal vragen en de mogelijkheid dat mensen na afloop nog vragen zouden hebben, is aangegeven dat alle gestelde vragen naar aanleiding van de bijeenkomst beantwoord worden. Een overzicht van de vragen en de beantwoording daarvan is geplaatst op www.deventerstroomt.nl.

Status zienswijzen

Naar aanleiding van de bijeenkomst van 12 december 2020 is via www.deventer.nl/zienswijzen een groot aantal reacties ingediend. Hoewel het in deze fase van het proces formeel niet mogelijk is een zienswijze¹ in te dienen, hecht het college er waarde aan om de ontvangen reacties van een antwoord te voorzien. Voorliggend document voorziet daarin.

Leeswijzer

In voorliggend document zijn alle via www.deventer.nl/zienswijzen ontvangen reacties opgenomen: In deel 2 is de zienswijze van DeventerWint opgenomen en van beantwoording voorzien. In bijlage 1 is een verwijzing opgenomen naar de zaaknummers. Deel 3: betreffen 'individuele reacties' met beantwoording daarvan. Deel 4 betreft een overzicht van ontvangen reacties en stellingen die voor kennisgeving zijn aangenomen maar gezien de inhoud geen beantwoording behoeven.

¹ Het besluit van het college en de gemeenteraad om focusgebieden voor windenergie aan te wijzen staat niet open voor bezwaar of beroep. Dit besluit is geen besluit of vergunning in het kader van de Wro en/of de Wabo (zoals bijvoorbeeld een ontwerp-omgevingsvergunning of ontwerpbestemmingsplan) en is het niet mogelijk om officieel bezwaar en of beroep in te dienen. Wel is het mogelijk om reacties naar voren te brengen tijdens de raadplegingen en bij de raadsbehandeling.

2. Samengestelde reactie DeventerWint met beantwoording

Zaaknummers: zie bijlage 1

1. Waarom wordt de besluitvorming niet een half jaar uitgesteld zodat we uit de corona crisis zijn en er weer een normaal overleg kan zijn waarbij we elkaar in een ruimte kunnen treffen en gezamenlijk discussiëren?

Antwoord:

Inmiddels heeft het college besloten (26 januari 2021) om meer tijd te nemen voor de communicatie en raadpleging rondom de windverkenning. Het college hecht waarde aan gesprekken over de mening en ideeën van haar inwoners en de overige belanghebbenden, voordat zij over gaat tot definitieve besluitvorming. De studie Windverkenning en het voornemen voor het aanwijzen van focusgebieden heeft veel losgemaakt in de samenleving. Het aanwijzen van focusgebieden voor windenergie vraagt om goede raadpleging. Dat vraagt meer tijd dan mogelijk is in het besluitvormingstraject naar 1 juli 2021, wanneer het definitieve RES-bod 1.0 moet worden ingediend. Het zou betekenen dat het college in de periode maart/april al een definitief voorstel aan de raad moet voorleggen voor beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming. Het lukt niet om voor die tijd in deze Corona-periode, een zorgvuldig raadplegingstraject vorm te geven met bewoners, bedrijfsleven en maatschappelijke partners. Daarom wil het college in de RES 1.0 geen focus- en zoekgebieden voor zon- en windenergie opnemen, maar op 1 juli a.s. als 'Deventer aandeel' in de RES 1.0 alleen een globaal bod doen. Dat bestaat uit:

1. De hoogte van het bod (in GWh);
2. Indicatieve verdeling in het aandeel zon – wind
3. Een korte beschrijving van de achtergrondstukken windverkenning en zonverkenning en de beschrijving van het proces hoe tot zoekgebieden wordt gekomen.

Het college wil ondertussen voortvarend verder met de raadpleging over de Windverkenning en de mogelijke aanwijzing van de focusgebieden, rekening houdend met beperkingen van Corona-maatregelen. Dit geeft bewoners en buurtgroepen invloed op het definitieve voorstel. Ook worden spelregels van de gemeente nader uitgewerkt. Het streven is om vóór het zomerreces het raadplegingsproces af te ronden zodat na de zomer over de aanwijzing van de gebieden besloten kan worden door de raad.

2. Waar wordt het aspect burgerwelzijn/leefbaarheid als besliscriterium meegenomen? Dit ontbreekt totaal in het rapport.

Antwoord:

In de Windverkenning heeft het onderzoeksbureau de locatiestudie gerelateerd aan de geldende richtlijnen en wettelijke normstelling waarmee algemeen verondersteld mag worden dat daarmee een voldoende woon- en leef kwaliteit te onderbouwen is. De afgeleide richtafstand voor geluid is een bepalende factor of een gebied al dan niet als potentieel ontwikkelgebied kan worden gekwalificeerd.

De gezondheidsaspecten zijn als criterium medebepalend geweest voor de uitgevoerde analyse. In de beschrijving is dit aspect onderbelicht. Daarom is in een addendum nadere uiteengezet hoe in de Windverkenning rekening is gehouden met de gezondheidsaspecten.

3. Op pg. 10 wordt als eerste criterium geluid en slagschaduw genoemd. In het keuzeprocess wordt dat daarna nooit meer opgevoerd. Zou locatie 13 niet als eerste afgevoerd moeten worden vanwege deze criteria gezien de nabijheid van Swormink, Essenerveld en Oxe (S,E&O)?

Antwoord:

Gezondheid van bewoners op basis van de normering voor geluid en slagschaduw was het eerste criterium bij het bepalen van de potentiële zoekgebieden. Op basis van de huidige normen zijn locaties 3 en 13 naar verwachting mogelijk geschikte locaties. Nader geluidsonderzoek op basis van specifieke locaties binnen de focusgebieden en type molens moet dat definitief uitwijzen.

4. Er is sprake van “aanvullende maatregelen om hinder te reduceren” maar nergens worden deze maatregelen geformuleerd. Wat zijn die maatregelen?

Antwoord:

In Deventer stellen we spelregels voor initiatiefnemers van windprojecten op. Hierin staat dat de omwonenden en belanghebbenden door initiatiefnemers moeten worden betrokken bij de uitwerking en voorbereiding van de windprojecten. Onderdeel hiervan kan zijn het nemen van maatregelen die verder gaan dan de normen voorschrijven met als doel om hinder voor de omgeving verder te reduceren.

5. En met wie wordt overlegd over de maatregelen en worden die afgesproken voordat er een besluit wordt genomen door de gemeente?

Antwoord:

De gemeenteraad stelt de focusgebieden en de bijbehorende 'spelregels' vast. Naar verwachting is een onderdeel van die spelregels de eis dat een windontwikkelaar een participatieplan opstelt en aangeeft op welke wijze de ontwikkelaar dit vorm geeft. Het gemeentebestuur toets dit, voordat zij een besluit neemt/c.q. een ontwikkelaar toestemming geeft voor de verdere uitwerking van de plannen.

In de praktijk wordt er vaak voor gekozen om participatie vorm te geven via een 'gebiedsadviesraad' waarin ook omwonenden een plek hebben. De 'gebiedsadviesraad' is nauw betrokken bij de uitwerking van de concrete plannen.

6. Wanneer is het separate document beschikbaar waarin de spelregels, eigenaarschap ed. worden vastgesteld?

Antwoord:

Daar wordt nu invulling aan gegeven. Het document zal onderdeel uitmaken van de besluitvormingsdocumenten over de 'Windverkenning Deventer' en het al dan niet aanwijzen van gebieden 3 en 13 als focusgebied.

7. Waarom worden "meekoppel kansen voor de industrie" wel als criterium genomen maar burgerwelzijn voor de bewoners van S, E & O niet?

Antwoord:

Zie ook beantwoording van vraag 2. Bij de eerste stap, het bepalen van de potentiële ontwikkelgebieden, zijn locaties onder andere beoordeeld i.r.t. de nu geldende richtlijnen en wettelijke normstelling. Locaties die daar niet aan voldoen zijn afgevallen. De meekoppelkansen voor industrie heeft in de derde en laatste stap een plek gekregen.

8. Waarom moeten alle windmolens bij de A1 komen en daarmee de gehele belasting (milieu, welzijn) worden afgewenteld op S, E & O. Is een eerlijke verdeling niet mogelijk door ook elders een deel te plaatsen?

Antwoord:

De keuze en onderbouwing voor de focusgebieden is te lezen in de Windverkenning. De analyse van en keuze voor gebieden is gemaakt op basis van objectieve criteria vanuit richtlijnen en wettelijke normstelling die gelden voor windmolens.

9. Waarom ontbreekt het keuzecriterium "Faunabeheer" in het besluitvormingsproces? Er wordt gesteld dat de initiatiefnemer van windmolens moet onderzoeken of de locatie voldoet aan de natuurbeschermingswet. Locatie 13 ligt in het trekgebied van vogels vanaf de Bannink naar de IJssel en vice versa. Moet dat niet nu al meegenomen worden als keuzecriterium?

Antwoord:

Locatie 13 grenst aan een gebied met landschappelijke-, cultuurhistorische-, en ecologische waarden.

De ontwikkeling van windmolens mag deze waarden niet onevenredig aantasten.

De analyse van de potentiële ontwikkelgebieden is met een GIS-analyse uitgevoerd op basis van wettelijke beperkingen en norm- en richtafstanden.

In de praktijk of bij de verdere uitwerking kan blijken dat een gebied toch (deels) ongeschikt is omdat niet kan worden voldaan aan de wet- en regelgeving. Bijvoorbeeld omdat een windmolen zich niet verenigt met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vogels of vleermuizen op die plek of omdat niet voor alle woningen aan de geluidnorm kan worden voldaan. Het is aan de initiatiefnemer om dit verder te onderzoeken en aan te tonen dat voldaan wordt aan alle geldende wet- en regelgeving.

10. Waarom ontbreekt het keuzecriterium "geluidsnorm voor huizen". De hele wijk S, E & O ligt in de slagschaduw en geluidsschaduw. Moet dat ook niet meegenomen worden in het besluitvormingsdocument als criterium?

Antwoord:

Zie beantwoording vraag 2.

11. Vanuit criterium "Oude hoeven- essenlandschap" wordt in het rapport 6 locaties waaronder locatie 13 als ongewenst aangemerkt (pg.18). Zonder enige motivering worden in de volgende alinea 5 locaties als vervallen gekenmerkt. Vervolgens wordt locatie 13 wel gekozen, Wat zijn de criteria waard

als ze door de gemeente worden opgevoerd en daarna genegeerd omdat het schijnbaar beter uitkomt?

Antwoord:

Op grond van beleidsuitgangspunten en ontwerpprincipes zijn voor de verschillende landschapstypen in Deventer ruimtelijke afwegingscriteria opgesteld. Gebied 13 valt voor een deel in het oude hoeven- en essenlandschap en deels in het maten- en flierenlandschap. De enk/es van landgoed de Bannink is gelegen in het oude hoeven- en essenlandschap. In de windverkenning wordt beschreven dat windontwikkeling in dit type landschap in het algemeen als ongewenst beschouwd wordt. Bij een nadere uitwerking van dit focusgebied wordt dit deel van het gebied uitgesloten voor de ontwikkeling van windenergie vanwege de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.

Windontwikkeling in het zuidelijke deel van gebied 13 (het maten- en flierenlandschap), is in beginsel wel mogelijk vanwege de ligging langs de A1 en de ligging in de stadsrandzone, mits bij het ontwerp rekening wordt gehouden met het combineren van opgaven en een efficiënte netinpassing.

12. Locaties 4 en 12 zouden goed alternatief voor 13 zijn maar worden afgevoerd vanwege afstand energie vragers. Onbegrijpelijk want energie stroomt door het net en komt uit heel Europa. Dan kunnen windmolenparken op zee ook niet gerealiseerd worden want daar zijn ook geen energievragers. Verzoek deze locaties mee te nemen in besluitvorming als alternatief voor locatie 13 omdat de impact op burgerwelzijn/gezondheid veel geringer is.

Antwoord:

In de afweging is gekeken naar meerdere factoren, waaronder ook het mogelijk aantal te realiseren windmolens in combinatie met de afstand tot de energievragers. Op zee is/wordt een dusdanig groot aantal windmolens gerealiseerd dat de afstand tot energievragers een minder zwaarwegende factor is.

13. In het Pondera rapport worden windmolens van 150 mtr en 225 mtr als alternatieven opgevoerd. In de Windverkenning wordt geen vergelijk en keuze gemaakt tussen beide alternatieven. Alleen de meeropbrengst van 225 meter is het criterium maar welzijn en inpasbaarheid worden nergens genoemd. Waarom niet?

Antwoord:

In deze windverkenning zijn windmolens in twee grootteklassen onderzocht. Onderzocht zijn molens met een ashoogte van 120 m en tiphoogte van 180 m en molens met een ashoogte van 150 m en een tiphoogte van 225 m. De ervaring leert dat in het windluwe binnenland, de economische haalbaarheid van molens met een ashoogte en van 120 meter vanwege de afname van de SDE-subsidie vaak een ongunstige business case oplevert (bron: Pondera). Daarnaast biedt de markt steeds minder vaak dit kleinere formaat molens aan.

14. De Rijksadviseur voor de leefomgeving geeft aan dat de hoogte van de windmolens in verhouding tot de leefomgeving moet worden bekeken. Er ontbreekt iedere analyse in het rapport die leidt tot de keuze van de grote molens.

Antwoord:

Pondera heeft in haar analyse de locaties gerelateerd aan de geldende richtlijnen en wettelijke normstelling. Op het moment dat er een windontwikkelaar een concreet plan uitwerkt voor een focusgebied, zal deze daarbij een onderbouwing opstellen waarin ingegaan wordt op de planuitwerking in relatie tot de leefomgeving. Overigens, de grotere molens lijken vanwege de hogere energieopbrengst het meest reële scenario.

15. Onderstaande tabel vergelijkt de RES-opdracht en keuze in Windverkenning.

	Concept RES	Windverkenning
Zon op dak	85	60
Zon op veld	95	0
Wind	32	115
TOTAAL	212	214
Gerealiseerd	25,9	39
Nog te realiseren	186,1	175

16. Waarom alleen op windenergie concentreren en niet de ruimte voor zonne-energie gebruiken met name gezien de grote overlast in gebied 13?

Antwoord:

Deventer kijkt niet alleen naar mogelijkheden voor het opwekken van windenergie. Er wordt in het RES-traject ook gekeken naar de opwekking van zonne-energie. Op dit moment wordt er ook nog gewerkt aan een

zonverkenning. De verwachting is dat er zowel zonne-energie als windenergie nodig is om in de toekomst voldoende duurzame energie op te kunnen wekken.

17. Waar is de draagwijdte van de lage geluidsgolven in de afwegingen meegenomen?

Antwoord:

Hiervoor baseren wij ons op de informatie van het RIVM: <https://www.rivm.nl/publicaties/health-effects-related-to-wind-turbine-sound-update>;

Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) verzamelde in 2020 de wetenschappelijke literatuur over onder andere het effect van windmolens op de ervaring van hinder, verstoring van de slaap, cardiovasculaire en metabole effecten. Het RIVM keek ook wat er in de wetenschap bekend is over hinder door de visuele aspecten van windmolens en andere niet-akoestische factoren, zoals het lokale besluitvormingsproces.

Uit de literatuurstudie blijkt dat hinder optreedt als gevolg van geluid: hoe sterker (in decibel) het geluid van windmolens, hoe groter de hinder ervan. Uit de literatuur bleek niet dat het zogeheten 'laagfrequent geluid' (lage tonen) van windmolens voor extra hinder zorgt in vergelijking met gewoon geluid. Voor andere gezondheidseffecten van het geluid van windmolens, zoals slaapverstoring, slapeloosheid en hart- en vaatziekten, zijn de resultaten van wetenschappelijk onderzoek niet eenduidig: deze effecten hangen niet duidelijk samen met het geluidniveau, maar soms wel met de ervaren hinder. Deze resultaten onderbouwen de eerdere conclusies van een vergelijkbare opdracht drie jaar geleden.

De gezondheidsaspecten zijn als criterium medebepalend geweest voor de uitgevoerde analyse. In de beschrijving is dit aspect onderbelicht. Daarom is in een addendum nadere uiteengezet hoe in de Windverkenning rekening is gehouden met de gezondheidsaspecten.

18. Er wordt verwezen naar het digipanel. Zijn daar ook de gezondheids- en welzijnsaspecten benoemd bij de vraagstelling over windmolens bij de A1 versus zonne-energie of waren het open vragen?

Antwoord:

Op <https://kennisportaal.deventer.nl/digipanel> is het onderzoek te bekijken inclusief alle vragen die daarin gesteld zijn. Gezondheids- en welzijnsaspecten zijn niet concreet bij de vraagstellingen benoemd.

18.1 Met welke netto-opbrengsten per windmolen wordt er gerekend. Is 8 windmolens voldoende?

Een windmolen met een ashoogte van 150 meter en een rotordiameter van 150 meter levert in Deventer circa 14 GWh/jaar op. Voor het RES-bod van Deventer (212 GWh) resteert ca 88 GWh die moet worden opgewekt met zonneparken en/of windmolens. Met ruim 6 molens (6,2) kan in die 88 GWh worden voorzien.

18.2 Kan er en toelichting op het aantal hectaren grasland dat nodig is om met zonnepanelen de energie op te wekken gegeven worden.

Eén hectare zonnepanelen levert circa 1 GWh/jaar op. Er is 14 hectare zonnepark nodig om eenzelfde hoeveelheid energie op te wekken als één windmolen. Er is circa 90 hectare aan zonnenvelden nodig om de resterende RES-opgave van 88 GWh/jaar te kunnen realiseren.

19. Begin 2021 wordt er een nieuwe norm verwacht vanuit het RIVM t.a.v. de geluidsbelasting. Gaat de gemeente wachten met de besluitvorming/ aanwijzing voorkeurslocaties totdat deze normen zijn gedefinieerd?

Antwoord:

Naar verwachting zal besluitvorming over de windverkenning en het aanwijzen van focusgebieden door de gemeenteraad na de zomer 2021 plaats vinden. Gemeente Deventer houdt de ontwikkelingen rondom de normering nauw in de gaten. Als de normering wordt aangepast, dan geldt dat vanzelfsprekend ook voor gemeente Deventer. Bij de besluitvorming over de Windverkenning en de focusgebieden worden de dan geldende normen als uitgangspunt genomen.

Dat geldt ook voor het vervolgtraject. Een windontwikkelaar moet bij de start van een concreet initiatief zich houden aan de dan geldende wettelijke normen. Op het moment dat over een concrete uitwerking een besluit gevraagd wordt, wordt getoetst aan de dan geldende normen.

20. Moet er niet eerst een rapport gemaakt worden die het aspect welzijn burger in relatie tot geluidsbelasting en slagschaduw bekijkt en vaststelt of en welke maatregelen mogelijk zijn om deze invloeden te verkleinen?

Antwoord:

Zie antwoord 2.

In aanvullend daarop: tijdens de raadpleging is gebleken dat er behoefte is aan inzicht in geluidbelasting en slagschaduw. Daarom is Pondera opdracht gegeven om voor gebieden 3 en 13 indicatieve berekeningen uit te voeren naar de jaargemiddelde geluidbelasting, de mate van slagschaduw en een inschatting te maken van de extra stilstand om aan de normen voor slagschaduw te kunnen voldoen. Dit indicatieve onderzoek is op de website www.deventerstroom.nl geplaatst.

Uit de geluidsberekening blijkt dat met een bovengemiddeld luide windturbine voldaan kan worden aan de geldende geluidsnorm van 47 dB Lden (het jaargemiddelde geluidsniveau in de dag-avond en nachtperiode). Bij de keuze voor een stiller type windturbine of aanvullende geluidsbeperkende maatregelen aan de turbines komt de 47 dB Lden contour verder van de woningen af te liggen.

Uit het indicatieve slagschaduwonderzoek blijkt dat zonder aanvullende stilstandvoorziening niet aan de wettelijke slagschaduwnorm kan worden voldaan. Met een indicatieve berekening is bepaald hoeveel stilstand er nodig is om voor alle woningen aan de norm te kunnen voldoen (minder dan 6 uur slagschaduw op het venster per jaar) en hoeveel extra stilstand er nodig is om de slagschaduw te reduceren naar 0 uur per jaar. Uit de berekening blijkt dat 2,5 tot 2,7% stilstand nodig is om te voldoen aan de geldende slagschaduwnorm van maximaal 6 uur per jaar.

Bij een concrete planuitwerking is een ontwikkelaar verplicht om met een slagschaduwrapport aan te tonen dat een windmolen of windpark, al dan niet met een stilstand voorziening, aan de normen voor slagschaduw voldoet. In dat rapport staan de berekeningen van de tijd en plaats van de slagschaduw, op basis van de windgegevens, zonuren en verwachte perioden met bewolking.

Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning dient de ontwikkelaar aan te tonen of, en zo ja, in welke mate, er sprake is van slagschaduw bij gevoelige objecten, zoals woningen. Bij de beoordeling van een aanvraag voor een omgevingsvergunning geldt als centraal uitgangspunt dat de Best Beschikbare Technieken worden toegepast.

21.Heeft de gemeente kennisgenomen van het rapport over het gevaar van ijsvorming op de wieken en de gevolgen daarvan voor de bewoners van het Swormink. (zie www.nlvow.nl)?

Antwoord:

De gemeente kent het risico van ijsvorming op wieken. Windmolens hebben een automatische stilstandvoorziening die in werking treedt bij ijsvorming op de wieken. Dit om gevaarlijke situaties te voorkomen. Bij een concrete planuitwerking wordt dit beoordeeld en bij de vergunningen wordt dit bij de toetsing ook beoordeeld.

22.En het risico van afbreken van delen van de windmolen (zie www.Burenlagerweide/haalbaarheid/veiligheid)?

Antwoord:

De gemeente kent het risico van afbreken van delen van de windmolen. De veiligheidsrisico's van een windmolen of windpark worden berekend met behulp van de rekenregels uit het Handreiking risicozonering. De regels geven aan op welke wijze de kans moet worden berekend dat er een (stuk van een) wiek van de windmolen afvalt, een gondel valt of een mast breekt, en tot op welke afstand dit invloed kan hebben op de veiligheid.

Om risico's te beperken, gelden er minimale afstanden van windmolen(s) tot kwetsbare objecten en gebouwen, rijkswegen, hoogspanningslijnen, buisleidingen met gevaarlijke stoffen, industrie, waterwegen, spoorwegen en waterkeringen. De te bouwen windmolens moeten op veiligheid worden goedgekeurd en gecertificeerd en moeten jaarlijks worden gecontroleerd.

23.Heeft de gemeente kennisgenomen van de criteria van “gezonde leefomgeving” zoals vermeld op de site van de RIVM en wat is de reactie hierop van de gemeente gelet op de keuze van locatie 13?

Antwoord:

Zie antwoord op vraag 2. Aanvullend wordt opgemerkt dat het RIVM recent een overzicht heeft gepubliceerd over de gezondheidseffecten over geluid van windmolens. De aanpak door het onderzoeksbureau voor de windverkenning en de inzichten van het RIVM geven geen aanleiding te veronderstellen dat met windontwikkeling in focusgebied 13 er sprake zou zijn van een 'ongezonde leefomgeving'.

24. Waarom volgt Nederland niet de Europese richtlijnen die in Duitsland tot een norm van minimaal 1000 mtr afstand tot woningen heeft geleid?

Antwoord:

De Europese richtlijnen zijn vertaald in de Nederlandse wet- en regelgeving. Daarmee geeft de Nederlandse wetgeving invulling aan door Europa gestelde regels. Landen kunnen hier verschillende afwegingen in maken en op een verschillende (strengere) wijze opnemen in hun nationale wet- en regelgeving.

25. Voldoen de plannen aan de Europese regels gesteld door het Europese Hof t.a.v. Burger welzijn en impact op de leefomgeving?

Antwoord:

Ja, de locaties zijn bepaald op basis van de geldende wet- en regelgeving. De Nederlandse Wetgeving voldoet aan de Europese regels.

26. Is de invloed van trillingen op de ondergrond en invloed op de leefbaarheid voor de fauna meegenomen?

Antwoord:

In deze fase is dat niet meegenomen. Dit kan een plek krijgen in de MER-beoordeling die aan de orde is bij een concreet plan.

27. Komt er compensatie voor woningwaarde verlies vanuit de gemeente, daar planschade dit verlies niet geheel afdekt?

Antwoord:

Een onafhankelijke commissie beoordeelt en bepaalt de hoogte van eventuele planschade. Dat bedrag wordt vervolgens uitgekeerd aan gedupeerden. Het is niet gebruikelijk dat daarnaast een extra compensatie wordt uitgekeerd.

28. Kan er een totaalplaatje gemaakt worden door de gemeente waarin alle vormen van energieopwekking, gemeente – bedrijfsleven – privé, meegenomen wordt om de bevolking te laten zien waar we staan en wat we nog nodig hebben? En daaraan gekoppeld wie gaat wat doen?

Antwoord:

Dit overzicht is beschikbaar voor de RES-opgave. In het Energieplan Deventer zijn indicatief wel scenario's uitgewerkt wat er nodig is om als gemeente volledig energieneutraal te zijn.

29. Welk rekenprogramma hanteert de gemeente om de invloed van de slagschaduw te berekenen. Wordt de norm, totaal 340 minuten per jaar, gehanteerd en als dat overschreden wordt moeten de molens stilgezet worden?

Gemeente Deventer berekent dat niet zelf. Wel heeft gemeente Deventer Pondera opdracht gegeven om een indicatief slagschaduwonderzoek uit te voeren, gebaseerd op diverse aannames. Deze wordt toegevoegd aan het document 'Windverkenning Deventer, is geplaatst op www.deventerstroomt.nl en wordt verspreid onder de betrokken bewoners- en belangengroepen.

Uit de indicatieve berekening blijkt dat tussen de 2,5 en 2,7% extra stilstand nodig is om te voldoen aan de geldende slagschaduwnorm van maximaal 6 uur per jaar.

30. Welke norm hanteert de gemeente om de afstand tussen de molens te bepalen? Als dat de gangbare norm van 5 keer de rotordiameter is, dan beperkt dat het aantal molens op locatie 3 tot 2 stuk.

Antwoord:

Er is geen norm voor de afstand die aangehouden moet worden tussen windmolens. Het aantal van 9 is door Pondera bepaald op basis van expert judgement. Een windontwikkelaar zal bij de uitwerking hier verder onderzoek naar doen. Het kan zijn dat er minder dan de geplande 9 windmolens gerealiseerd worden.

31. De gemeente Deventer is bekend met de ophanden zijnde omgevingswet. De rijksoverheid roept gemeenten nadrukkelijk op om bij ruimtelijke plannen hier al rekening mee te houden.

Antwoord:

Hier wordt rekening mee gehouden. Met de Omgevingsvisie Deventer 2019 anticiperen we hier ook op. In die omgevingsvisie is ook ingegaan op de mogelijkheden om in het buitengebied in energielandschappen (zonne- en windmolenparken) energie op te wekken.

32. Overheden moeten bij het ontwikkelen van gebieden zo vroeg mogelijk nadenken over het realiseren van een gezonde fysieke leefomgeving. Het woord gezond en/of gezondheid komt niet voor in de windverkenning van Pondera. Is de gemeente bereid om aanvullend onderzoek te doen naar geschikte gebieden voor windenergie waar ook gezonde fysieke leefomgeving een afwegingscriterium is?

Antwoord:

Tijdens de raadpleging is deze vraag vaker gesteld. Dat is aanleiding geweest om een addendum op de windverkenning op te stellen waarin nader is ingegaan op het aspect gezondheid. Dit addendum is geplaatst op www.deventerstroomt.nl. Voor een nadere toelichting op het aspect gezondheid wordt verwezen naar dat addendum. Omdat het aspect gezondheid een van de afwegingscriteria was, is aanvullend onderzoek niet nodig en kan worden volstaan met het uitgevoerde onderzoek.

Bij verdere uitwerking van windplannen zal dit verfijnd moeten worden met gedetailleerde onderzoeken afgestemd op een exacte locatiekeuze en molentype.

33. Is de gemeente op de hoogte van het besluit van de gemeente Olst om de geluidsnorm naar beneden te brengen om zo de gezondheid van hun inwoners beter te beschermen? Is de gemeente bereid om met de gemeente Olst in gesprek te gaan en hierover kennis te delen?

Antwoord:

Ook in onze buurgemeenten worden in het kader van de Regionale Energiestrategie (RES) locaties voor de ontwikkeling van wind- en zonne-energie verkend. Als onderdeel van de RES wordt de komende maanden overlegd over zoeklocaties met de gemeenten Olst-Wijhe, Holten-Rijssen, Voorst en Lochem. Gemeente Deventer hanteert vooralsnog de huidige normeringen.

34. Is de gemeente Deventer Raad en/of B&W en/ of ambtelijke vertegenwoordiging onderzoek te doen naar reeds ontwikkelde locaties waar windmolens in de buurt van woonwijken te staan en de effecten daarvan op de gezondheid en welzijn van hun inwoners?

Antwoord:

Gemeente Deventer volgt hierin de onderzoeken en bevindingen van het RIVM. Het RIVM en Mundonovo sound research verzamelden de wetenschappelijke literatuur over het effect van windmolens op ervaren hinder, slaapverstoring, hart- en vaatziekten en de stofwisseling. Ook werd bekeken wat bekend is over hinder door de visuele aspecten van windmolens en andere niet-akoestische factoren, zoals het lokale besluitvormingsproces.

Uit de literatuurstudie blijkt dat hinder optreedt als gevolg van geluid: hoe sterker het geluid (in dB) van windmolens, hoe groter de hinder ervan. Uit de literatuur bleek niet dat het zogeheten 'laagfrequent geluid' (lage tonen) van windmolens voor extra hinder zorgt tot die gerelateerd aan "gewoon" geluid. Voor andere gezondheidseffecten zijn de resultaten van wetenschappelijk onderzoek niet eenduidig: deze effecten hangen niet duidelijk samen met het geluidsniveau, maar soms wel met de ervaren hinder. Deze resultaten onderbouwen de eerdere conclusies van een vergelijkbare opdracht drie jaar geleden.

Overigens houdt gemeente Deventer de ontwikkelingen op het gebied van gezondheid goed in de gaten. Duidelijk is dat er zorgen zijn of met de huidige wetgeving de gezondheid voldoende is geborgd. De Raad van State kijkt hier ook naar. Naar verwachting wordt de komende maanden duidelijk of er aanleiding is om de nu geldende normen aan te passen. Als dat zo is, dan gelden deze ook voor gemeente Deventer en zal daaraan getoetst worden.

35. Is de gemeente zich bewust dat een groot deel van de inkomsten van Pondera uit windenergie afkomstig zijn. Daar ze ook participeren in de ontwikkeling van windparken. En is de gemeente bereid om de zorgen van de bewoners weg te nemen door nog een ander bureau onderzoek te laten doen naar geschikte locaties?

Antwoord:

Gemeente Deventer is hiermee bekend. Tegelijkertijd twijfelt gemeente Deventer niet aan de integriteit van Pondera. Pondera Consult is een professioneel adviesbureau op het gebied van energieopwekking, gespecialiseerd in windenergie. Zij adviseren overheden en initiatiefnemers. Voor de Windverkenning heeft Pondera een analyse uitgevoerd naar in potentie geschikte gebieden op basis van de geldende wet- en regelgeving. In hun GIS-analyse hebben zij gebruik gemaakt van de in hun rapport vermelde objectieve en gangbare criteria. Er is geen aanleiding voor twijfel over de gehanteerde criteria en aan de uitkomsten (potentiële ontwikkelgebieden). Er is daarom geen aanleiding om deze analyse opnieuw te laten uitvoeren.

36. Constatie: Over de A1 ter hoogte van de locatie 13 is afgelopen jaar een ecoduct gerealiseerd om natuur in de Bannink met Oxe te verbinden. Daarnaast zijn er geluidschermen gerealiseerd langs grote stukken van de A1 op gemeentelijk grondgebied zonder dat dit gecombineerd is met bv zonne energie. Wij vragen de gemeente om in het onderzoek naar geschikte locaties ook recente ontwikkelingen en andere ruimtelijke initiatieven mee te nemen om zo geldverspilling te voorkomen.

Antwoord:

De Gemeente laat momenteel ook onderzoek doen naar mogelijkheden voor energieopwekking via zonnepanelen. In dat onderzoek worden recente ontwikkelingen en andere ruimtelijke initiatieven meegenomen.

37. Erg veel wijkbewoners maken gebruik van wandelroutes in de nabijegelegen omgeving. Bijvoorbeeld langs de Schipbeek. Beweging in de buitenlucht, weg van stedelijke bebouwing is noodzakelijk voor de lichamelijke, maar ook geestelijke gezondheid. Als dit gebied straks vol met windmolens staat dan zal dat erg veel impact op het wandelen en fietsen hebben. Het gevolg is dat we massaal de auto moeten pakken om elders een rustige wandelplek te zoeken. Kan gemeente uitleggen dat in hun Windverkenning juist wordt beweerd dat het project goed is voor de recreatie?

Antwoord:

Ontwikkelaars moeten hun plannen uitwerken als een integrale gebiedsontwikkeling waarbij onder andere beoordeeld wordt op welke wijze eventuele andere ruimtevragers (bijv. recreatie, landbouw, waterberging, natuurontwikkeling) ook een plek kunnen krijgen (meekoppelkansen). Daarnaast wordt mogelijk ook aan initiatiefnemers ook bijdrage in een gebiedsfonds gevraagd. Een deel van het rendement van de windmolen kan hierin gestort worden en komt dan ten goede aan het gebied. In welke vorm dat is en waaraan dat besteed kan worden, wordt in samenspraak met een op te richten omgevingsadviesraad bepaald. Het realiseren van (meer) recreatiemogelijkheden in de directe omgeving kan daar onderdeel van zijn.

38. Welk gebied wordt er afgezet bij ijsvorming op de wieden? Ook hier – wat doet dit met onze fiets en wandelpaden?

Antwoord:

Dat is afhankelijk van de exacte locatie van de windturbines. Bij de uitwerking van concrete plannen krijgt dit een plek. In zijn algemeenheid is het zo dat bij kans op ijsvorming de windmolens worden stilgezet.

39. Er wonen in onze wijk ook veel ouderen. Die bereiken jullie op deze manier niet. Hoe gaan jullie alle inwoners betrekken die niet digitaal in staat zijn deel te nemen?

Antwoord:

Wij zien dat ook ouderen deelnemen aan de digitale bijeenkomsten. Vaak zelfstandig soms met ondersteuning van familie of burens.

40. Wettelijke normen zijn verouderd, van toen er nog veel kleinere molens waren. In de ons omringende landen zijn ze bezig om de afstandsnormen flink aan te passen. Het is eigenlijk onmenselijk om hierin achter te blijven en dit er snel door te drukken. Is de gemeente bereid om met de besluitvorming te wachten tot de Europese normen zijn ingevoerd hetgeen leidt tot nieuwe afstandsnormen?

Antwoord:

Zie ook beantwoording vraag 2, 17, 20 en 32. Overigens gaat de wetgeving niet uit van afstandsnormen maar gaat uit deze uit van geluidsnormen en slagschaduwnormen. De aan te houden afstanden zijn daaraan gerelateerd.

41. Graag wil ik vragen om de menskant – en dan heb ik het niet over de emoties, maar hoe het feitelijk straks impact op onze wijk heeft – zwaarder mee te wegen. Kunt u aangeven hoe u daaraan vorm gaat geven?

Antwoord:

Het college is zich ervan bewust dat het plaatsen van windmolens impact heeft op de wijk. Daarom is er ook bewust voor gekozen om eerst een voorgenomen besluit te nemen en nog geen definitief besluit. Dit voorgenomen besluit biedt de mogelijkheid om een brede raadpleging te houden en daarbij in overleg te gaan met inwoners om ook haar standpunten een plek te kunnen geven in de brede afweging bij de definitieve besluitvorming over de focusgebieden.

42. Waarom ontbreken in de conclusies voor de zoekgebieden de menselijke kant/gezondheid/leefgenot volledig? De suggestie is dat de natuur belangrijker is dan wij mensen.

Antwoord:

Zie ook de beantwoording van vragen 2, 17, 23, 34 en 41.

Daarnaast is de windverkenning één van de onderdelen van de Regionale Energietransitie. De Regionale Energietransitie is een landelijke opdracht en draagt bij aan het (mondiaal) leefbaar houden van het klimaat. Niets doen is geen optie. Om de Deventer bijdrage in de duurzame energieopwekking inhoud te geven is in regionaal RES verband onderzoek gedaan naar kansen daarvoor. Hiervoor is ook een participatietraject doorlopen.

43. We horen veel over normen, bv 400 meter afstand. De gemeente kan echter zelf besluiten dat dit niet echt menselijk is, gezien de grootte van de molens en een voortrekkersrol nemen in Nederland door de Duitse/Deense normen te nemen te weten 5* de hoogte van de molen. Hoe laat u zien dat u betrokken bent op bewoners en niet alleen op de industrie.

Antwoord:

Bij de analyse van mogelijk geschikte gebieden zijn de landelijk geldende normeringen gehanteerd. Dat is ook gebruikelijk om te doen. Gemeente Deventer heeft deze landelijk normen niet aangescherpt. Wel houdt gemeente Deventer de ontwikkelingen over eventuele bijstelling van geldende normen goed in de gaten. Als deze wijzigen, dan zal gemeente Deventer daar aan (moeten) toetsen. Zie verder ook beantwoording vraag 2, 17, 20, 23, 34 en 41.

44. Tijdens de digitale sessie met de bewoners was de chat functie uitgeschakeld. Tijdens de sessie met de grondeigenaren was discussiëren wel mogelijk. Geen gelijk speelveld waarbij de suggestie wordt gewekt dat kapitaal belangrijker is dan de mens. Wordt aan de bewoners ook nog een mogelijkheid geboden om in discussie te gaan met de gemeente alvorens besluitvorming plaatsvindt?

De gemeente vindt het belangrijk in gesprek te gaan met de bewoners en haar standpunten daarbij te horen. Na een eerste bijeenkomst op 12 december 2020 heeft op 2 februari 2021 een tweede digitale algemene informatiebijeenkomst plaatsgevonden. Iedereen die belangstelling had kon hieraan deelnemen. Daarnaast zijn er een aantal digitale vervolggesprekken met portefeuillehouder Verhaar georganiseerd waar inwoners die daar behoefte aan hadden zich voor konden aanmelden. Tijdens die vervolggesprekken was er, net als bij het gesprek met de grondeigenaren, ruimte om direct met elkaar in gesprek te gaan. De signalen uit deze raadpleging krijgen een plek in de besluitvorming.

45. In de bewerkte foto's gemaakt door een buurtbewoner is te zien wat het effect is in onze wijk als er molens staan in gebied 13. Gebied 3 is nog dichter bij bewoning. Bewoners zullen dan van alle kanten van uit hun huis, tuin, straat en omgeving de molens zien. Tel daarbij op dat de molens op het zuiden staan t.o.v. van de woonwijk wat erg veel effect heeft op het licht en zal zowel schaduw als slagschaduw veroorzaken. Hoe kan de gemeente dit als redelijk beschouwen?

Wij zijn er ons van bewust dat het plaatsen van windmolens impact heeft op de omgeving. De analyse van mogelijke locaties is door het onderzoeksbureau gerelateerd aan de nu geldende richtlijnen en wettelijke normstelling m.b.t. geluid en slagschaduw.

Om inzicht te geven in geluidbelasting en slagschaduw, is Pondera opdracht gegeven om voor gebieden 3 en 13 indicatieve berekeningen uit te voeren naar de jaargemiddelde geluidbelasting, de mate van slagschaduw en een inschatting te maken van de extra stilstand om aan de normen voor slagschaduw te kunnen voldoen.

Dit indicatieve onderzoek is op de website www.deventerstroom.nl geplaatst.

Zie verder de beantwoording bij vraag 20.

Daarnaast is ROM3D opdracht gegeven om indicatieve fotovisualisaties te maken van het zicht op de windmolens in gebieden 3 en 13. Ook dat onderzoek is geplaatst op www.deventerstroom.nl

VRAGEN AAN HET COLLEGE VAN B&W:

46. Zijn de leden van het College van B&W van de gemeente Deventer zich ervan bewust dat de Nederlandse norm niet geschikt is om de gezondheid van burgers te bewaken tegen de ziekmakende gevolgen van voornoemde grote windmolens?

Antwoord:

Bij de analyse naar geschikte gebieden voor de opwekking van windenergie zijn de nu geldende richtlijnen en wettelijke normstelling waarmee algemeen verondersteld mag worden dat daarmee een voldoende woon- en leef kwaliteit te onderbouwen is. Het college is er zich van bewust dat over deze normen nu op landelijk discussie gevoerd wordt. Het college houdt dit goed in de gaten. De Raad van State kijkt hier nu ook na. Naar

verwachting wordt de komende maanden duidelijk of er aanleiding is om de nu geldende normen aan te passen. Als dat zo is, dan gelden deze ook voor gemeente Deventer en zal daaraan getoetst worden.

47 Zijn de leden van het College van B&W op de hoogte van situaties in Nederland waar het mis is gegaan (Windpark Spui/ gemeente Hoeksche Waard)? In geval van Windpark Spui bijvoorbeeld is de helft van de gezinnen in twaalf van de omringende woningen, die net als hier ook op ca. 500 m van de windmolens staan, binnen een jaar al verhuisd. Zij konden de overlast die de windmolens veroorzaken, vooral het geluid, eenvoudigweg niet meer verdragen. Onzes inziens zou de gemeente de harde lessen die dáár geleerd zijn in haar overwegingen en besluitvorming moeten betrekken.

Antwoord:

Het college is bekend met de ervaringen van direct omwonenden bij recente windparken in de directe omgeving van woningen. Opgemerkt wordt dat de mate waarin hinder wordt ervaren per windpark sterk verschilt. Naast de bovengenoemde projecten die recentelijk in de media zijn geweest en waarin veel hinder wordt ervaren zijn er ook windparken waar de overlast, als de windmolens er eenmaal staan, door omwonenden als veel minder hinderlijk worden ervaren.

Dat betekent wel dat als de beoogde gebieden definitief worden aangewezen als focusgebieden, bij de uitwerking van de plannen door een initiatiefnemer nadrukkelijk samen met de omwonenden moet worden gekeken hoe hinder verder dan de wettelijke norm kan worden beperkt. Waarbij de lessen en ervaringen van bestaande windparken kunnen worden meegenomen.

48 Zijn de leden van het College van B&W bekend met inhoud en betekenis van de uitspraak van het Europees Hof?

Antwoord:

Het college is op de hoogte van de uitspraak van het Europese Hof (Nevele-arrest). Het hof heeft hierin geen uitspraak gedaan over het feit of de in België toegepaste geluidsnormen voor het windpark Nevele al dan niet voldoende bescherming bieden. Zij heeft aangegeven dat de geldende normen op een meer specifieke wijze tot stand had moeten komen. De Raad van State in Nederland beschouwd op dit moment of het Nevele-arrest ook gevolgen heeft voor de geldende (geluids)normering die in Nederland wordt toegepast bij windparken. Dit voorjaar heeft de Raad van State daar een expertsessie over, waarna zij met een oordeel zal komen en zal aangeven of er consequenties zijn en zo ja, wat dat dan betekent.

Het college houdt deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten.

49 Hoe houden de leden van het college bij de aanwijzing van focusgebieden rekening met deze uitspraak?

Antwoord:

Als de Raad van State besluit dat het Nevele-arrest consequenties heeft voor de geldende Nederlandse wet- en regelgeving dan zal het college hiernaar handelen. Wanneer dit ertoe leidt dat de normering wordt aangepast, dan zal deze aangepaste normering ook gelden voor windprojecten in Deventer. De focusgebieden zullen worden getoetst aan de eventueel gewijzigde normen. Daarnaast zal op het moment dat een initiatiefnemer een omgevingsvergunning aanvraagt, het ingediende windplan worden getoetst aan de dan geldende wet- en regelgeving.

50 Hoe laten de leden van het college vaststellen dat de gezondheid van haar burgers wordt beschermd bij de aanwijzing van de focusgebieden c.q. bij het vergunnen van de bouw en exploitatie van de voorgenomen vijf tot negen windmolens?

Antwoord:

Het college toets de benodigde vergunningen aan de geldende wetgeving van dat moment. Initiatiefnemer laat daarvoor door onafhankelijke onderzoeksbureaus de wettelijk verplichte onderzoeken uitvoeren. Als in de onderzoeken wordt aangetoond dat de windmolens gerealiseerd (kunnen) worden passend binnen de geldende normeringen en wet- en regelgeving, dan mag verondersteld worden dat daarmee de gezondheid van inwoners beschermd is.

51 Laten de leden van het College van B&W het voor te nemen besluit baseren op binnenkort oude normen of gedragen de leden van het college zich als verantwoordelijke bestuurders naar haar inwoners en kiest het voor de Europese normen, zoals ook al in Duitsland en Denemarken, met een afstand tot de bewoning van 10 maal de ashoogte van de windmolen?

Antwoord:

Zie beantwoording vraag 2, 20,32, 34 en 46.

52 In het keuzeproces ontbreekt iedere verwijzing naar een Milieu Effect Rapportage. Volgt deze nog voorafgaand aan de eventueel verdere besluitvorming door de leden van het college?

Antwoord:

Zie ook beantwoording vraag 2 en 50.

In aanvulling daarop: een MER-onderzoek is in deze fase nog niet aan de orde. Voor deze fase volstaat een eerste analyse van gebieden aan de hand van geldende normering. Een MER-onderzoek is aan de orde op het moment dat een windontwikkelaar een door de gemeenteraad vastgesteld focusgebied gaat uitwerken in een concreet plan. Op dat moment worden de exacte locaties van de windmolens ook duidelijk. De bij een planologische procedure (en/of vergunning) wettelijk verplichte onderzoeken krijgen een plek in een zogenaamde 'Milieu Effect Rapportage'. Daarvoor is de exacte plek van een molen nodig. In een MER-onderzoek wordt beoordeeld of het uitgewerkte plan voldoet aan de geldende wet- en regelgeving. Doel van MER-onderzoek is het milieubelang volwaardig te laten meewegen bij de vaststelling van plannen en besluiten.

53 Hoe gaat u vooraf eventuele spelregels borgen richting de ontwikkelaars?

Antwoord:

Bij het besluit van de raad om gebieden aan te wijzen als focusgebied voor het opwekken van windenergie worden ook 'spelregels' vastgesteld waaraan een windontwikkelaar zich moet houden bij de uitwerking van de plannen. Op het moment dat een windontwikkelaar zich meldt bij de gemeente worden deze spelregels ook meegegeven. De spelregels krijgen ook een vertaling in een overeenkomst tussen gemeente en ontwikkelaar. Tijdens de uitwerking van de plannen door de ontwikkelaar, toetst de gemeente de plannen en het proces aan de spelregels. Op het moment dat niet voldaan wordt aan de spelregels, kan de gemeente besluiten om geen medewerking te verlenen. Ook bij besluitvorming over het bestemmingsplan en ook bij de omgevingsvergunning zal hieraan getoetst worden. Als niet voldaan is aan de spelregels, kan de gemeente besluiten het bestemmingsplan niet vast te stellen of de vergunning niet te verlenen.

54 In hoeverre bent u in staat om deze spelregels te borgen, gezien de opgave en de belangen?

Antwoord:

Zie beantwoording vraag 53.

55. Is de gemeente zich ervan bewust dat de planschade niet alle financiële derving voor bewoners compenseert?

Antwoord:

De planschaderegeling is wettelijk geregeld. Een onafhankelijke commissie beoordeelt en bepaalt de hoogte van eventuele planschade. Dat bedrag wordt vervolgens uitgekeerd. De gemeente gaat er van uit dat hiermee in een regeling is voorzien die toeziet op eventuele compensatie van alle financiële derving.

56. Vindt het college de mening van 1% van de bevolking representatief genoeg?

Antwoord:

Vanuit statistische criteria volstaat al een aantal van 400 respondenten/inwoners om een betrouwbaar beeld voor Deventer te schetsen. De 1005 respondenten zijn qua samenstelling een goede afspiegeling van de Deventer bevolking naar de kenmerken leeftijd, geslacht en wijk.

57. Is het college zich bewust dat een groot deel van deze 1% niet woonachtig is in de wijken en gebieden grenzend aan de focusgebieden zoals uit de tabel in bijlage 2 blijkt?

Antwoord:

Ja, het college is er zich van bewust dat niet alle respondenten bewoners zijn van de wijken en gebieden grenzend aan de focusgebieden.

58. Wat verstaat het college onder de vraag "ergens langs de A1"? Zijn de ondervraagden voorafgaand aan het stellen van deze vraag wel op de hoogte gesteld van alle mogelijke locaties?

Antwoord:

Op de website <https://kennisportaal.deventer.nl/digipanel> vindt u de peiling met de uitkomsten. Hierin zijn de in de enquête genoemde locaties terug te vinden.

59. Bent u zich ervan bewust dat vele burgers van de wijk Colmschate-zuid en de buurtschappen deze enquête niet hebben ontvangen?

Iedere inwoner vanaf 16 jaar kan lid worden van het digipanel. Wij zijn er ons van bewust dat niet iedere inwoner van Colmschate-Zuid zich ingeschreven heeft voor het digipanel.

DeventerWint stelt de volgende stappen voor:

- **Een open discussie tussen alle partijen zodra de omstandigheden rondom COVID-19 dit toestaan, waarin alternatieven worden vergeleken zoals: alleen zon, alleen wind, een combinatie volgens de norm van RES/Provincie en/of andere alternatieven voor duurzame energie.**
- **Zoals eerder benoemd, het aanstellen van een onafhankelijke procesbegeleider en het opstellen van meerdere scenario's.**
- **Een hernieuwd, gefundeerd onderzoek door de gemeente Deventer naar draagvlak, vanuit een open participatieve benadering.**
- **En betrokken burgers meenemen in de keuze tussen alternatieven, zowel qua hun gezondheid en welzijn qua flora en fauna en qua economische factoren.**
- **Wij vragen in deze coronatijd uitstel van verdere stappen en/of besluiten, totdat wij fysiek met de gemeente kunnen discussiëren, volwaardig kunnen participeren en ook in de wijk fysieke bijeenkomsten kunnen houden. Alleen communiceren via Teams, WhatsApp-groepen, Facebook of een livestream zonder chatfunctie (vanuit gemeente) is voor ons, voor zo'n belangrijk thema, ongewenst en onvoldoende.**

Antwoord:

De ingediende reactie en de voorgestelde stappen is aanleiding om met de stuurgroep van DeventerWint in overleg te treden. Inzet van het overleg is om gezamenlijk te beoordelen op welke wijze een dialoog over de windverkenning vorm zou kunnen krijgen. Een eerste bijeenkomst heeft 22 januari jl. plaatsgevonden waarbij ook besproken is op welke wijze daar vervolg aan gegeven kan worden. Zo wordt o.a. een verdiepende sessie met Pondera georganiseerd over de gehanteerde criteria in hun onderzoek. De bijeenkomst van 22 januari 2021 krijgt een verder vervolg.

3. Individuele reacties met beantwoording

2711-2021:

Bewoner landgoed de Bannink, sluit aan bij DeventerWint zienswijze, zijn bezwaar is de kleinschaligheid van het plan, voorstander van grootschalige parken in dunbevolkte gebieden.

1. Is het energie bod van de gemeente niet al te ambitieus nu er geen voor alle Deventenaren acceptabele ruimte voor te vinden is? Hebben de planologen wellicht een valse start gemaakt?

Antwoord:

Iedere regio en iedere gemeente is gevraagd om met een bod te komen voor de opwekking van duurzame energie dat voorziet in zijn/haar eigen energiebehoefte. Voorliggende windverkenning maakt daar onderdeel van uit. Het is juist dat niet alle Deventernaren dit steunen, dat blijkt ook uit de raadpleging. Het gemeentebestuur neemt dat mee in haar definitieve besluit over de windverkenning in relatie tot het energiebod voor de RES.

2. Is het niet verstandig om in ons dichtbevolkte land minder versnippering toe te laten, maar juist veel effectievere grootschalige windparken te realiseren? In bijvoorbeeld Zeewolde is aangetoond hoe die aanpak tot tevredenheid van alle partijen kan werken als er wel voldoende ruimte is.

Antwoord:

In het Klimaatakkoord is afgesproken dat, naast de bestaande en geplande grootschalige windprojecten op zee en op land, er extra windparken op zee komen. Daarmee kan echter onvoldoende invulling worden gegeven aan de Nederlandse opgave voor duurzame energieopwekking. Aanvullend is daarom afgesproken dat in de 30 RES-regio's in Nederland iedere regio haar aandeel moet leveren in de opwekking van duurzame energie met wind op land en/of grootschalige zonprojecten. Als Deventer moeten wij ons aan deze afspraken te houden en wij willen ook onze verantwoordelijkheid nemen in de energietransitie.

3.Zou het beleidsmatig denkbaar zijn dat windturbines uitsluitend mogen worden gesitueerd in clusters met een minimaal aantal dat in de tientallen of honderden loopt?

Antwoord:

Gemeenten hebben de vrijheid om zelf beleid op te stellen op dat punt. Gemeente Deventer heeft ervoor gekozen om gebieden aan te wijzen zoals omschreven in de windverkenning. Overigens is er binnen gemeente Deventer geen fysieke ruimte beschikbaar om te werken aan clusters van tientallen of honderden windmolens een plek te geven.

4.Moeten we als gemeente onze ervaringen in dit stadium niet eens eerst vergelijken met andere gemeenten voordat de spade al in de grond steken?

Antwoord:

In Nederland is inmiddels veel ervaring opgedaan met het realiseren van windmolens. Die ervaringen zijn overigens niet eenduidig. De windverkenning gaat uit van de geldende normeringen en geldende wet- en regelgeving.

5.Is het niet hoogste tijd om op provinciaal niveau dergelijke eerste bevindingen van gemeenten te vergelijken om vervolgens die provinciale bevindingen op landelijk niveau te vergelijken?

Antwoord:

De provincie Overijssel is onderdeel van alle projectgroepen, stuurgroepen en bestuurlijke overleggen in de RES West Overijssel. Daarin heeft zij de rol om vanuit een regionale bril de gemeentelijke voorstellen te beschouwen. Alle RESsen worden vervolgens door het Nationaal Programma RES op landelijk niveau beoordeeld.

6.Wie doen die periodieke evaluaties en herijkingen uit het Klimaatakkoord en waar vind ik hun agenda en hun verslagen?

Antwoord:

Op het hoogste niveau vindt dat plaats door het kabinet in het Klimaatakkoord. Zie onderdeel D7 van het klimaatakkoord voor de regionale energiestrategie (RES) Informatie op [Klimaatakkoord | Klimaatakkoord](#) Voor de landelijke opgave van de opwek van 35 GWh elektriciteit is het Nationaal Programma RES (NPRES) verantwoordelijk. Naast de ministeries EZK en BKZ zijn hier voor de koepels van gemeenten (VNG), Provincies (IPO) en waterschappen (UvW) verantwoordelijk. Informatie te vinden op [Nationaal Programma Regionale Energiestrategie - Regionale Energiestrategie \(regionale-energiestrategie.nl\)](#).

De realisatie vindt plaats in 30 regio's. Deventer werkt hiervoor samen in West-Overijssel (dit is Overijssel minus Twente). Hier ligt de verantwoordelijkheid bij 11 gemeenten, provincie en waterschappen WDO Delta en Vechtstromen. De informatie hierover is te vinden op: <https://reswestoverijssel.nl/default.aspx>

7.Hoe kan ik als burger daar mijn waarnemingen over sub-optimalisatie indienen?

Antwoord:

Dat kan tijdens het lopende traject van de raadpleging. Bijvoorbeeld door het insturen van een reactie of vraag. Ook is er de mogelijkheid om in gesprek te gaan met de verantwoordelijk wethouder. Daarnaast kan eenieder die dat wil inspreken bij de gemeenteraad op het moment dat de Regionale Energie Strategie of Windverkenning geagendeerd is.

3648-2021:

Kijkt vanuit zijn huis al naar een kleinere windmolen.

1.Waarom niet langs de IJssel richting Diepenveen?

Antwoord:

In de eerste stap van de verkenning is, door Pondera, geanalyseerd waar binnen Deventer windturbines in theorie mogelijk zijn. Het gebied langs de IJssel richting Diepenveen is in deze eerste analyse niet naar voren gekomen als onderzoeksgebied voor de opwek van windenergie omdat in dit gebied diverse beperkingen vanuit de wet- en regelgeving gelden.

3755-2021: Hebben geen reactie op hun mail gehad die ze naar aanleiding van de presentatie van 12 december hadden gemaald.

1.Er werd gezegd dat bij het bouwen van de windmolens ook allerlei andere zaken meegenomen worden, zoals o.a. waterbuffering; dat is mooi. Maar wat betreft de taakstelling voor RES wordt bij voorbaat ingestoken op een evenredige bijdrage. Is dat echter wel redelijk? Er zijn volgens de info vanmiddag 5 oefengebieden voor burgerluchtvaart, waarvan één (deels ?) in de gemeente Deventer. En laat dit oefengebied nu net de beperkende factor zijn voor een van de zeer in aanmerking komende locaties voor windmolens. Bovendien zijn volgens het rapport beperkingen door enkele banen over Deventer oost i.v.m. straaljagers. Bij een evenredige RES taakstelling onderwerpt Deventer - slechts een klein deel van 1 van de 30 RES gebieden - zich dus bij voorbaat neer bij een onevenredig zware belasting van de beschikbare ruimte.

Antwoord:

Iedere regio en iedere gemeente is gevraagd om met een bod te komen voor de opwekking van duurzame energie dat voorziet in zijn/haar eigen energiebehoefte. Voorliggende windverkenning maakt daar onderdeel van uit. Het klopt dat de beschikbare ruimte voor windmolens per gemeente kan verschillen. Echter, dat neemt niet weg dat iedere gemeente zelf verantwoordelijk is gemaakt voor het aangeven van mogelijkheden voor duurzame energieopwekking voor haar eigen behoefte.

2.Er werd gezegd dat voorlopig uitgegaan wordt van bestaande normen voor geluidsbelasting - deze normen zijn al enige tijd onderhevig aan kritiek; bij de daadwerkelijke bouw zouden de dan geldende eventueel nieuwe normen gehanteerd worden. Serieuze windmolenbouwers zullen meerkosten voor veranderingen in het bestek zeker willen ondervangen met allerlei voorwaarden en financiële consequenties. En als er dan op een andere plek molens moeten komen vanwege de nieuwe normen, en opnieuw met grondeigenaren onderhandeld moet worden etc. is de (financiële) ellende helemaal niet te overzien. Kortom: Hoe stelt u zich in concreto voor om allerlei randvoorwaarden later bij te stellen?

Antwoord:

Gemeenten maar ook windontwikkelaars houden de ontwikkelingen omtrent eventuele nieuwe normen strikt in de gaten. Bij de vergunningverlening wordt daar ook aan getoetst. Op het moment dat tussentijds normeringen wijzigen, kan dat gevolgen hebben voor in voorbereiding zijnde projecten. Dat is een risico. Over het algemeen worden vooraan in een ontwikkeltraject afspraken gemaakt dat een gemeente hiervoor geen verantwoordelijkheid draagt en het risico dus bij een windontwikkelaar ligt. Windontwikkelaars schatten deze risico's vooraf ook in en besluiten op basis daarvan al dan niet met een voorstel voor een planuitwerking te komen.

3.Naaste het vooruitschuiven van normen in punt 2) constateren wij dat nogal losjes gedaan wordt over de inspraak. Wij hebben vanmiddag tamelijk vaak gehoord dat aspecten 'meegenomen' worden,

en dat de insprekers een 'stem' hebben. Maar het is vanmiddag volstrekt in het midden gelaten hoe dat 'meenemen' gaat resp. die 'stem' dan meeweegt.

Antwoord:

Van de verschillende bijeenkomsten worden rapportages en/of verslagen gemaakt. Ingezonden reacties worden beantwoord. Deze documenten maken onderdeel uit van de besluitvormingsstukken van het college en de gemeenteraad zodat beiden hier kennis van hebben. Daarmee krijgt dit een plek in de belangenafweging bij de besluitvorming. En dit dus Ook is er de mogelijkheid voor inwoners (en belanghebbenden) om hun stem te laten horen bij raadsvergaderingen door tijdens de vergadering in te spreken.

4. Dat zou mooi kunnen m.b.v. BOSDA (Beslissing Ondersteunend Systeem voor Discrete Alternatieven), een door en voor de overheid ontwikkelde applicatie - zie hiervoor o.a. <https://nl.wikipedia.org/wiki/Multicriteria-analyse>. Bovendien horen wij dat de heer Hettinga in zijn presentatie vermeldde dat een tiphoogte van 225 m nodig is vanwege het windklimaat. Nu is er nogal wat verschil in windklimaat tussen de locatie aan de IJssel, en de voorgenomen locatie aan de Schipbeek tussen Colmschate en Bathmen: deze laatste zit in de 'windschaduw' van de bossen in Epse. Tot mijn verbazing meldt hij in antwoord op een vraag dan dat de plaats van de locatie de benodigde tiphoogte niet beïnvloedt!

Antwoord:

In oost Nederland waait het gemiddeld minder dan in onze westelijke en noordelijke provincies. Met de huidige duurzame energiesubsidie (SDE) wordt daar rekening mee gehouden. Landelijk gezien is de praktijk dat alleen windturbines hoger dan 200 m economisch haalbaar zijn.

Met deze tiphoogtes is het geringe verschil in windcondities binnen Deventer geen significante factor voor de locatiekeuze.

5. Er kan ook wel wat verbeterd worden aan de inzichtelijkheid van de plaatjes. De visualisaties van de molens in het 'straatbeeld' waren niet best: wij vragen ons af hoeveel mensen een molen gezien hebben - wij dachten er één te zien, terwijl die in 5 van de 6 plaatjes te zien moest zijn. Verder vonden wij de GIS plaatjes in het rapport ook niet denderend; elk van de detail 'locatie-plaatjes' bestond uit een ellips met bijna geen omgeving met daarnaast een overzichtsplaatje van heel West Overijssel waarin de grootte van de uitsnede van het detail ongeveer 1 bij 2 mm was, zodat ook hierin niets van de omgeving van de locatie te herkennen was. Kortom, bij beide een ongelukkige schaal - zeg ik, Wim Schurink, als oud-docent met 25 jaar GIS ervaring.

Antwoord:

De fotovisualisaties en de kaarten zijn terug te vinden op de website www.deventerstroomt.nl en dan onder 'terugblik op de informatiebijeenkomst windenergie 12 december 2020'. De visualisatie en afbeeldingen zijn daar duidelijker en beter te zien dan tijdens de presentatie.

379082-2020: Timing windmolen traject. Graag traject vertragen dit door:

- 1. RES, besluit moet nog genomen worden**
- 2. Corona maakt het onmogelijk om als buurt iets te organiseren (bijv. handtekeningenactie langs de deuren)**
- 3. Dit proces levert stress op bij de mensen, dit is niet goed in corona tijd omdat stress de gezondheid en weerstand aantast.**

Graag wil ik van u weten wat het feitelijke geluid gaat zijn wanneer de door u gewenste molens geplaatst worden bij elkaar/samen (niet de norm).

Antwoord:

Het proces van de ontwikkeling van windplannen verloopt normaliter van grofmazig en globaal (windverkenning met gebruikmaking van kengetallen over geluid), naar fijnmazig en specifiek. In deze latere fase kan de feitelijke geluidbelasting bepaald worden aan de hand van exacte locatiekeuze en turbinetype.

Omdat tijdens de raadpleging is gebleken dat er behoefte is aan inzicht in geluidbelasting, is Pondera opdracht gegeven om voor gebieden 3 en 13 indicatieve berekeningen uit te voeren naar de jaargemiddelde geluidbelasting. Dit indicatieve onderzoek is op de website www.deventerstroomt.nl geplaatst.

Uit de geluidsberekening blijkt dat met een bovengemiddeld luide windturbine voldaan kan worden aan de geldende geluidsnorm van 47 dB Lden (het jaargemiddelde geluidsniveau in de dag-, avond- en nachtperiode). Bij de keuze van een stiller type windturbines of aanvullende geluidsbepalende maatregelen aan de turbines komt de 47 dB Lden contour verder van de woningen af te liggen.

Bij een concrete planuitwerking en bij de aanvraag van een vergunning is een ontwikkelaar verplicht om met een specifiek geluidsonderzoek aan te tonen dat een windmolen of windpark, aan de normen voldoet.

- **Windmolens hebben een erg grote impact op gezondheid en welbevinden van omwonenden. Hoe zorgt u ervoor dat dit voorkomen wordt wanneer molens in de zoekgebieden 3 en 13 komen te staan?**

Antwoord:

Het is voor gemeente Deventer van belang dat de gezondheid van bewoners en gebruikers van gebieden voldoende beschermd is. Het aspect gezondheid bij windmolens heeft met name een relatie met de aspecten geluid en slagschaduw. Dit heeft een plek gekregen in de eerste trechtering van gebieden.

Pondera heeft daarbij aansluiting gezocht bij de geldende normeringen en wet- en regelgeving. Zij hebben in hun analyse diverse restrictie meegenomen, zoals geluid, slagschaduw en afstanden tot beperkt kwetsbare objecten (zoals woningen). Voor deze aspecten gelden veelal minimale afstandsnormen en/of richtafstanden tot windmolens. De afgeleide richtafstand voor geluid is een bepalende factor of een gebieden al dan niet als potentieel ontwikkelgebied kan worden gekwalificeerd.

Algemeen mag worden aangenomen dat met het aansluiten bij geldende normeringen en wet- en regelgeving de gezondheid van inwoners en gebruikers van gebieden voldoende is gewaarborgd.

Bij de verschillende ruimtelijke procedures (bestemmingsplan en vergunningen) wordt getoetst of de planuitwerking voldoet aan alle aan de geldende normeringen en wet- en regelgeving.

Een van de spelregels bij een planuitwerking door een windontwikkelaar is dat de windontwikkelaar de plannen in participatie met omwonenden uit moet werken. Bij die uitwerking kan gezondheid en welbevinden een belangrijk agendapunt zijn.

- **Graag wil ik weten hoe gegarandeerd wordt dat wij 's nachts geen geknipper in onze omgeving te zien krijgen. Dus niet "het is mogelijk dat er dit of dat gebeurt", nee hoe garanderen jullie mij dit?**

Antwoord:

Zie ook antwoord hiervoor. Op dit moment kan daar geen garantie voor worden afgegeven omdat deze signaallamp nodig is voor vliegverkeer. Bij de nieuwste windmolens is de knipperlamp (signaallamp) vanaf de onderzijde niet/nauwelijks meer te zien. In het participatietraject van windontwikkelaar en omwonenden kan het voorkomen van overlast door de signaallamp een agendapunt zijn.

- **Uitzoeken hoe alles in elkaar steekt is tijdrovend en stressvol. Ik eis van mijn gemeente dat ik hierin geholpen, ontzorgd en beschermd wordt. Hoe gaat u daarin precies voorzien?**

Antwoord:

Met brede informatiebijeenkomsten en gesprekken in kleinere groepen zijn/worden bewoners geïnformeerd over het proces en de inhoud en kan men hier vragen over stellen. Daarnaast wordt alle beschikbare informatie gedeeld op DeventerStroomt.nl/windenergie.

Aanvullende daarop wordt een voor iedereen toegankelijke expertsessie georganiseerd waarin wordt ingegaan op geluid, slagschaduw en gezondheid.

Met de mensen van DeventerWint wordt tevens in werksessies uitgediept hoe de Windverkenning tot stand is gekomen en wordt gesproken over voorwaarden vanuit de omwonenden bij een windinitiatief en/of eventuele haalbare gelijkwaardige alternatieven.

- **Is de gemeente bereid om de afstandsnormen naar boven toe aan te passen?**

Antwoord:

Gemeente Deventer toetst de planuitwerkingen aan de nu geldende normeringen en wet- en regelgeving die van toepassing zijn op windmolens.

- **Met een zon aan de zuidkant van de molens vind ik dat nader onderzocht moet worden wat ons te wachten staat met betrekking tot schaduw en slagschaduw.**

Antwoord:

Gemeente Deventer heeft inmiddels een indicatief slagschaduwonderzoek laten uitvoeren. Deze wordt toegevoegd aan het document 'Windverkenning Deventer en wordt geplaatst op

www.deventerstroomt.nl .

Uit het indicatieve slagschaduwonderzoek blijkt dat zonder aanvullende stilstand voorziening niet aan de wettelijke slagschaduwnorm kan worden voldaan. Met een indicatieve berekening is bepaald hoeveel stilstand er nodig is om voor alle woningen aan de norm te kunnen voldoen (minder dan 6 uur slagschaduw op het venster per jaar) en hoeveel extra stilstand er nodig is om de slagschaduw te reduceren naar 0 uur per jaar.

Uit de berekening blijkt dat 2,5 tot 2,7% stilstand nodig is om te voldoen aan de geldende slagschaduwnorm van maximaal 6 uur per jaar.

Bij een concrete planuitwerking is een ontwikkelaar verplicht om met een slagschaduwrapport aan te tonen dat een windmolen of windpark, al dan niet met een stilstand voorziening, aan de normen voor slagschaduw voldoet. In dat rapport staan de berekeningen van de tijd en plaats van de slagschaduw, op basis van de windgegevens, zonuren en verwachte perioden met bewolking. Bij de aanvraag van een omgevingsvergunning dient de ontwikkelaar aan te tonen of, en zo ja, in welke mate, er sprake is van slagschaduw bij gevoelige objecten, zoals woningen.

- **Kunt u garanderen dat deze wandelroutes behouden blijven?**

Antwoord:

Een windontwikkelaar is verplicht een integrale ruimtelijke planuitwerking (in participatie) op te stellen. Hierin wordt duidelijk of en op welke wijze bestaande wandelroutes worden ingepast en wordt inzichtelijk of er nieuwe wandelroutes kunnen worden toegevoegd.

- **Zo niet, wat gaat u hiervoor regelen? Ik ben bang dat anders iedereen gedwongen wordt massaal de auto te pakken om toegang tot een gelijkwaardige groene omgeving te krijgen. Dat is én niet goed voor het milieu én tast het leefplezier zeer ernstig aan. Ik ga daar niet mee akkoord.**

Antwoord:

Zie beantwoording vraag hiervoor.

- **Welk gebied wordt er afgezet bij ijsvorming op de wieken? Ook hier – wat doet dit met onze fiets en wandelpaden?**

Antwoord:

Dat is nu nog niet duidelijk en is afhankelijk van de exacte locatie van de windmolens. In de planuitwerking wordt dit wel duidelijk. Windmolens hebben een automatische stilstandvoorziening die in werking treedt bij ijsvorming op de wieken. Dit om gevaarlijke situaties te voorkomen. Bij een concrete planuitwerking wordt dit beoordeeld en bij de vergunningen wordt dit bij de toetsing ook beoordeeld.

- **Hoe borgt u dat ik niet de hele dag, in keuken, kamers, tuin, maar ook bij wandelingen in omgeving met de windmolens geconfronteerd wordt? Ik kan geen kant op en zie straks overal de molens! Volgens onderzoek zijn deze continue prikkelingen zeer slecht voor de algehele gezondheid en gemoedstoestand. Hoe gaat u mij beschermen?**

Antwoord:

Het is voor gemeente Deventer van belang dat bewoners en gebruikers van gebieden voldoende beschermd worden en dat er een voldoende leefklimaat gewaarborgd is. Dit heeft een plek gekregen in de eerste trechtering van gebieden. Voor zicht op windmolens gelden daarbij overigens geen normeringen.

In het onderzoek van Pondera is in de eerste stap geanalyseerd waar op grond van de geldende wet- en regelgeving in theorie binnen Deventer windturbines mogelijk zijn. Een van de belangrijkste criteria bij die analyse naar potentiële gebieden was de geluidsnorm. Dit is een van de belangrijkste criteria omdat de wetgever omwonenden van windparken beschermt tegen onacceptabele geluidsoverlast van de windturbines. Daarnaast is geluid in ruimtelijke zin ook de meest bepalende factor of een locatie al dan niet potentieel geschikt is voor windturbines. Omwonenden worden door

de wetgeving op dezelfde manier beschermd tegen geluid van windturbines (inclusief Laag Frequent Geluid) als tegen andere geluidsbronnen zoals wegen spoor en luchtvaart. Dat betekent niet dat direct omwonenden geen enkele hinder kunnen ervaren van geluid van windturbines. Net als bij andere geluidbronnen kan deze hinder bij een deel van de direct omwonenden (ca 8%) leiden tot slaap- en concentratieproblemen. Deze mate van hinder wordt door de Nederlandse overheid in haar geluidsnormering geaccepteerd.

Ook in de wetenschap, nationaal en internationaal, is er veel aandacht voor gezondheid i.r.t. windturbines. Een vooraanstaande wetenschapper op het gebied van windturbines en gezondheid is de Deense wetenschapper Aslak Poulsen. In diverse onderzoeken is hij nagegaan of windturbinegeluid bij omwonenden leidt tot meer diabetes, depressiviteit, hartklachten, beroertes en problemen bij zwangerschappen. In deze onderzoeken is geen relatie gevonden tussen windturbinegeluid, waaronder LFG, en de frequentie waarmee de genoemde gezondheidsklachten voorkomen bij omwonenden. Ook het RIVM bevestigt dat er geen directe link is tussen gezondheid en windturbinegeluid. In september 2020 presenteerde het RIVM een rapport gebaseerd op een uitgebreide inventarisatie van internationale wetenschappelijke publicaties over mogelijke gezondheidseffecten gerelateerd aan windturbines ("Health effects related to wind turbine sound: an update - RIVM").

Uit de RIVM-studie blijkt dat hinder kan optreden als gevolg van geluid: hoe sterker (in decibel) het geluid van windturbines, hoe groter de mogelijk ervaren hinder ervan. Uit de wetenschappelijke literatuur bleek niet dat het LFG van windturbines voor extra hinder zorgt in vergelijking met regulier omgevingsgeluid.

Voor andere gezondheidseffecten van het geluid van windturbines, zoals slaapverstoring, slapeloosheid en hart- en vaatziekten, zijn de resultaten van wetenschappelijk onderzoek niet eenduidig. Deze effecten hangen niet duidelijk samen met het geluidsniveau van windturbines, maar soms wel met de ervaren hinder. Deze resultaten onderbouwen de eerdere conclusies van een vergelijkbare RIVM-studie drie jaar geleden.

De afgelopen maanden is dr. De Laat (onderzoeker bij het Leids Universitair Medisch centrum) regelmatig in het nieuws geweest. Hij geeft aan dat zijn onderzoek, deels op basis van dezelfde bronnen als het RIVM-onderzoek, zou uitwijzen dat er een veel directer verband is tussen het geluid door windturbines en gezondheidsklachten bij omwonenden dan het RIVM en alle andere onderzoeken laten zien. Dr. De Laat heeft zijn onderzoek echter nog niet gepubliceerd en hierop heeft nog geen wetenschappelijke review plaatsgevonden.

Als gemeente nemen wij de zorgen van omwonenden zeer serieus en wij volgen de onderzoeken en eventuele normaanpassing daarom op de voet. De Raad van State kijkt op dit moment ook naar de normeringen. De verwachting is dat de komende maanden duidelijk wordt of er aanleiding is om de nu geldende normen te heroverwegen. Als de normering wordt aangepast, dan geldt dat vanzelfsprekend ook voor de gemeente Deventer.

Op basis van de geldende normeringen en wet- en regelgeving wordt voor nu aangenomen dat de gezondheid van omwonenden en gebruikers van de gebieden voldoende is gewaarborgd. In het geval dat de wet- en regelgeving in de toekomst wijzigt zal de gemeente daar direct naar handelen. En concrete plannen van initiatiefnemers worden bij de vergunningverlening getoetst op de dan geldende normen.

- **Ik verneem graag uw argument, in verhouding tot het wegnemen van ons leefgenot.**

Antwoord:

Zie beantwoording van de vraag hiervoor.

- **Ik wil weten wat de meerprijs is om de windmolens verder weg te plaatsen en of het een optie is dat de aanbieder iets minder winst gaat maken en dit verschil bijlegt. Desnoods wil ik een onderzoek naar aanvullende gemeentelijke belastingen om het verschil bij te passen.**

Antwoord:

Dat antwoord is niet te geven omdat dit afhankelijk is van welke andere plek dat dan is. Duidelijk is dat hoe groter de afstand is om een windmolen aan te sluiten op het energienet, hoe groter de investering is. Ieder meter kabel kost geld, evenals de aanleg van iedere meter. Met het afbouwen

van subsidies op de realisatie van windmolens en afdrachten van winst naar gebiedsfonds staat de exploitatie van windmolens al onder druk.

- **Er is jurisprudentie dat de waarde van woningen aanzienlijk afneemt door plaatsing van windmolens in de nabije omgeving. Zeker als daar direct zicht op is. Hoe gaat u mij dit compenseren?**

Antwoord:

De planschaderegeling is wettelijk geregeld. Een onafhankelijke commissie bepaald de hoogte van eventuele planschade. Dat bedrag wordt vervolgens uitgekeerd.

- **Mochten de molens er om een onverklaarbare reden toch komen, dan wil ik waarschijnlijk verhuizen door verlies aan woon en leefgenot. Hoe komt de gemeente mij daarin tegemoet?**

Antwoord:

De gemeente werkt alleen mee aan een planuitwerking als deze voldoet aan de geldende wet- en regelgeving én nadat alle belangen goed zijn gewogen. De gemeente kent geen tegemoetkoming voor inwoners die er vervolgens voor kiezen te verhuizen.

- **Er is in de sessie iets gezegd over meedelen in de winst. Het lijkt mij dat geen enkel bedrag het verlies in woon en leefgenot en waardedaling kan compenseren. Maar voor de zekerheid, hoe ziet dit er precies uit en waar kan ik op rekenen?**

Antwoord:

De wijze waarop meegedeeld kan worden in de winst kan op verschillende manieren uitgewerkt worden, bijvoorbeeld via 50% lokaal eigenaarschap en of een gebiedsfonds. Het is nu nog niet duidelijk hoe dit eruit ziet en waar u op kunt rekenen. In het participatietraject van de planuitwerking zal dit verder geconcretiseerd en uitgewerkt worden.

- **Er is in de sessie iets gezegd over een procedure aanspannen met de leverancier over een vast bedrag planschade. Dat lijkt mij de omgekeerde wereld. Als u het bestemmingsplan van mijn directe woonomgeving niet aanpast dan vindt er ook geen "schade" plaats. Ik hou u verantwoordelijk. Hoe gaat u dit oplossen?**

Antwoord:

Het is niet duidelijk wat precies bedoeld wordt met 'een procedure aanspannen met de leverancier over een vast bedrag planschade'. Zo werkt dit ook niet. Indien inwoners van mening zijn dat zij planschade leiden, dan dienen zij daartoe een verzoek in bij de gemeente. Dat kan op het moment dat het bestemmingsplan dat de windmolens mogelijk maakt, onherroepelijk is. Een onafhankelijk commissie beoordeelt en bepaalt of er daadwerkelijk planschade is en zo ja, hoe hoog dat dan is. De gemeente keert dat bedrag uit aan diegene die een planschade verzoek heeft ingediend. De gemeente zal op haar beurt de uitgekeerde planschade in rekening brengen bij een windontwikkelaar. Hierover maken gemeente en windontwikkelaar in het voortraject een contractuele afspraak.

- **Als de kleinere windmolens die er al staan niet rendabel zijn, waarom vervangen jullie de huidige twee dan niet door hogere?**

Antwoord:

De verwachting is dat de huidige twee windmolens over de gehele levensduur wel rendabel zijn. De windverkenning betreft mogelijkheden voor uitbreiding van de bestaande windenergie.

- **Ik ben geen expert en wil dat ook niet zijn, maar is het niet te vroeg om definitief voor de windmolens te gaan? Dit omdat er nog veel meer alternatieven zijn.**

Antwoord:

Als uitvloeisel van het Klimaatakkoord moeten alle regio's een Regionale Energiestrategie (RES) opstellen. Deventer is onderdeel van de RES West Overijssel. In de RES hebben we als gemeente Deventer voorlopig een aanbod gedaan voor het opwekken van 212 GWh aan grootschalige duurzame wind- en zonne-energie voor 2020. In de RES moet worden aangegeven wat de verhouding is in wind- en zonne-energie. Naast locaties voor windmolens wordt ook gekeken naar grootschalige opwek met zon op bedrijventerreinen en locaties voor zonneparken. Zowel windmolens als zonneparken hebben een grote invloed op de leefomgeving. Zonneparken hebben een veel groter ruimtebeslag op (landbouw)gronden dan windmolens. Voor dezelfde hoeveelheid

stroom van 1 windmolen is ca 14 ha aan zonneveld nodig. Windmolens hebben een grotere landschappelijke impact en kunnen hinder door geluid en slagschaduw voor omwonenden veroorzaken.

- **Pondera heeft het windverkenningsonderzoek gedaan. Dit lijkt geen onafhankelijke partij. Ik wil een nieuw en onafhankelijk onderzoek, waarin de mens meer waard wordt (of in ieder geval gelijkwaardig meetelt) dan gemeentelijke doelstellingen.**

Antwoord:

Pondera Consult is een professioneel adviesbureau op het gebied van energieopwekking, gespecialiseerd in windenergie. Zij adviseren overheden en initiatiefnemers. Voor de Windverkenning heeft Pondera van de gemeente opdracht gekregen om een analyse uit te voeren naar in potentie geschikte gebieden op basis van de geldende wet- en regelgeving. In hun GIS-analyse hebben zij gebruik gemaakt van de in hun rapport vermelde objectieve en gangbare criteria. Er is geen aanleiding voor twijfel over de gehanteerde criteria en aan de uitkomsten. Er is daarom ook geen aanleiding om deze analyse opnieuw te laten uitvoeren.

- **Wat is de formele status en planning van het hele traject rondom de windmolens?**

Antwoord:

Het college van B&W heeft op 24 november 2020 een voorgenomen besluit genomen om beide gebieden (gebied 3 en 13 uit de Windverkenning) aan te wijzen als focusgebieden voor de ontwikkeling van windmolens.

Over dit voorgenomen besluit loopt nu de raadpleging van inwoners en belanghebbenden en is de raad gevraagd haar wensen en bedenkingen te geven. De wensen en bedenkingen van de raad, alsmede de uitkomst van de lopende raadpleging neemt het college mee in haar definitieve voorstel aan de raad inzake de Windverkenning en het al dan niet aanwijzen van focusgebied 3 en 13 als focusgebied voor het opwekken van windenergie. Inzet is dat het college voor de zomer van 2021 een besluit neemt over het voorstel aan de gemeenteraad. De gemeenteraad kan dan na de zomer van 2021 een definitief standpunt innemen over de windverkenning.

Als de twee focusgebieden uiteindelijk daadwerkelijk worden aangewezen, kan een initiatiefnemer zich melden bij de gemeente met een concreet plan voor ontwikkeling nader te onderzoeken en uit te werken. In dat traject worden omwonenden en andere betrokken partijen ook weer uitgenodigd om mee te praten. Vervolgens moeten ook alle benodigde procedures voor bestemmingsplan en vergunningen worden doorlopen met alle formele inspraakmogelijkheden daarbij. Het traject van uitwerking en procedures kan/zal een aantal jaren in beslag nemen.

379389-2020:

- **Graag de volledige (wettelijke) procedure met tijdsplan, met alle inspraak- en bezwaarmomenten en mogelijkheden sturen aan alle belanghebbenden.**

Antwoord:

Om inzicht te geven in het gehele proces is een tijdsplan op hoofdlijnen opgesteld dat ook per stap inzicht geeft in mogelijkheden voor participatie, inspraak, bezwaar en beroep. De doorlooptijden zijn in deze fase slechts globaal aan te geven omdat deze afhankelijk is van veel factoren. Het tijdsplan is/wordt op www.deventerstroomt.nl geplaatst zodat deze informatie voor iedereen inzichtelijk is.

- **Tevens plaatsen op de website Deventerstroomt.nl en deze ook aanpassen bij wijzigingen en dus actueel houden. Transparantie alom!**

Antwoord:

Het tijdsplan op hoofdlijnen is/wordt geplaatst op www.deventerstroomt.nl. Inzet is om alle informatie die daar terug te vinden is, actueel te houden.

- **Wat is de waarde van de fysieke en psychische gezondheid van mij, van de burger?**

Antwoord:

Het is voor gemeente Deventer van belang dat bewoners en gebruikers van gebieden voldoende beschermd worden en dat er een voldoende leefklimaat gewaarborgd is. Dit heeft een plek gekregen in de eerste trechtering van gebieden. Voor zicht op windmolens gelden geen normeringen.

Pondera heeft daarbij aansluiting gezocht bij de geldende normeringen en wet- en regelgeving. Zij hebben in hun analyse diverse restrictie meegenomen, zoals geluid, slagschaduw en afstanden tot beperkt kwetsbare objecten (zoals woningen).

Voor deze aspecten gelden veelal minimale afstandsnormen en/of richtafstanden tot windmolens. De afgeleide richtafstand voor geluid is een bepalende factor of een gebieden al dan niet als potentieel ontwikkelgebied kan worden gekwalificeerd.

Algemeen mag worden aangenomen dat met het aansluiten bij geldende normeringen en wet- en regelgeving de gezondheid van inwoners en gebruikers van gebieden voldoende is gewaarborgd.

Dat neemt niet weg dat gemeente Deventer zorgen over gezondheid niet serieus neemt. Gemeente Deventer volgt de ontwikkelingen op het gebied van gezondheid in relatie tot windmolens nauw. Ook is gemeente Deventer er zich van bewust dat over de nu geldende normen op landelijk niveau discussie gevoerd wordt. Gemeente Deventer houdt deze ontwikkeling nauwlettend in de gaten. De Raad van State kijkt op dit moment ook naar de normeringen. De verwachting is dat de komende maanden duidelijk wordt of er definitief wel of niet aanleiding is om de nu geldende normen aan te passen. Als dat zo is, dan gelden deze ook voor gemeente Deventer en zal de gemeente deze ook als (nieuw) uitgangspunt hanteren voor de gebieden c.q. aan eventuele nieuwe normen toetsen.

- **Terug naar het begin en “Ik doe ertoe”, wij in NL hebben zeer schone Hr-ketels; waarom alles afbreken en gaan voor een matig alternatief?**

Antwoord:

In Nederland en in Europa is ervoor gekozen dat ieder land zelf haar aandeel moet leveren voor het terugdringen van de CO₂-uitstoot en voor het opwekken van duurzame energie. “Zeer schone Hr-ketels” wekken geen duurzame energie op, ze zijn slechts ‘zuiniger’ in gebruik van opgewekte energie dan de oude generatie ketels.

In de Regionale Energiestrategieën is ervoor gekozen dat iedere regio in Nederland haar eigen bijdrage levert. Als uitvloeisel van het Klimaatakkoord moeten alle regio's een Regionale Energiestrategie (RES) opstellen. Deventer is onderdeel van de RES West Overijssel. In de RES hebben we als gemeente Deventer voorlopig een aanbod gedaan voor het opwekken van 212 GWh aan grootschalige duurzame wind- en zonne-energie.

- **Corona**
- **Geen achterkamertjes, maar echte participatie....echt draagvlak**
- **Waarom zoveel natuur opofferen?**
- **Hoeveel GROEN moeten we in NL nog meer opofferen voor “GROENE” energie?**
- **Waarom dan toch (zulke grote) windturbines hier??**
- **Wie controleert dat dat type (waar vergunning voor gegeven gaat worden) ook daadwerkelijk geplaatst wordt? En dat het toch niet een ander type wordt die bv. sneller leverbaar was, maar wel meer geluid gaat produceren. Kortom: bewaking, controle, transparantie en toetsbaarheid. Op welke manier?**

Antwoord:

Gemeente Deventer is bevoegd gezag voor het doorlopen van procedure en afgeven van vergunningen. Gemeente Deventer beoordeelt de uitgewerkte plannen en toetst of deze voldoen aan de geldende wet- en regelgeving. Tijdens de bouw en tijdens de exploitatie van de windmolens controleert de gemeente Deventer of deze voldoen aan de verleende vergunningen. Op het moment dat dat niet het geval zou zijn, kan gemeente Deventer ingrijpen en indien nodig handhavend optreden.

- **Gaat Deventer ook een waardevermindering toepassen voor de hele wijk, zodat we minder WOZ-belasting gaan betalen? Naast de planschade.**

Antwoord:

Een onafhankelijke commissie onderzoekt en bepaalt de hoogte van eventuele planschade. Dat bedrag wordt vervolgens uitgekeerd. Het is niet gebruikelijk dat daarnaast een extra compensatie wordt uitgekeerd zoals bijvoorbeeld het verlagen van WOZ-belasting.

- **Wat als bewoners gaan investeren/ aandelen kunnen kopen en meedelen in een % van de winst? Wordt hen dan een contract aangeboden, met in de kleine lettertjes dat ze geen bezwaren in mogen dienen?**

Antwoord:

Het is juridisch niet mogelijk om privaatrechtelijk afspraken te maken die publiekrechtelijke mogelijkheden beperken. M.a.w. het is niet mogelijk om in een dergelijk (privaatrechtelijk) contract af te spreken dat de ondertekenaar geen bezwaar mag maken bij een vergunning (publiekrecht). Overigens is het ook niet gebruikelijk dat er 'kleine lettertjes' in dergelijke contracten staan. Het is wel verstandig om contracten goed te lezen en te begrijpen voordat deze ondertekend worden.

380471-2020: Stelt grote vraagtekens bij de milieuvriendelijkheid van deze reusachtige, monsterlijke molens en het voordeel dat er mee zou worden verkregen. Is het niet mogelijk om zonnepanelen op de daken van diverse woningen in Deventer/Colmschate te plaatsen?

Antwoord:

Ook het plaatsen van zonnepanelen is onderzocht en maakt onderdeel uit van het RES-bod voor de opwek van duurzame energie. Met alleen zonnepanelen haalt gemeente Deventer haar gevraagde doelstelling niet, daar is ook de realisatie van windmolens voor nodig. In de RES heeft gemeente Deventer voorlopig een aanbod gedaan voor het opwekken van 212 GWh aan grootschalige duurzame win- en zonne-energie.

381686-2020: Mijn vraag aan u is hoe de lasten van het opwekken van duurzame energie met windmolens eerlijker kunnen worden verdeeld over al de inwoners van Deventer. Een overweging om geen windmolens aan de Noordrand van Deventer te plaatsen was de historische waarde van het landschap aldaar. Moet dan de Zuidrand van Deventer nog zwaarder worden belast? Als inwoner van Colmschate horen wij dagelijks het geluid van de auto's op de A1, ook met de geluidschermen die onlangs zijn geplaatst. En 's nachts horen wij ook regelmatig het zware gedreun van de goederentreinen die langskomen. Kan de belasting van de windmolens er volgens u er ook nog wel bij? Zou u bijvoorbeeld de belasting van de WOZ-waarde willen herzien, zodat inwoners aan de Zuidrand van Deventer minder financieel worden belast, en de overige inwoners, met name aan de Noordzijde extra worden belast? Dan zouden wij als inwoners van Deventer meer samen de lasten van de windmolens dragen, en niet alleen diegenen die in Colmschate en directe omgeving wonen.

Antwoord:

Wij begrijpen dat realisatie van windmolens in de voorgestelde gebieden impact heeft op de omwonenden van die gebieden. In de windverkenning zijn de gebieden op basis van objectieve criteria tot gekomen. In een trechtering is gekomen van potentiële ontwikkelgebieden naar zoekgebieden naar focusgebieden. Eén en ander zoals opgenomen in de windverkenning.

Het is niet gebruikelijk, en het ligt ook niet voor de hand, om de WOZ-waarde van woningen aan de zuidrand te herzien na de eventuele komst van windmolens. Wel is het mogelijk om, na een aanpassing van het bestemmingsplan die windmolens mogelijk maakt, een planschade verzoek in te dienen. Dat is wettelijk geregeld. Een onafhankelijke commissie beoordeelt en bepaalt de hoogte van eventuele planschade. Dat bedrag wordt vervolgens uitgekeerd.

Daarnaast wordt omwonenden de mogelijkheid geboden om financieel te participeren in de windmolens. Doel van een dergelijke regeling is dat de lasten verlicht worden doordat er lusten tegenover staan.

381843-2020: Mijn vraag is hoe men tot de conclusie is gekomen dat de windmolens nu juist in de Colmschater cultuurhistorie passen? Naar mijn mening gebruikt u dit als oneigenlijk argument, maar wanneer dit wel een zwaarwegend argument is, dan zou ik willen voorstellen de windmolens op die plekken te plaatsen waar in de Deventer Industriële Revolutie molens stonden. Op de plek van de molens van Hendrik Lindeman, De Hoop en de Eendracht bijvoorbeeld, of op de plek van de Houtzaagmolen De Vriendschap van P. Stoffels, ter hoogte van het Pothoofd. Al denk ik dat het beter is de windmolens te plaatsen aan de overkant van IJssel waar in 1858 de eerste gemeentelijke steenkolengasfabriek was gevestigd.

Antwoord:

In de uitgevoerde Windverkenning naar geschikte locaties in Deventer is een trechtering van gebieden in drie stappen toegepast.

Van 1) potentiële ontwikkelgebieden (= onderzoeksgebieden),

naar 2) zoekgebieden

naar 3) focusgebieden.

In de eerste stap van de Verkenning is gekeken waar binnen Deventer windturbines in theorie mogelijk zijn op grond van de geldende wet- en regelgeving. Daarbij is onder andere de afstand tot woningen met het oog op de wettelijke normen voor geluid en slagschaduw een belangrijk criterium. Uit een studie van Pondera blijkt

dat er 15 potentiële ontwikkelgebieden zijn waar geen (onoverkomelijke) technisch-juridische belemmeringen gelden. Deze gebieden zijn nader onderzocht in de tweede stap van de verkenning. Alleen onderzoek naar wet- en regelgeving zegt onvoldoende over de wenselijkheid van windmolens in deze gebieden.

In de twee stap van de verkenning zijn de 15 potentiële ontwikkelgebieden langs de meetlat van de brede ruimtelijke afweging gelegd. Op grond van beleidsuitgangspunten en ontwerpprincipes zijn ruimtelijke afwegingscriteria opgesteld. De belangrijkste zijn:

- Windontwikkeling in het *oude hoeven- en essenlandschap* wordt in het algemeen als *ongewenst* beschouwd. Windturbines interfereren vaak op een negatieve wijze met het kleinschalige landschap en er is een grote kans dat windturbines afbreuk doen aan de belevingswaarde van landgoederen, buitenplaatsen en andere cultuurhistorische waardevolle objecten in de direct omgeving.
- Windontwikkeling in de *jonge ontginningslandschappen* is in beginsel *mogelijk, mits* bij het ontwerp rekening wordt gehouden met de landschappelijke context, het combineren van opgaven en een efficiënte netinpassing.
- Windontwikkeling bij *bedrijventerreinen en in de stadrandzones* is in beginsel *mogelijk, mits* bij het ontwerp rekening wordt gehouden met de landschappelijke context, het combineren van opgaven en een efficiënte netinpassing.
- Windontwikkeling in de vorm van *solitaire windturbines* is in beginsel *ongewenst, tenzij* daarmee een specifieke waardevolle plek wordt gemarkeerd waarmee een oriëntatie- en herkenningspunt in het landschap ontstaat.

Na de brede ruimtelijke afweging resteren 6 zoekgebieden voor windontwikkeling. Vijf daarvan direct langs de snelweg A1. Eén gebied ligt nabij de grens met Lochem. Deze zoekgebieden zijn nader uitgewerkt tot focusgebieden.

In de derde en laatste stap van de trechtering is gekeken in welke mate kan worden bijgedragen aan het realiseren van de klimaat-/RES-doelstellingen. Ook is gekeken naar de kansrijkheid voor het combineren van opgaven en maximale benutten van meekoppelkansen waaronder een efficiënte koppeling van vraag en aanbod van energie. Clusteren en bundelen van energie-opwek in relatie tot de maatschappelijke kosten van de netaansluiting is hierbij een criterium. Op basis hiervan zijn 2 focusgebieden geselecteerd. Het voornemen is in deze gebieden met voorrang te sturen op/uit te nodig voor ontwikkeling van windprojecten.

De voorgestelde alternatieve locaties zijn in de eerst trechtering afgefallen en maken geen onderdeel uit van de onderzoeksgebieden. De bewuste locaties zijn afgefallen omdat ze niet kunnen voldoen aan de geldende wet- en regelgeving.

381876-2020:

De bezwaren richten zich op de volgende aspecten:

- **De focus op windenergie zonder een scenario-analyse van verschillende alternatieven;**
- **De keuze van de locaties zonder een analyse van gezondheids- en welzijnsaspecten van de bewoners op < dan 500 tot 1000 meter, alsmede de invloed op flora en fauna;**
- **Gebrek aan de mogelijkheid tot participatie deze tijd van COVID-;**
- **De gemaakte keuzes wat betreft de voorgestelde keuzegebieden voor plaatsing van turbines van 225 meter hoog;**
- **De sturende vragen in de enquête (digip@nel) en verhoudingsgewijs een beperkt aantal respondenten vanuit onze wijk;**
- **De onvolledigheid waarmee het Concept Windenergie is opgesteld.**

Wat willen we:

- **Wij begrijpen dat de energietransitie nodig is om de aarde leefbaar te houden voor ons en ons nageslacht.**
- **Wij begrijpen de eenzijdige keuze die de gemeente gemaakt heeft voor windenergie, terwijl de RES-opdracht spreekt over doelstellingen voor zowel zon- als windenergie, echter niet.**
- **Wij verwachten een uitkomst die recht doet aan de Europese normen en regels, alsmede het voorzorgsbeginsel.**
- **Wij vragen in deze coronatijd uitstel van verdere stappen en/of besluiten, totdat wij fysiek met de gemeente kunnen discussiëren, volwaardig kunnen participeren en ook in de wijk**

fysieke bijeenkomsten kunnen houden. Alleen communiceren via Teams, WhatsApp-groepen, Facebook of een livestream zonder chatfunctie (vanuit gemeente) is voor ons, voor zo'n belangrijk thema, ongewenst en onvoldoende.

Stellen de volgende stappen voor:

- Een open discussie tussen alle partijen zodra de omstandigheden rondom COVID-19 dit toestaan, waarin alternatieven worden vergeleken zoals: alleen zon, alleen wind, een combinatie volgens de norm van RES/Provincie en/of andere alternatieven voor duurzame energie.
- Zoals eerder benoemd, het aanstellen van een onafhankelijke procesbegeleider en het opstellen van meerdere scenario's.
- Een hernieuwd, gefundeerd onderzoek door de gemeente Deventer naar draagvlak, vanuit een open participatieve benadering.
- En betrokken burgers meenemen in de keuze tussen alternatieven, zowel qua hun gezondheid en welzijn qua flora en fauna en qua economische factoren.

Stellen de volgende vragen:

- Zijn de leden van het College van B&W van de gemeente Deventer zich ervan bewust dat de Nederlandse norm niet geschikt is om de gezondheid van burgers te bewaken tegen de ziekmakende gevolgen van voornoemde grote windturbines?

Antwoord:

Het is voor gemeente Deventer van belang dat de gezondheid van bewoners en gebruikers van gebieden voldoende beschermd wordt en dat er een voldoende leefklimaat gewaarborgd is. Dit heeft een plek gekregen in de eerste trechtering van gebieden.

In het onderzoek van Pondera is in de eerste stap geanalyseerd waar op grond van de geldende wet- en regelgeving in theorie binnen Deventer windturbines mogelijk zijn. Een van de belangrijkste criteria bij die analyse naar potentiële gebieden was de geluidsnorm. Dit is een van de belangrijkste criteria omdat de wetgever omwonenden van windparken beschermd tegen onacceptabele geluidsoverlast van de windturbines. Daarnaast is geluid in ruimtelijke zin ook de meest bepalende factor of een locatie al dan niet potentieel geschikt is voor windturbines. Omwonenden worden door de wetgeving op dezelfde manier beschermd tegen geluid van windturbines (inclusief Laag Frequent Geluid) als tegen andere geluidsbronnen zoals wegen spoor en luchtvaart. Dat betekent niet dat direct omwonenden geen enkele hinder kunnen ervaren van geluid van windturbines. Net als bij andere geluidsbronnen kan deze hinder bij een deel van de direct omwonenden (ca 8%) leiden tot slaap- en concentratieproblemen. Deze mate van hinder wordt door de Nederlandse overheid in haar geluidsnormering geaccepteerd.

Ook in de wetenschap, nationaal en internationaal, is er veel aandacht voor gezondheid i.r.t. windturbines. Een vooraanstaande wetenschapper op het gebied van windturbines en gezondheid is de Deense wetenschapper Aslak Poulsen. In diverse onderzoeken is hij nagegaan of windturbinegeluid bij omwonenden leidt tot meer diabetes, depressiviteit, hartklachten, beroertes en problemen bij zwangerschappen. In deze onderzoeken is geen relatie gevonden tussen windturbinegeluid, waaronder LFG, en de frequentie waarmee de genoemde gezondheidsklachten voorkomen bij omwonenden. Ook het RIVM bevestigt dat er geen directe link is tussen gezondheid en windturbinegeluid. In september 2020 presenteerde het RIVM een rapport gebaseerd op een uitgebreide inventarisatie van internationale wetenschappelijke publicaties over mogelijke gezondheidseffecten gerelateerd aan windturbines ("Health effects related to wind turbine sound: an update - RIVM").

Uit de RIVM-studie blijkt dat hinder kan optreden als gevolg van geluid: hoe sterker (in decibel) het geluid van windturbines, hoe groter de mogelijk ervaren hinder ervan. Uit de wetenschappelijke literatuur bleek niet dat het LFG van windturbines voor extra hinder zorgt in vergelijking met regulier omgevingsgeluid.

Voor andere gezondheidseffecten van het geluid van windturbines, zoals slaapverstoring, slapeloosheid en hart- en vaatziekten, zijn de resultaten van wetenschappelijk onderzoek niet eenduidig. Deze effecten hangen niet duidelijk samen met het geluidsniveau van windturbines, maar soms wel met de ervaren hinder. Deze resultaten onderbouwen de eerdere conclusies van een vergelijkbare RIVM-studie drie jaar geleden.

De afgelopen maanden is dr. De Laat (onderzoeker bij het Leids Universitair Medisch centrum) regelmatig in het nieuws geweest. Hij geeft aan dat zijn onderzoek, deels op basis van dezelfde bronnen als het RIVM-onderzoek, zou uitwijzen dat er een veel directer verband is tussen het geluid door windturbines en gezondheidsklachten bij omwonenden dan het RIVM en alle andere onderzoeken laten zien. Dr. De Laat heeft zijn onderzoek echter nog niet gepubliceerd en hierop heeft nog geen wetenschappelijke review plaatsgevonden.

Als gemeente nemen wij de zorgen van omwonenden serieus en volgen wij de onderzoeken en eventuele normaanpassing daarom op de voet. De Raad van State kijkt op dit moment ook naar de normeringen. De verwachting is dat de komende maanden duidelijk wordt of er aanleiding is om de nu geldende normen te heroverwegen. Als de normering wordt aangepast, dan geldt dat vanzelfsprekend ook voor de gemeente Deventer.

Op basis van de geldende normeringen en wet- en regelgeving wordt voor nu aangenomen dat de gezondheid van omwonenden en gebruikers van de gebieden voldoende is gewaarborgd. In het geval dat de wet- en regelgeving in de toekomst wijzigt zal de gemeente daar direct naar handelen. En concrete plannen van initiatiefnemers worden bij de vergunningverlening getoetst op de dan geldende normen.

- **Zijn de leden van het College van B&W op de hoogte van situaties in Nederland waar het mis is gegaan (Windpark Spui/ gemeente Hoeksche Waard)? In geval van Windpark Spui bijvoorbeeld is de helft van de gezinnen in twaalf van de omringende woningen, die net als hier ook op ca. 500 m van de windturbines staan, binnen een jaar al verhuisd. Zij konden de overlast die de windturbines veroorzaken, vooral het geluid, eenvoudigweg niet meer verdragen. Onzes inziens zou de gemeente de harde lessen die dáár geleerd zijn in haar overwegingen en besluitvorming moeten betrekken.**

Antwoord:

Het college is bekend met de ervaringen van direct omwonenden bij recente windparken in de directe omgeving van woningen. Opgemerkt wordt dat de mate waarin hinder wordt ervaren per windpark sterk verschilt. Naast de bovengenoemde projecten die recentelijk in de media zijn geweest en waarin veel hinder wordt ervaren zijn er ook windparken waar de overlast, als de windmolens er eenmaal staan, door omwonenden als veel minder hinderlijk worden ervaren. Dat betekent wel dat als de beoogde gebieden definitief worden aangewezen als focusgebieden, bij de uitwerking van de plannen door een initiatiefnemer nadrukkelijk samen met de omwonenden moet worden gekeken hoe hinder verder dan de wettelijke norm kan worden beperkt. Waarbij de lessen en ervaringen van bestaande windparken kunnen worden meegenomen.

- **Zijn de leden van het College van B&W bekend met inhoud en betekenis van de uitspraak van het Europees Hof?**

Antwoord:

Het college is op de hoogte van de uitspraak van het Europese Hof (Nevele-arrest). Het hof heeft hierin geen uitspraak gedaan over het feit of de in België toegepaste geluidsnormen voor het windpark Nevele al dan niet voldoende bescherming bieden. Zij heeft aangegeven dat de geldende normen op een meer specifieke wijze tot stand had moeten komen. De Raad van State in Nederland beschouwd op dit moment of het Nevele-arrest ook gevolgen heeft voor de geldende (geluids)normering die in Nederland wordt toegepast bij windparken. Dit voorjaar heeft de Raad van State daar een expertsessie over, waarna zij met een oordeel zal komen en zal aangeven of er consequenties zijn en zo ja, wat dat dan betekent. Het college houdt deze ontwikkelingen nauwlettend in de gaten.

- **Hoe houden de leden van het college bij de aanwijzing van focusgebieden rekening met deze uitspraak?**

Antwoord:

Als de Raad van State besluit dat het Nevele-arrest consequenties heeft voor de geldende Nederlandse wet- en regelgeving dan zal het college hiernaar handelen. Wanneer dit ertoe leidt dat de normering wordt aangepast, dan zal deze aangepaste normering ook gelden voor windprojecten

in Deventer. De focusgebieden zullen worden getoetst aan de eventueel gewijzigde normen. Daarnaast zal op het moment dat een initiatiefnemer een omgevingsvergunning aanvraagt, het ingediende windplan worden getoetst aan de dan geldende wet- en regelgeving.

- **Hoe laten de leden van het college vaststellen dat de gezondheid van haar burgers wordt beschermd bij de aanwijzing van de focusgebieden c.q. bij het vergunnen van de bouw en exploitatie van de voorgenomen vijf tot negen windturbines?**

Antwoord:

Zie beantwoording hiervoor. Als aanvulling hierop: het college toetst de vergunningen aan de geldende wetgeving van dat moment. Initiatiefnemer laat daarvoor door onafhankelijke onderzoeksbureaus de wettelijk verplichte onderzoeken uitvoeren. Als in de onderzoeken wordt aangetoond dat de windmolens gerealiseerd (kunnen) worden op basis van de geldende normeringen en wet- en regelgeving, dan mag verondersteld worden dat daarmee de gezondheid van inwoners beschermd is.

- **Laten de leden van het College van B&W het voor te nemen besluit baseren op binnenkort oude normen of gedragen de leden van het college zich als verantwoordelijke bestuurders naar haar inwoners en kiest het voor de Europese normen, zoals ook al in Duitsland en Denemarken, met een afstand tot de bewoning van 10 maal de ashoogte van de windturbine?**

Antwoord:

Zie ook beantwoording hiervoor: gemeente Deventer volgt de onderzoeken en eventuele normaanpassing op de voet. De Raad van State kijkt op dit moment ook naar de normeringen. De verwachting is dat de komende maanden duidelijk wordt of er aanleiding is om de nu geldende normen te heroverwegen. Als de normering wordt aangepast, dan geldt dat vanzelfsprekend ook voor de gemeente Deventer.

Op basis van de geldende normeringen en wet- en regelgeving wordt voor nu aangenomen dat de gezondheid van omwonenden en gebruikers van de gebieden voldoende is gewaarborgd. In het geval dat de wet- en regelgeving in de toekomst wijzigt zal de gemeente daar direct naar handelen. Dat kan betekenen dat zoek- en focusgebieden moeten worden aangepast. En concrete plannen van initiatiefnemers worden bij de vergunningverlening getoetst op de dan geldende normen.

- **In het keuzeprocess ontbreekt iedere verwijzing naar een Milieu Effect Rapportage. Volgt deze nog voorafgaand aan de eventueel verdere besluitvorming door de leden van het college?**

Antwoord:

Een MER-onderzoek is in deze fase nog niet aan de orde. Voor deze fase volstaat een eerste analyse van gebieden aan de hand van geldende normering. Een MER-onderzoek is aan de orde op het moment dat een windontwikkelaar een door de gemeenteraad vastgesteld focusgebied gaat uitwerken in een concreet plan. Op dat moment worden de exacte locaties van de windmolens ook duidelijk. De bij een planologische procedure (en/of vergunning) wettelijk verplichte onderzoeken krijgen een plek in een zogenaamde 'Milieu Effect Rapportage'. Daarvoor is de exacte plek van een molen nodig.

In een MER-onderzoek wordt beoordeeld of het uitgewerkte plan voldoet aan de geldende wet- en regelgeving. Doel van MER-onderzoek is het milieubelang volwaardig te laten meewegen bij de vaststelling van plannen en besluiten.

- **Hoe gaat u vooraf eventuele spelregels borgen richting de ontwikkelaars?**

Antwoord:

Bij het besluit van de raad om gebieden aan te wijzen als focusgebied voor het opwekken van windenergie worden ook 'spelregels' vastgesteld waaraan een windontwikkelaar zich moet houden bij de uitwerking van de plannen. Op het moment dat een windontwikkelaar zich meldt bij de gemeente worden deze spelregels ook meegegeven. De spelregels krijgen ook een vertaling in een overeenkomst tussen gemeente en ontwikkelaar. Tijdens de uitwerking van de plannen door de ontwikkelaar, toetst de gemeente de plannen en het proces aan de spelregels. Op het moment dat niet voldaan wordt aan de spelregels, kan de gemeente besluiten om geen medewerking te verlenen. Ook bij besluitvorming over het bestemmingsplan en ook bij de omgevingsvergunning zal

hieraan getoetst worden. Als niet voldaan is aan de spelregels, kan de gemeente besluiten het bestemmingsplan niet vast te stellen of de vergunning niet te verlenen.

Economische feiten:

- **In hoeverre bent u in staat om deze spelregels te borgen, gezien de opgave en de belangen?**

Antwoord:

Zie antwoord hiervoor.

- **Is de gemeente zicht ervan bewust dat de planschade niet alle financiële derving voor bewoners compenseert?**

Antwoord:

De planschaderegeling is wettelijk geregeld. Een onafhankelijke commissie beoordeelt en bepaalt de hoogte van eventuele planschade. Dat bedrag wordt vervolgens uitgekeerd. De gemeente gaat er van uit dat hiermee in een regeling is voorzien die toeziet op eventuele compensatie van alle financiële derving.

- **Wie gaat het combineren van de opgave met bijvoorbeeld waterberging financieren? De turbineontwikkelaar zal hiertoe niet of beperkt toe genegen zijn. Wie zal dan de kosten op zich nemen?**

Antwoord:

Dat is nu nog niet te zeggen. Mogelijkheden voor bijvoorbeeld combineren van een ontwikkeling met waterberging is onderwerp van gesprek met gebiedspartners als het waterschap en stichting IJssellandschap. Daarbij krijgen wensen, mogelijkheden en financiering een plek.

Natuur en Fauna:

- **Er wordt gesproken over een mogelijk retentiegebied. Maar wie betaalt uiteindelijk de kosten hiervoor? Zouden de ontwikkelaars van de turbines daaraan willen bijdragen of komt het aan op gemeenschapsgeld uit diverse potjes en subsidies?**

Antwoord:

Ook dat is nu nog niet te zeggen. Mogelijkheden voor bijvoorbeeld combineren van een ontwikkeling met retentie is onderwerp van gesprek met gebiedspartners als het waterschap en stichting IJssellandschap. Daarbij krijgen wensen, mogelijkheden en financiering een plek.

Inspraakprocedure:

- **Vindt het college de mening van 1% van de bevolking representatief genoeg?**

Antwoord:

Vanuit statistische criteria volstaat al een aantal van 400 respondenten/inwoners om een betrouwbaar beeld voor Deventer te schetsen. De 1005 respondenten zijn qua samenstelling een goede afspiegeling van de Deventer bevolking naar de kenmerken leeftijd, geslacht en wijk.

- **Is het college zich bewust dat een groot deel van deze 1% niet woonachtig is in de wijken en gebieden grenzend aan de focusgebieden zoals uit de tabel in bijlage 2 blijkt?**

Antwoord:

Ja, het college is er zich van bewust dat niet alle respondenten bewoners zijn van de wijken en gebieden grenzend aan de focusgebieden.

- **Wat verstaat het college onder de vraag “ergens langs de A1”? Zijn de ondervraagden voorafgaand aan het stellen van deze vraag wel op de hoogte gesteld van alle mogelijke locaties?**

Antwoord:

Op de website <https://kennisportaal.deventer.nl/digipanel> vindt u de peiling met de uitkomsten. Hierin staan de in de enquête genoemde locaties terug te vinden.

- **Bent u zich ervan bewust dat vele burgers van de wijk Colmschate-zuid en de buurtschappen deze enquête niet hebben ontvangen?**

Antwoord:

Iedere inwoner vanaf 16 jaar kan lid worden van het Digipanel. Wij zijn er ons van bewust dat niet iedere inwoner van Colmschate zich ingeschreven heeft voor het digipanel.

4875-2021:

- **Is de gemeente wellicht benaderd door en/of zijn er al gesprekken gevoerd met een ontwikkelaar die interesse heeft getoond voor het plaatsen van windturbines in of nabij gebied 13? Zo ja, vanaf wanneer is die interesse bij de gemeente c.q. de verantwoordelijk wethouder of ambtelijke afdeling bekend?**

Antwoord:

Gemeente Deventer heeft in januari 2020 contact gehad met een tweetal windontwikkelaars en energiecoöperaties die hun interesse kenbaar hebben gemaakt.

- **Wat vindt het college van BenW 'sturend' in haar visie op het plaatsen van windturbines, als de basis daarvan vooral gevormd wordt door beperkingen vanuit de vigerende wet- en regelgeving?**

Antwoord:

In theorie zijn er binnen de geldende wet- en regelgeving in Deventer 15 potentiële ontwikkelgebieden waar geen (onoverkomelijke) technisch-juridische belemmeringen gelden voor het plaatsen van windmolens. Deze gebieden zijn nader onderzocht en verder getrechterd tot 2 focusgebieden omdat alleen keuzes maken op basis van wet- en regelgeving onvoldoende zegt over de wenselijkheid van windmolens in deze gebieden.

- **Welke concrete doelen en ambities wilt u bereiken, los van de opgaven die vanuit het Rijk worden opgelegd en hoe worden de belangen van inwoners daarin vanaf het allereerste moment geborgd?**

Antwoord:

De doelen en ambities zijn opgenomen in het Energieplan Deventer. Met het Energieplan Deventer zet de gemeente breed in op het bereiken van energieneutraliteit. Naast verduurzamen van de bebouwde omgeving, verduurzamen van mobiliteit en aardgasvrije warmtevoorzieningen is daarvoor ook grootschalige opwekking van elektriciteit voor nodig met zonneparken en windmolens. Over de uitwerking van die ambities is/wordt ten behoeve van de input voor de RES 1.0 een participatietraject doorlopen. In het kader van de windverkenning wordt over de voorgenoemde focusgebieden een brede raadpleging gehouden bij omwonenden, belanghebbenden en inwoners. Doel van het RES-participatietraject en de raadpleging over de Windverkenning is onder andere om de belangen van inwoners goed in beeld te hebben en een plek te geven in de definitieve besluitvorming over de RES en de Windverkenning.

- **Op welke wijze heeft het "voorkomen van omgevingshinder voor inwoners", zoals genoemd in de Omgevingsvisie, een rol gespeeld bij de keuze van de focus-locaties. Locatie 13 (maar ook locatie 3) heeft nota bene veel meer gehinderden dan de meeste andere locaties? Kunt u aangeven op welke wijze dit een rol heeft gespeeld om te komen tot de focusgebieden?**

Antwoord:

In de windverkenning is een trechtering van gebieden in drie stappen toegepast. Van potentiële ontwikkelgebieden naar zoekgebieden naar focusgebieden. In de eerste stap heeft omgevingshinder voor inwoners een plek. In deze eerste stap van de verkenning is gekeken waar binnen Deventer windturbines in theorie mogelijk zijn op grond van de geldende wet- en regelgeving. In deze analyse zijn diverse restrictie meegenomen, zoals geluid, slagschaduw en afstanden tot beperkt kwetsbare objecten (zoals woningen). Voor deze aspecten gelden veelal afgeleide minimale afstandsnormen en/of richtafstanden tot windmolens. De afgeleide richtafstand voor geluid is een bepalende factor of een gebied al dan niet als potentieel ontwikkelgebied kan worden gekwalificeerd.

Uit de studie van Pondera blijkt dat er 15 potentiële ontwikkelgebieden zijn waar geen (onoverkomelijke) technisch-juridische belemmeringen gelden. Gebieden die daar niet aan voldoen omdat hier op basis van de normen te veel omgevingshinder te verwachten is, zijn afgevallen.

- **Met verwijzing naar uw uitspraak in de Omgevingsvisie om te willen kijken of de gemeente strenger kan zijn dan landelijke regels: heeft uw college dit overwogen in deze Windverkenning, vooral ook waar het gaat om geluid? Zo nee, wat was uw overweging om dat niet te doen?**

Antwoord:

Bij de analyse van potentiële ontwikkelgebieden en vervolgens de trechtering tot focusgebieden is aansluiting gezocht bij de nu geldende normen en wet- en regelgeving. Als besloten wordt om focusgebieden aan te wijzen, dan kan bij de uitwerking van de plannen door initiatiefnemers gezocht worden naar locaties binnen die gebieden die de minste impact hebben op de omgeving. Deze zoektocht past in de lijn van de omgevingsvisie.

- **Heeft het college zich verdiept in de problematiek (van de onzekerheden) van laagfrequent geluid en is bekend hoe omliggende gemeenten, andere landen en de WHO daarmee omgaan? Zo nee, is het college bereid dit alsnog te doen? Zo ja, waarom volgt u dan niet de strengere normering die daaruit naar voren komt?**

Antwoord:

Zoals hiervoor aangegeven is in het onderzoek van Pondera in de eerste stap geanalyseerd waar op grond van de geldende wet- en regelgeving in theorie binnen Deventer windturbines mogelijk zijn. Een van de belangrijkste criteria bij die analyse naar potentiële gebieden was de geluidsnorm. Dit is een van de belangrijkste criteria omdat de wetgever omwonenden van windparken beschermt tegen onacceptabele geluidsoverlast van de windturbines. Daarnaast is geluid in ruimtelijke zin ook de meest bepalende factor of een locatie al dan niet potentieel geschikt is voor windturbines. Omwonenden worden door de wetgeving op dezelfde manier beschermt tegen geluid van windturbines (inclusief Laag Frequent Geluid) als tegen andere geluidsbronnen zoals wegen spoor en luchtvaart. Dat betekent niet dat direct omwonenden geen enkele hinder kunnen ervaren van geluid van windturbines. Net als bij andere geluidsbronnen kan deze hinder bij een deel van de direct omwonenden (ca 8%) leiden tot slaap- en concentratieproblemen. Deze mate van hinder wordt door de Nederlandse overheid in haar geluidsnormering geaccepteerd.

Ook in de wetenschap, nationaal en internationaal, is er veel aandacht voor gezondheid i.r.t. windturbines. Een vooraanstaande wetenschapper op het gebied van windturbines en gezondheid is de Deense wetenschapper Aslak Poulsen. In diverse onderzoeken is hij nagegaan of windturbinegeluid bij omwonenden leidt tot meer diabetes, depressiviteit, hartklachten, beroertes en problemen bij zwangerschappen. In deze onderzoeken is geen relatie gevonden tussen windturbinegeluid, waaronder LFG, en de frequentie waarmee de genoemde gezondheidsklachten voorkomen bij omwonenden. Ook het RIVM bevestigt dat er geen directe link is tussen gezondheid en windturbinegeluid. In september 2020 presenteerde het RIVM een rapport gebaseerd op een uitgebreide inventarisatie van internationale wetenschappelijke publicaties over mogelijke gezondheidseffecten gerelateerd aan windturbines ("Health effects related to wind turbine sound: an update - RIVM").

Uit de RIVM-studie blijkt dat hinder kan optreden als gevolg van geluid: hoe sterker (in decibel) het geluid van windturbines, hoe groter de mogelijk ervaren hinder ervan. Uit de wetenschappelijke literatuur bleek niet dat het LFG van windturbines voor extra hinder zorgt in vergelijking met regulier omgevingsgeluid.

Voor andere gezondheidseffecten van het geluid van windturbines, zoals slaapverstoring, slapeloosheid en hart- en vaatziekten, zijn de resultaten van wetenschappelijk onderzoek niet eenduidig. Deze effecten hangen niet duidelijk samen met het geluidsniveau van windturbines, maar soms wel met de ervaren hinder. Deze resultaten onderbouwen de eerdere conclusies van een vergelijkbare RIVM-studie drie jaar geleden.

De afgelopen maanden is dr. De Laat (onderzoeker bij het Leids Universitair Medisch centrum) regelmatig in het nieuws geweest. Hij geeft aan dat zijn onderzoek, deels op basis van dezelfde bronnen als het RIVM-onderzoek, zou uitwijzen dat er een veel directer verband is tussen het geluid door windturbines en gezondheidsklachten bij omwonenden dan het RIVM en alle andere onderzoeken laten zien. Dr. De Laat heeft zijn onderzoek echter nog niet gepubliceerd en hierop heeft nog geen wetenschappelijke review plaatsgevonden.

Als gemeente nemen wij de zorgen van omwonenden serieus en volgen wij de onderzoeken en eventuele normaanpassing daarom op de voet. De Raad van State kijkt op dit moment ook naar de normeringen. De verwachting is dat de komende maanden duidelijk wordt of er aanleiding is om de nu geldende normen te heroverwegen. Als de normering wordt aangepast, dan geldt dat vanzelfsprekend ook voor de gemeente Deventer.

Op basis van de geldende normeringen en wet- en regelgeving wordt voor nu aangenomen dat de gezondheid van omwonenden en gebruikers van de gebieden voldoende is gewaarborgd. In het geval dat de wet- en regelgeving in de toekomst wijzigt zal de gemeente daar direct naar handelen. En concrete plannen van initiatiefnemers worden bij de vergunningverlening getoetst op de dan geldende normen.

- **Zo nee, hoe verhoudt zich dat tot de ambities uit de Omgevingsvisie m.b.t. het voorkomen van omgevingshinder en het uitgangspunt om sturend op te treden? En is het college bereid hier alsnog serieus naar te willen kijken?**

Antwoord:

Zie beantwoording van de vraag hiervoor.

- **U geeft aan te willen 'sturen op acceptabele situaties'. Wat is in deze context de argumentatie om gebied 13, dat:**

1) grotendeels ligt in een landschap waarin windturbines door uw college als ongewenst zijn benoemd,

2) dat grenst aan een historisch landgoed,

3) dat grote landschappelijke, recreatieve en natuurlijke kwaliteiten heeft en

4) dat een groot aantal potentieel gehinderden kent (meer dan bij de meeste andere gebieden), als 'acceptabel' te beoordelen? En dus meer acceptabel dan de zoekgebieden die niet als focusgebied zijn aangewezen?

Antwoord:

Op grond van beleidsuitgangspunten en ontwerpprincipes zijn voor de verschillende landschapstypen in Deventer ruimtelijke afwegingscriteria opgesteld. Gebied 13 valt voor een deel in het oude hoeven- en essenlandschap en deels in het maten- en flierenlandschap. De enk/es van landgoed de Bannink is gelegen in het oude hoeven- en essenlandschap. In de windverkenning wordt beschreven dat windontwikkeling in dit type landschap in het algemeen als ongewenst beschouwd wordt. Bij een nadere uitwerking van dit focusgebied wordt dit deel van het gebied uitgesloten voor de ontwikkeling van windenergie vanwege de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.

Windontwikkeling in het zuidelijke deel van gebied 13 (het maten- en flierenlandschap), is in beginsel wel mogelijk vanwege de ligging langs de A1 en de ligging in de stadsrandzone, mits bij het ontwerp rekening wordt gehouden met het combineren van opgaven en een efficiënte netinpassing.

- **Het gebied rondom de Schipbeek en de Bannink kent nu al een extreem hoge hinderdruk. Hinder van de steeds drukker wordende A1 (die tot ver voorbij de Holterweg hoorbaar is), hinder van de (goederen)spoorlijn Deventer-Oost Nederland- Duitsland, hinder van de Holterweg (die niet alleen steeds drukker is geworden, maar ook bij ieder incident op de A1 direct als alternatief fungeert). Kunt u aangeven of deze cumulatie van hinder, en zo ja op welke wijze, een rol heeft gespeeld bij uw brede ruimtelijk afwegingen? En wat de eventuele voornemens zijn van uw college om deze hinder te beperken?**

Antwoord: In de Windverkenning heeft het onderzoeksbureau de locatiestudie gerelateerd aan de geldende richtlijnen en wettelijke normstelling. Dit volstaat voor de huidige fase. Daarbij is nog niet gekeken naar cumulatie van hinder. Dit is/wordt van belang op het moment dat een windontwikkelaar een door de gemeenteraad vastgesteld focusgebied gaat uitwerken in een concreet plan. Op dat moment worden de exacte locaties van de windmolens ook duidelijk.

In een MER-onderzoek wordt beoordeeld of het uitgewerkte plan voldoet aan de geldende wet- en regelgeving. De eventuele cumulatie van hinder is daarbij onderdeel van het onderzoek. Doel van MER-onderzoek is het milieubelang volwaardig te laten meewegen bij de vaststelling van plannen en besluiten.

Daarnaast verlangt de gemeente van een windontwikkelaar dat deze de voorstellen/plannen in participatie met omwonenden uitwerkt. Bij die uitwerking kan het beperken van hinder een agendapunt zijn. De gemeente neemt de uitkomst van het participatietraject van windontwikkelaar met omwonenden mee in haar besluit om al dan niet mee te werken aan een concrete uitwerking.

- **Het is u gezien vorenstaande bekend dat tussen de A1 en landgoed de Bannink en in de omgeving van de Schipbeek bij de omgeving Woertmansweg/Bathmen sprake is van een essenlandschap. Wat is dan uw argument om het uitgangspunt zoals genoemd in de RES**

2^e ronde voor het essenlandschap in gebied 13 niet van toepassing te verklaren? Op welke inhoudelijke gronden is dit argument of zijn deze argumenten gebaseerd en hoe bent u vervolgens tot dit oordeel gekomen?

Antwoord:

Op grond van beleidsuitgangspunten en ontwerpprincipes zijn voor de verschillende landschapstypen in Deventer ruimtelijke afwegingscriteria opgesteld. Gebied 13 valt voor een deel in het oude hoeven- en essenlandschap en deels in het maten- en flierenlandschap. De enk/es van landgoed de Bannink is gelegen in het oude hoeven- en essenlandschap. In de windverkenning wordt beschreven dat windontwikkeling in dit type landschap in het algemeen als ongewenst beschouwd wordt. Bij een nadere uitwerking van dit focusgebied wordt dit deel van het gebied uitgesloten voor de ontwikkeling van windenergie vanwege de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.

Windontwikkeling in het zuidelijke deel van gebied 13 (het maten- en flierenlandschap), is in beginsel wel mogelijk vanwege de ligging langs de A1 en de ligging in de stadsrandzone, mits bij het ontwerp rekening wordt gehouden met het combineren van opgaven en een efficiënte netinpassing.

- **Wat is het (beleidsmatig en landschappelijke) verschil tussen gebied 13 enerzijds en gebieden 1, 2, 9, 14 en 15 anderzijds? Wat is uw motivatie om gebied 13 anders te beoordelen dan de andere hier genoemde gebieden.**

Antwoord:

Zie beantwoording vraag hiervoor.

- **Waarom noemt u (alléén) de Schipbeekzone als concreet gebied onder de algemene ruimtelijk-landschappelijke afwegingscriteria? Vindt u dat een methodologische zuivere werkwijze?**

Antwoord:

In de ruimtelijke afweging is breder gekeken dan de Schipbeekzone. De jonge ontginningsgebieden, de A1-zone (incl Schipbeekzone), assen in het landschap en nabijheid van bedrijventerreinen zijn ruimtelijk gezien gebieden waar gekeken is naar de mogelijkheid van windturbines. Daarnaast is ook rekening gehouden met niet-ruimtelijke aspecten.

- **Waarom is niet onderzocht of er mogelijkheden zijn voor windturbines op het A1bedrijvenpark. Bent u ook niet van mening dat dit een gemiste kans voor open doel is? Zo nee, waarom niet?**

Antwoord:

Bij de analyse is gekeken naar alle wettelijk bepaalde ruimtelijke belemmeringen. Langs en door het bedrijventerrein lopen hoofdtransportleidingen voor gas. Andere belemmeringen zijn afstanden en risicocontouren tot wegen en gebouwen (net als bij woongebieden). Daaruit blijkt dat binnen de geldende wet- en regelgeving geen plaats is voor windturbines op het A1 bedrijvenpark.

- **Onderschrijft het college de stelling in de eerste verkenning van Pondera dat windenergie op het A1bedrijvenpark niet voor de hand ligt vanwege hotel Van der Valk? Wegen de belangen van (individuele) bedrijven alhier zwaarder dan het algemeen belang? Kunt u aangeven hoe de afweging hieromtrent heeft plaatsgevonden?**

Antwoord:

Nee, er is in de analyse niet gekeken naar belangen van individuele bedrijven. Zie ook de beantwoording van de vraag hiervoor.

- **Kunt u aangeven of er meer belangen een rol hebben gespeeld om dit gebied niet in de analyse mee te nemen en hoe de afweging hieromtrent heeft plaatsgevonden?**

Antwoord:

Bij de analyse is gekeken naar alle wettelijk bepaalde ruimtelijke belemmeringen. Er hebben daarbij geen andere belangen een rol gespeeld om het A1 bedrijvenpark niet in de analyse mee te nemen. Zoals hiervoor ook aangegeven lopen er langs en door het bedrijventerrein hoofdtransportleidingen voor gas. Andere belemmeringen zijn afstanden en risicocontouren tot wegen en gebouwen (net als bij woongebieden). Daaruit blijkt dat binnen de geldende wet- en regelgeving geen plaats is voor windturbines op A1 bedrijvenpark.

- **Indien u van oordeel bent dat de belangen van Van der Valk niet zwaarder wegen dan die van de inwoners, wat betekent dit dan voor de analyse en conclusies die Pondera heeft gemaakt, en – in het verlengde daarvan - de conclusies die u heeft getrokken in de gemeentelijke windverkenning?**

Antwoord:

Zie beantwoording hiervoor.

- **Bent u bereid dit gebied alsnog te betrekken in de analyse? Het past immers bij de ambitie om landelijk koploper te zijn op het gebied van energetische duurzaamheid (bron: Omgevingsvisie Deventer, https://www.ruimtelijkeplannen.nl/documents/NL.IMRO.0150.SV007-VG01/d_NL.IMRO.0150.SV007-VG01.pdf). En zo nee, wat is daarvoor uw argument?**

Antwoord:

Het gebied is reeds onderdeel geweest van de analyse. Zie antwoorden hiervoor.

- **Onderschrijft uw college de constatering dat het zoeken naar alleen locaties binnen de gemeentegrenzen, leidt tot suboptimale oplossingen?**

Antwoord:

Wij onderkennen dat er voor de energietransitie-opgave in Nederland ook gekozen had kunnen zijn voor landelijke regie met aanwijzing van omvangrijke gebieden (wind- en zonneparken). In het Klimaatakkoord is gekozen voor een regionale aanpak waarbij de gemeenten hun eigen bijdragen leveren aan de totaal opgave. Daar hebben wij ons gemeente aan geconformeerd.

- **Waarom is – in de geest van de beleidsintentie ‘meer samendoen buiten Deventer’- niet gekeken naar andere mogelijkheden langs de A1 (zoals bijvoorbeeld nabij knooppunt Beekbergen, het industrieterrein nabij Enter, de situatie rondom knooppunt Azelo), andere mogelijkheden in de provincie Overijssel (bijvoorbeeld de bedrijventerreinen langs de A1/A35 bij Almelo, Hengelo, Enschede en de A28 bij Zwolle) en andere kansrijke mogelijkheden in het landsdeel Oost-Nederland.**

Antwoord:

Veel van de gebieden die bovenstaand zijn genoemd vallen buiten de regio West Overijssel. Dit is de RES-regio waar Deventer onder valt. Het RES-bod van Deventer is naar grootte en omvang een gemiddelde ten opzichte van de andere gemeenten. Wij willen onze verantwoordelijkheid nemen in de energietransitie en onze opgave niet afwentelen op andere gemeenten en/of regio's.

- **Vindt u het niet logischer om voor een afweging van alle zoekgebieden (dus niet alleen de gebieden nabij de gemeentegrens), een brede regionale (of beter nog: bovenregionale) afweging te maken en pas daarna focusgebieden aan te wijzen? Zo nee, waarom niet?**

Antwoord:

In het Klimaatakkoord is dat de opgave voor duurzame energieopwekking in 30 Regionale Energie Strategieën wordt uitgewerkt. Binnen onze RES-regio is de opgave evenredig verdeeld (naar grootte en omvang over de gemeenten). Wij hebben ons hieraan geconformeerd.

- **Het aanwijzen van plekken waar windmolens kunnen komen, is onderdeel van de Regionale Energie Strategie (RES). In het voorjaar van 2021 besluit Deventer over het eigen aandeel als onderdeel van de RES West Overijssel. Wordt (of is?) voor de RES een milieueffectrapportage opgesteld? De onafhankelijke commissie voor de m.e.r. adviseert dit altijd te doen, ook als er geen wettelijke verplichting onder ligt**

Antwoord:

Nee, voor de RES is er geen milieueffectrapportage opgesteld. Een MER-onderzoek is in deze fase nog niet aan de orde. Een eerste analyse van gebieden aan de hand van geldende normering volstaat voor de huidige fase. Een MER-onderzoek is aan de orde op het moment dat een windontwikkelaar een door de gemeenteraad vastgesteld focusgebied gaat uitwerken in een concreet plan. Op dat moment worden de exacte locaties van de windmolens ook duidelijk. De bij een planologische procedure (en/of vergunning) wettelijk verplichte onderzoeken krijgen een plek in een zogenaamde 'Milieu Effect Rapportage'. Daarvoor is de exacte plek van een molen nodig.

In een MER-onderzoek wordt beoordeeld of het uitgewerkte plan voldoet aan de geldende wet- en regelgeving. Doel van MER-onderzoek is het milieubelang volwaardig te laten meewegen bij de vaststelling van plannen en besluiten.

- **Kunt u aangeven wat er met de opgewekte elektriciteit van de 2 bestaande turbines langs de A1 bij Deventer gebeurt. Gaat deze voor 100% naar de bedrijven in de omgeving?**

Antwoord:

De elektriciteit die wordt opgewekt met de 2 bestaande windturbines wordt bij het onderstation van de netbeheerder toegevoegd aan het elektriciteitsnet. Van hieruit wordt deze elektriciteit getransporteerd naar energievragers waaronder bedrijven en huishoudens.

- **Kunt u aangeven waarom het criterium “koppeling energieopwekking en -vraag” vanuit het belang van (de inwoners van) Deventer relevant is in de afweging? Kunt u daarbij ook aangeven hoe dit criterium wordt gewogen tegen omgevingshinder, gezondheid en natuur en landschap?**

Antwoord:

Bij het beoordelen van de kansrijkheid van locaties is de koppeling energieopwekking en –vraag, naast diverse onderwerpen, ook een afweging. Dit heeft onder andere te maken met maatschappelijke kosten. Deze afweging heeft in de laatste stap van de trechtering een plek. De aspecten omgevingshinder, gezondheid en natuur hebben in de eerste tap van de trechtering een plek. Landschap heeft een plek in de tweede stap van de trechtering.

- **Heeft het in de nabijheid van de turbines gelegen energienet voldoende capaciteit biedt om de door de 9 turbines opgewekte energie op de momenten dat het waait op te kunnen vangen?**

Antwoord:

Nee, op dit moment niet. Het energienet zal daarop aangepast moeten worden. Dat is overigens bij andere gebieden/locaties ook het geval. Het energienetwerk zal moeten worden aangepast bij realisatie van windmolens (op welke plek dan ook). Hierover is vroegtijdig overleg met de netbeheerder nodig.

- **Kunt u aangeven waarom u gebied 13 als onderdeel van de A1-zone beschouwt, gezien de afstand en de landschappelijke kenmerken. Vindt u de terminologie ‘langs de A1’ daarmee ook niet misleidend voor dit gebied?**

Antwoord:

Op grond van beleidsuitgangspunten en ontwerpprincipes zijn voor de verschillende landschapstypen in Deventer ruimtelijke afwegingscriteria opgesteld. Gebied 13 valt voor een deel in het oude hoeven- en essenlandschap en deels in het maten- en flierenlandschap. De enk/es van landgoed de Bannink is gelegen in het oude hoeven- en essenlandschap. In de windverkenning wordt beschreven dat windontwikkeling in dit type landschap in het algemeen als ongewenst beschouwd wordt. Bij een nadere uitwerking van dit focusgebied wordt dit deel van het gebied uitgesloten voor de ontwikkeling van windenergie vanwege de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden.

Windontwikkeling in het zuidelijke deel van gebied 13 (het maten- en flierenlandschap), is in beginsel wel mogelijk vanwege de ligging langs de A1 en de ligging in de stadsrandzone, mits bij het ontwerp rekening wordt gehouden met het combineren van opgaven en een efficiënte netinpassing.

- **Bij het ontwerpprincipe van een windlijn geeft u aan dat afstand tot andere windconcepten (bakens, clusters of windbos, of andere oriëntaties van lijnen) ten minste 8 km dient te zijn om interferentie van concepten en daarmee verrommeling te voorkomen. De afstand tot de bestaande bakens langs de A1 is ten opzichte van gebied 13 ca. 4 km. Kunt u aangeven hoe u hier denkt te kunnen voldoen aan uw ontwerpprincipes?**

Antwoord:

In de nog vast te stellen spelregels zal één van de eisen (en toets criterium) zijn dat uitwerking van plannen voor de focusgebieden als één ruimtelijke opgave beschouwd moet worden waarbij ook de twee bestaande windmolens in ruimtelijke zijn bij betrokken worden. Door dit zo te beschouwen kan worden voldaan aan het ontwerpprincipe.

- **U stelt voorts dat windlijnen door alle beperkingen lastig te realiseren zijn en dat ze daarom gekoppeld moeten worden aan een gebiedsontwikkeling waarin beperkingen worden weggenomen. Op welke wijze denkt u dat de beperkingen kunnen worden weggenomen? Welke gebiedsontwikkeling ziet u voor gebied 13? De Windverkenning geeft geen enkele doorkijk op dit punt waarmee dit punt dus uiterst ongewis is**

Antwoord:

De spelregels geven aan dat de uitwerking van een windplan als een integrale gebiedsontwikkeling opgepakt moet worden. Dus niet sec een planuitwerking waar windmolens in een focusgebied worden geplaatst. Maar een integrale planuitwerking waarbij onder andere beoordeeld wordt op welke wijze eventuele andere ruimtevragers (bijv. recreatie, landbouw, waterberging, natuurontwikkeling) ook een plek kunnen krijgen (meekoppelkansen).

Ook kan er gedacht worden aan het invoeren van een gebiedsfonds. Een deel van het rendement van de windmolen kan hierin gestort worden en komt vervolgens ten goede aan het gebied. In welke vorm dat is en waaraan dat besteed kan worden, kan in samenspraak met een op te richten omgevingsadviesraad worden bepaald.

- **Kunt u aangeven wat uw argumenten zijn om gebied 3 en gebied 13 als één ruimtelijk samenhangend gebied te zien?**

Antwoord:

Het plaatsen van windmolens heeft impact op de omgeving. Gezien de nabijheid van beide gebieden kan een invulling met windmolens in beide focusgebieden niet los van elkaar gezien worden. Inzet is om er bij de uitwerking naar te streven dat er een ruimtelijk eenheid ontstaat. De intentie daarvan is om de impact op de omgeving niet groter te laten zijn dan nodig.

- **Is het u bekend dat gebied 13, samen met landgoed de Bannink een zeer populair wandel- en fietsgebied is, waar inwoners van Colmschate, de Vijfhoek en Bathmen in groten getale gebruik van maken. Maar ook bezoekers van daarbuiten, want diverse routes zijn opgenomen in regionale of bovenregionale routenetwerken? Zo ja, heeft u dat meegewogen in uw keuze om gebied 13 aan te wijzen als focusgebied en kunt u aangeven op welke wijze? En zo nee, waarom niet?**

Antwoord: Deze constatering klopt. Een gedeelte van het gebied is recreatief aantrekkelijk. Echter, dat betekent niet dat windmolens niet samen kunnen gaan met recreatieve structuren.

Daarnaast moeten windontwikkelaars hun plannen uitwerken als een integrale gebiedsontwikkeling waarbij onder andere beoordeeld wordt op welke wijze eventuele andere ruimtevragers (bijv. recreatie, landbouw, waterberging, natuurontwikkeling) ook een plek kunnen krijgen (meekoppelkansen). Daarnaast wordt mogelijk ook aan initiatiefnemers ook bijdrage in een gebiedsfonds gevraagd. Een deel van het rendement van de windmolen kan hierin gestort worden en komt dan ten goede aan het gebied. In welke vorm dat is en waaraan dat besteed kan worden, wordt in samenspraak met een op te richten omgevingsadviesraad bepaald. Het realiseren van (meer) recreatiemogelijkheden in de directe omgeving kan daar onderdeel van zijn.

- **Als u gebied 13 onverhoopt niet zou laten vallen als zoekgebied, bent u dan bereid om realistische visuals (met nieuwe 9 turbines) te laten maken, vanuit de situaties zoals hiervoor benoemd?**

Antwoord:

Ja, er zijn mede naar vragen van omwonenden, door de gemeente indicatieve fotovisualisatie gemaakt. Dit om meer inzicht te krijgen/geven op de impact van windmolens op de omgeving van de zoekgebieden. Daarbij zijn wel diverse aannames gedaan qua hoogte, locatie en aantal. Het geeft een indicatie van de impact op basis van die aannames. Het onderzoek is geplaatst op www.deventerstroomt.nl

5312-2021:

Hoe gaat de gemeente Deventer om met een toekomstige individuele letselschadeclaim mocht ik onverhoopt tot 'de groep' van mensen gaan behoren die tijdelijk en/of blijvend gezondheidsschade oploopt die gerelateerd kan worden aan de windturbines?

Antwoord:

Mocht u van mening zijn dat de gemeente Deventer aansprakelijk gesteld kan worden dan is dit digitaal mogelijk via <https://www.deventer.nl/gemeenteaansprakelijkstellen>

Deze aansprakelijkheidstelling zal door derden objectief beoordeeld gaan worden.

5694-2021:

- **Gekozen wordt voor de variant met de meeste overlast aan uw inwoners- en ik dacht dat mijn gemeentebestuur voor de belangen van de inwoners op dient te komen?**

Antwoord:

Wij zijn er ons van bewust dat windmolens een impact hebben op de omgeving. Er zijn binnen gemeente Deventer ook geen gebieden aan te wijzen waar inwoners geen overlast ervaren. In de windverkenning is een trechtering van gebieden in drie stappen toegepast. Van potentiële ontwikkelgebieden naar zoekgebieden naar focusgebieden. In de eerste stap heeft omgevingshinder voor inwoners een plek. In deze eerste stap van de verkenning is gekeken waar binnen Deventer windturbines in theorie mogelijk zijn op grond van de geldende wet- en regelgeving. Zij hebben in hun analyse diverse restricties meegenomen, zoals geluid, slagschaduw en afstanden tot beperkt kwetsbare objecten (zoals woningen). Uit een studie van Pondera blijkt dat er 15 potentiële ontwikkelgebieden zijn waar geen (onoverkomelijke) technisch-juridische belemmeringen gelden. Gebieden die daar niet aan voldoen omdat hier op basis van de normen te veel omgevingshinder hinder te verwachten is, zijn afgevallen.

- **Ik lees nergens, niet in de plannen van Pondera en ook niet in een extra bericht van onze stadsecoloog, het voorkomen van de bever in de Schipbeek. Die komt daar al vanaf 2009 zonder twijfel voor en als een van de wandelaars/fietsers langs de Schipbeek zie je met regelmaat sporen daarvan.**

Antwoord:

In het onderzoek van Pondera is aangegeven dat de plaatsing van windturbines in N-2000 gebieden en NNN-gebieden uitgesloten is. Naast deze harde belemmeringen vragen op basis van expert judgement weidevogels, vleermuizen en roofvogels ook speciale aandacht bij het plaatsen van windmolens. Hiernaar is op dit moment geen nader onderzoek verricht. Als de focusgebieden definitief zijn aangewezen is een initiatiefnemer verantwoordelijk voor het doen van onderzoek naar de effecten op ecologie en beschermde soorten. Dit onderzoek wordt door de provincie getoetst bij de noodzakelijke vergunning/ontheffing van de Natuurbeschermingswet.

- **De opdracht aan de RES –sen is een totaal van 35 TWh aan energieopbrengst per 2030 en in de voorlopige plannen van 27 RES-sen is al een totaal van 50 TWh aangegeven, dus waarom de noodzaak van snel de knoop doorhakken ten koste van een goede informatie/discussie?**

Antwoord:

In de praktijk blijkt dat een deel van de beoogde energieprojecten uiteindelijk niet gerealiseerd kan worden. Zo blijkt uit cijfers dat ca 25% van de projecten (wind, zon op land, zon op dak), waarvoor SDE-subsidie is verleend, niet worden uitgevoerd.

Om de 35 TWh aan duurzame opwekking in 2030 te bereiken geeft een bepaalde overmaat in de optelling van alle RESsen daarom meer zekerheid dat de 35 TWh bereikt kan worden.

Overigens houdt Deventer vooralsnog vast aan haar concept-bod van 212 GWh. Wij hebben er niet voor gekozen, zoals een aantal gemeente dat wel heeft gedaan, om ons bod te verhogen.

4. Individuele reacties en stelling (opmerkingen maar geen vragen)

2608-2021: Geen bezwaar tegen windmolens.

2696-2021: Gebrek aan afstemming binnen het RES-gebied, eenzijdige focus op windenergie, gebrekkige argumentatie, normen en aannames zijn achterhaald, eenzijdige en gebrekkige communicatie.

2746-2021: Geen ander alternatieve scenario-analyse gegeven door gemeente. Ontbreken van gedegen planschade plan. Gemeente geeft geen inzicht hoeveel energie er opgewekt kan worden met zonnepanelen. Windenergie gaat naar de bedrijven, geen voordeel voor bewoners.

2818-2021: Opbrengst gaat tegenvallen (ligging is niet optimaal), Natuurgebied Oxe en De Bannink, gevaar voor mens en dier, geluidsoverlast, schaduw van de wieken, horizonvervuiling, WOZ- waarde woningen.

2881-2021: 225m verstoren de horizon.

2928-2021: reactie bewoners wijken Swormink en Essenerveld. Keuzeproces te eenzijdig, alleen gericht op economisch voordeel. Aanstellen onafhankelijke procesbegeleider en meerdere scenario's op stellen.

- 1 scenario te kiezen om de RES-doelstelling te halen waarin geen windenergie wordt gekozen maar zon en alternatieve energievormen
- 1 scenario waarin er geen slagschaduw en geluidshinder voorkomt (geen welzijn schade/gezondheidsschade bewoners)
- 1 scenario met zoveel mogelijk rendement voor omwonenden en beperkte hinder
- 1 scenario met de wettelijke Europese normen en de verdeling zoals verwoord door de Provincie Overijssel.

2931-2021: reactie bewoners wijken Swormink en Essenerveld (zie 2928-2021)

2958-2021: voor duurzame energie, windmolens horen in open veld.

2985-2021:

- Meer tijd te nemen voor het correct informeren van burgers middels fysieke informatiebijeenkomsten en fatsoenlijke tijd tot antwoorden van vragen.
- Zoekgebied 13 niet aan te wijzen voor windmolens vanwege flora en fauna.
- Alternatieven te zoeken die wellicht duurder zijn maar minder overlast bezorgen, zoals zonnepanelen op daken van bedrijven en/of kleinere windmolens op bedrijventerreinen.
- Indien de voorgenomen windmolens toch in zoekgebied 13 geplaatst zullen worden, zoeken wij schadevergoeding ter compensatie van het minder waard worden van onze woning.

3021-2021: In de RES wordt de business case van de windturbines onvoldoende duidelijk gemaakt. Het rendement van 5-9 turbines met zware opgaves voor landschappelijke inpassing, aansluiting op het hoogspanningsnetwerk en het stopzetten vanwege regels omtrent slagschaduw/ijsvorming vanwege de dichte afstand tot woningen moet beter onderbouwd worden. Ook dient parallel aan de besluitvorming (en niet later) duidelijk worden gemaakt op welke wijze

bewoners financieel moeten kunnen participeren in de opbrengsten van de windturbines. Zowel de voor- als nadelen dienen geografisch geconcentreerd te worden.

3117-2021: meer zonne-energie, veilige kernenergie, parkeerterreinen met bomen-dak, tuinen inwoners vergroenen

3160-2021: Artikel windmolens maken wel degelijk ziek door geluid, slagschaduw en knippende lichten.

3371-2021: verwachten antwoord op deze zienswijze, willen gezamenlijk kijken met de gemeente naar verschillende scenario's om tot een gedegen keuze te komen.

- Een reflectie naar het bestuursakkoord van 2018,
- Een verdieping t.a.v. de fauna bij locatie 13 en
- Een aanvullende opmerking over zonnepanelen op daken van huizen,
- Een aanvullende opmerking over laagfrequent geluid.

3387-2021: zie 3371-2021

3457-2021: slecht voor gezondheid, slecht voor dieren, overlast.

3493-2021: zorgen om gezondheid door geluid windmolens, slaapproblemen, wel voorstander van duurzaamheid en neemt klimaatproblemen serieus.

3541-2021: omgevingsvisie Deventer (november 2018) als zienswijze

3545-2021: Zienswijze bewoners Okerhoflaan 2.

- Landschap vervuiling
- Ecologie aantasting
- Gezondheid: slagschaduw
- Gezondheid: geluid
- Planschade: waardevermindering woning
- Bestudering plan van Pondera

3618-2021: Wil graag mondeling toelichten waarom hij de zienswijze van DeventerWint ondersteund.

3623-2021: Zienswijze zie 3545-2021

3743-2021: Zienswijze zie 3371-2021

3749-2021: Zienswijze zie 3371-2021

3753-2021: Zienswijze zie 3371-2021

376532-2020: Royal Gezondheidsdienst voor Dieren, medewerkers hebben last van slagschaduw, geluidsoverlast, dit bedrijf houdt dieren onder streng geconditioneerde omstandigheden, klimaat voor de dieren wordt aangetast, dit brengt financiële schade met zich mee. Waarde vastgoed zal dalen. Zij zijn voornemens om zonnepanelen op het parkeerterrein aan te leggen door directe of slagschaduw zullen deze minder rendement op leveren. Willen dan een regeling om waardeverlies te compenseren. Verzoek is om met hen in gesprek te gaan.

377907-2020: Geluidsoverlast, uitzicht wordt lelijk, waardevermindering woning. Gaat planschade opstarten via jurist wanneer de windmolens tocht geplaatst gaan worden.

378497-2020: Zienswijze zie 3371-2021

379275-2020: Geldverspillerij, levensduur is maar 25 jaar, dure tussenoplossing, verminking landschap.

379606-2020: zorgen over gezondheid, welzijn en natuur, veiligheid. Wil een gedegen milieu-effectenrapportage (MER).

380176-2020: Meetkundige onderbouwing t.a.v. de visualisaties vd windmolens zoekgebieden 3 en 13.

380382-2020: Huren de woning. Vermindering woongenot, bederf uitzicht, bang voor gezondheidsklachten (slagschaduw, geluid). Gaat rechtsbijstandverzekering aanwenden om derving van woongenot te krijgen en een dagelijkse dwangsomcompensatie.

380465-2020: Wil graag deelnemen aan eventuele participatiegroepen over dit onderwerp. Ook wil ze meedenken over de communicatie, marketing en draagvlak.

380487-2020: Is het verstandig om windmolens op een plek te zetten waar het onzeker is of ze goed renderen en waar de overlast voor mens en dier toeneemt. Mij lijkt van niet. Mijn advies is dan ook om wel in windenergie te investeren, maar daar waar het goed het rendement hoog is en de overlast voor mens en dier minimaal. Het is beter om in grote windmolenparken te investeren. Nederland is een dichtbevolkt gebied. Er is gewoon weinig ruimte om windmolens te plaatsen zonder dat de kwaliteit van leven er op achteruit gaat. Als de gemeente Deventer wil investeren in windenergie dan lijkt mij het beter om te investeren in nationale- of internationale windmolen projecten.

380545-2020: Windmolens passen prima op een industrieterrein, maar niet op een plek vlakbij woonbebouwing. Kortom, een weinig doordacht plan van de gemeente Deventer. Mijn zienswijze is dus om ze te verplaatsen naar A1 bedrijvenpark en ze lager te maken.

380977-2020: Zienswijze zie 3545-2021

381474-2020: Is groot voorstander van de energietransitie. Maar is van mening dat er eerst grondig gekeken moet worden naar alternatieven zoals:

- Minderen stimuleren door een laagenergieverbruik te belonen en omgekeerd.
- Zonnepanelen in combinatie met accu's om de energie op te slaan.
- Waterkrachtcentrales bouwen om meerder plaatsen in de IJssel.
- Mini windmolens op bedrijventerreinen.

3846-2021: Zie zienswijze DeventerWint

<https://umweltmessung.com/wummern-von-windkraftanlagen/>

<https://umweltmessung.com/infraschall-von-windkraftanlagen/>

<https://umweltmessung.com/wp-content/uploads/2015/06/Kommentierung-Studien-Infraschall.pdf>

4334-2021: Zie zienswijze 3545-2021

5406-2021: Zie zienswijze 3545-2021

5633-2021: artikel uit Reformatisch Dagblad over kleine reactoren, een alternatief voor grote kerncentrales.

5745-2021: Is arts en verwijst graag op het ziekmakend effect van geluid, dat is een punt waar gemeente Deventer bij stil moet staan. We hebben te maken met cumulatie van geluid door verbreding van de A1, aanvliegroute van vliegverkeer van vliegveld Lelystad en nu dan de windmolens.

5754-2021: Is het niet eens met het zoekgebied. Geeft een voorbeeld hoe het in andere landen is geregeld met de omgang voor windturbines en recent onderzoek daarna. Geluid, slagschaduw, Investering in de wijk i.v.m. negatieve effecten van windturbines, planschade.

5839-2021: De gemeente Deventer staat voor een moeilijke keuze om te voldoen aan de RES. Dat hierin keuzes gemaakt moeten worden is evident. In deze zienswijze pleit ik ervoor om dit traject dan ook zeer zorgvuldig aan te pakken en dat de gemeente hier ook ruimte voor heeft. Dat het bestuurlijk onwenselijk zou zijn om een andere koers te varen dan de huidige is wat mij betreft een non-argument. Gezien de maatschappelijke discussie rondom windmolens zou het zo maar kunnen dat in de loop van enkele jaren de inzichten weer veranderen, misschien zelfs wel na de verkiezingen van maart aanstaande. Zoals hierboven beargumenteerd zie ik, met dezelfde stukken, ruimte voor een andere interpretatie en een ander resultaat in focusgebieden, maar ook een iets wat op mij overkomt als de regels de juiste kant op buigen. Uw reactie hierop zal misschien wel zijn dat ik hetzelfde doe. Wat ik vooral wens voor mij en de Gemeente Deventer is een zuiver proces, waarin alle criteria hard of zacht op een objectieve, realistische, toekomstgerichte en volledig transparante manier bekeken worden. Ik roep u hiertoe op omdat ik in de huidige samenleving al te veel inwoners zie die besluitvorming van de overheid niet meer volgen. Denk aan bijvoorbeeld de boerenprotesten en de stikstofcrisis. Laat windmolens in Deventer niet een dergelijk dossier worden. Ik wens u hierbij veel moed, lef en wijsheid toe.

5896-2021: Onzes inziens zijn deze windmolens op deze locatie een aanslag op de natuur en leefomgeving. Voor wat ons agrarisch bedrijf betreft: denken wij dat wij last krijgen van slagschaduw en dat ons vee daar onrustig van wordt. Ook denken wij dat we daar persoonlijk ook last van krijgen, en de leefbaarheid aantast

5902-2021: Gebruik gemaakt van een online tool om slagschaduw te berekenen:
<http://bergentheim.info/SSBT/index.php> Volgens deze berekening komt ze ver boven de norm uit.

7061-2021: Kynologenclub zal verplaatst moeten worden, ze hebben de nadrukkelijke voorkeur om te blijven waar ze zitten.

Bijlagen:

Bijlage 1: Zaaknummers zienswijze DeventerWint:

5286-2021, 5880-2021, 380937-2020, 4794-2021, 381546-2020, 381568-2020, 3673-2021, 2662-2021, 2654-2021, 5852-2021, 380985-2020, 379627-2020, 380075-2020, 381890-2020, 6208-2021, 2966-2021, 380599-2020, 380610-2020, 2841-2021, 3689-2021, 3684-2021, 381700-2020, 381692-2020, 381681-2020, 5765-2021, 2970-2021, 3654-2021, 379387-2020, 379411-2020, 378898-2020, 379238-2020, 380898-2020, 380290-2020, 380792-2020, 380886-2020, 3523-2021, 3442-2021, 381516-2020, 5113-2021, 3795-2021, 379416-2020, 4821-2021, 380053-2020, 381074-2020, 3682-2021, 2938-2021, 3650-2021, 3658-2021, 379612-2020, 5739-2021, 5768-2021, 5726-2021, 378497-2020, 380707-2020, 379740-2020, 378931-2020, 5430-2021, 380869-2020, 3471-2021, 379447-2020, 379453-2020, 3556-2021, 3558-2021, 3238-2021, 5586-2021, 379901-2020, 379615-2020, 2950-2021, 3149-2021, 380465-2020, 2725-2021, 2730-2021, 381569-2020, 381682-2020, 3164-2021, 3162-2021, 2682-2021, 3348-2021, 3961-2021, 5162-2021, 5169-2021, 381221-2020, 4212-2021, 381734-2020, 380429-2020, 3493-2021, 4598-2021, 3688-2021, 380918-2020, 380910-2020, 380896-2020, 381812-2020, 381178-2020, 381155-2020, 3774-2021, 3949-2021, 3979-2021, 380833-2020, 380323-2020, 3243-2021, 4446-2021, 380233-2020, 380273-2020, 380494-2020, 2779-2021, 3358-2021, 5616-2021, 380182-2020, 2728-2021, 380927-2020, 5804-2021, 5798-2021, 5813-2021, 5815-2021, 5817-2021, 7215-2021, 7240-2021, 379347-2020, 379389-2020, 379082-2020, 380537-2020, 5805-2021, 5787-2021, 380719-2020, 2621-2021, 379282-2020, 379240-2020, 379049-2020, 381755-2020, 380648-2020, 380136-2020, 380969-2020, 3407-2021, 3414-2021, 7238-2021, 380864-2020, 381634-2020, 380410-2020, 5594-2021, 5651-2021, 379953-2020, 380297-2020, 380389-2020, 381866-2020, 381864-2020, 381868-2020, 381894-2020, 3284-2021, 3279-2021, 379845-2020, 380406-2020, 3566-2021, 5761-2021, 5011-2021, 4949-2021, 3346-2021, 3079-2021, 3763-2021, 381853-2020, 381266-2020, 380868-2020, 3501-2021, 381542-2020, 380187-2020, 3616-2021, 3784-2021, 4958-2021, 5249-2021, 380554-2020, 7247-2021, 5323-2021, 380950-2020, 380939-2020, 2895-2021, 3475-2021, 3482-2021, 5801-2021, 381243-2020, 2934-2021, 3042-2021, 7222-2021, 3038-2021, 5671-2021, 2768-2021, 379994-2020, 2610-2021, 381888-2020, 381839-2020, 380961-2020, 380914-2020, 3692-2021, 2956-2021, 3452-2021, 378491-2020, 380912-2020, 378493-2020, 378495-2020, 380520-2020, 381587-2020, 3590-2021, 5052-2021, 5720-2021, 3725-2021, 379942-2020, 380592-2020, 381904-2020, 380070-2020, 379946-2020, 381900-2020, 381898-2020, 5592-2021, 5598-2021, 379152-2020, 381289-2020, 380920-2020, 3713-2021, 5660-2021, 4346-2021, 380856-2020, 380981-2020, 2987-2021, 2944-2021, 3153-2021, 3147-2021, 3141-2021, 2759-2021, 2753-2021, 3168-2021, 3166-2021, 380916-2020, 379610-2020, 379604-2020, 5874-2021, 379849-2020, 380210-2020, 3667-2021, 5776-2021, 5774-2021, 3772-2021, 4312-2021, 3620-2021, 5674-2021, 379716-2020, 3680-2021, 3851-2021, 5749-2021, 3440-2021, 380220-2020, 379602-2020, 379608-2020, 380625-2020, 7885-2021, 381628-2020, 381641-2020, 3287-2021, 380384-2020, 380641-2020, 380029-2020, 381732-2020, 381743-2020, 5335-2021, 380443-2020, 380450-2020, 2770-2021, 2757-2021, 3499-2021, 3496-2021, 381822-2020, 381828-2020, 380601-2020, 381855-2020, 3843-2021, 3846-2021, 381858-2020, 3380-2021, 3384-2021, 3652-2021, 381561-2020, 381617-2020, 3596-2021, 381354-2020, 380967-2020, 380971-2020, 3705-2021, 3467-2021, 4559-2021, 4660-2021, 380532-2020, 380547-2020, 2678-2021, 2673-2021, 3030-2021, 3069-2021, 3058-2021, 3143-2021, 3138-2021, 3135-2021, 2983-2021, 3081-2021, 3018-2021, 3023-2021, 3009-2021, 381312-2020, 381339-2020, 2977-2021, 4746-2021, 3551-2021, 381518-2020, 381480-2020, 3157-2021, 5743-2021, 5900-2021, 5827-2021, 3195-2021, 3554-2021, 3643-2021, 3640-2021, 4668-2021, 381581-2020, 381593-2020, 2707-2021, 5898-2021, 5894-2021, 380498-2020, 380474-2020, 3642-2021, 3638-2021, 3739-2021, 380665-2020, 5820-2021, 5820-2021, 5778-2021, 381484-2020, 381510-2020, 380817-2020, 5457-2021, 380963-2020, 380959-2020, 379651-2020, 380660-2020, 3132-2021, 3717-2021, 380285-2020, 381357-2020, 3751-2021, 3745-2021, 3761-2021, 380292-2020, 2789-2021, 3050-2021, 380763-2020, 379300-2020, 379102-2020, 379270-2020, 379243-2020, 380522-2020, 380412-2020, 5639-2021, 379523-2020, 4915-2021, 379316-2020, 379422-2020, 380634-2020, 380315-2020, 5868-2021, 380378-2020, 5172-2021, 5845-2021, 3399-2021, 380453-2020, 4774-2021, 6104-2021, 381215-2020, 2736-2021, 2734-2021, 3608-2021, 3613-2021, 379436-2020, 379443-2020, 3686-2021, 3694-2021, 3465-2021,

3473-2021, 381637-2020, 381595-2020, 380216-2020, 2781-2021, 2922-2021, 3512-2021, 381880-2020, 381874-2020, 3125-2021, 2820-2021, 2616-2021, 2612-2021, 380460-2020, 380393-2020, 2665-2021, 2671-2021, 3753-2021, 3749-2021, 2766-2021, 3376-2021, 379558-2020, 5723-2021, 5736-2021, 380699-2020, 380562-2020, 380662-2020, 380801-2020, 379232-2020, 379222-2020, 381028-2020, 2953-2021, 3056-2021, 5087-2021, 380894-2020, 380890-2020, 4293-2021, 380948-2020, 380582-2020, 2786-2021, 2783-2021, 381158-2020, 3776-2021, 380892-2020, 380888-2020, 379320-2020, 379353-2020, 379377-2020, 2946-2021, 7204-2021, 3606-2021, 380902-2020, 2824-2021, 2832-2021, 3383-2021, 3393-2021, 381618-2020, 381459-2020, 380549-2020, 380563-2020, 5843-2021, 5858-2021, 3004-2021, 3002-2021, 2996-2021, 2755-2021, 5666-2021, 8519-2021, 5127-2021, 380587-2020, 380558-2020, 2883-2021, 2877-2021, 2716-2021, 380654-2020, 380646-2020, 3570-2021, 2704-2021, 2714-2021, 381851-2020, 381449-2020, 3121-2021, 380011-2020, 380805-2020, 3731-2021, 380787-2020, 3698-2021, 3702-2021, 3526-2021, 380713-2020, 380700-2020, 2822-2021, 381771-2020, 380108-2020, 380329-2020, 2809-2021, 379639-2020, 379641-2020, 2751-2021, 2680-2021, 380512-2020, 379314-2020, 3155-2021, 5609-2021, 5618-2021, 5621-2021, 5360-2021, 5171-2021, 380238-2020, 380301-2020, 379980-2020, 380017-2020, 5906-2021, 380807-2020, 3405-2021, 3592-2021, 379482-2020, 379485-2020, 379177-2020, 379192-2020, 4541-2021, 2885-2021, 381306-2020, 3721-2021, 3733-2021, 3594-2021, 5862-2021, 5184-2021, 5194-2021, 381398-2020, 381621-2020, 381522-2020, 381392-2020, 3711-2021, 3604-2021, 3678-2021, 3671-2021, 381514-2020, 4976-2021, 380362-2020, 380872-2020, 380256-2020, 380934-2020, 380225-2020, 381639-2020, 5745-2021, 380325-2020, 380829-2020, 4116-2021, 3588-2021, 380929-2020, 380932-2020, 3101-2021, 3093-2021, 381730-2020, 381748-2020, 380749-2020, 381378-2020, 381225-2020, 381237-2020, 381860-2020, 381906-2020, 381406-2020, 3067-2021, 3071-2021, 2830-2021, 381098-2020, 2942-2021, 3054-2021, 2685-2021, 380568-2020, 379344-2020, 379350-2020, 380129-2020, 2816-2021, 379918-2020, 380280-2020, 7100-2021, 379632-2020, 379634-2020, 2904-2021, 2893-2021, 5741-2021, 5691-2021, 3036-2021, 3034-2021, 380988-2020, 3013-2021, 3401-2021, 5628-2021, 4965-2021, 380942-2020, 5452-2021, 5410-2021, 5329-2021, 5699-2021, 5706-2021, 3759-2021, 7233-2021, 43748-2021.

380331-2020, 380465-2020, 380549-2020, 380884-2020, 380888-2020, 380892-2020, 380896-2020, 381215-2020, 381286-2020, 381354-2020, 381386-2020, 381386-2020, 381561-2020, 381569-2020, 381675-2020, 381697-2020, 381761-2020, 381804-2020, 381810-2020, 381845-2020, 381862-2020, 381890-2020, 381892-2020

2818-2021, 2877-2021, 2883-2021, 2889-2021, 2936-2021, 2987-2021, 3050-2021, 3073-2021, 3075-2021, 3457-2021, 3462-2021, 3503-2021, 3523-2021, 3554-2021, 3560-2021, 3590-2021, 3592-2021, 3665-2021, 3707-2021, 3761-2021, 3795-2021, , 3843-2021, 3846-2021, 4249-2021, 4465-2021, 4591-2021, 4774-2021, 4808-2021, 5022-2021, 5154-2021, 5171-2021, 5329-2021, 5410-2021, 5420-2021, 5452-2021, 5715-2021, 5729-2021, 5757-2021, 5868-2021, 5885-2021 5887-2021, 5892-2021, 7243-2021, 7245-2021, 43748-2021

Bevers/Fauna:

3352-2021, 3440-2021, 3743-2021, 3749-2021, 3753-2021, 3843-2021, 5720-2021, 5723-2021, 5736-2021, 7215-2021, 7238-2021, 7240-2021, 7247-2021, 3885-2021

Windverkenning gemeente Deventer

Vragen en antwoorden n.a.v.
Teams bijeenkomst 2 februari 2021

Inleiding

De gemeente Deventer heeft onderzoek laten doen naar mogelijke plekken voor de realisatie van windmolens binnen de gemeente. Uit het onderzoek komen twee gebieden naar voren die het meest voor de hand liggen voor een nadere uitwerking voor windmolens: een gebied bij de afslag Deventer-Oost van de A1 en een gebied iets oostelijker, net buiten de bebouwde kom van Deventer, aan de noordzijde van de A1. Het college van B&W heeft op 24 november 2020 een voorgenomen besluit genomen om deze beide gebieden (gebied 3 en 13 uit de Windverkenning) aan te wijzen als focusgebieden voor de ontwikkeling van windmolens.

Het college houdt over dit voorgenomen besluit een brede raadpleging. Dit in de vorm van algemene informatiebijeenkomsten en vervolgens via gesprekken met diverse betrokken partijen zoals belangenverenigingen, dorpsraden en (nieuwe) georganiseerde bewonersgroepen. In die gesprekken hoort het college graag de mening van omwonenden en betrokken partijen. Ook de gemeenteraad is gevraagd haar wensen en bedenkingen te geven. Het college betreft de uitkomst van deze raadpleging bij haar definitieve voorstel aan de gemeenteraad om de gebieden 3 en 13 al dan niet aan te wijzen als focusgebieden voor windenergie.

Vanwege de coronabeperkingen vinden deze bijeenkomsten vooral digitaal plaats. Het is niet duidelijk hoelang de beperkingen van kracht blijven. Om digitaal toch goed in gesprek te komen, worden naast de algemene brede digitale informatiebijeenkomsten, kleinere digitale gesprekken gevoerd.

Overigens heeft de agendacommissie van de raad aangegeven het inspreken bij de gemeenteraad over de windverkenning in fysieke vorm plaats te willen laten vinden. Vanwege corona is dat vooralsnog niet mogelijk. Onduidelijk is wanneer dat weer mogelijk is.

Na een eerste bijeenkomst op 12 december 2020 heeft op 2 februari 2021 een tweede digitale algemene informatiebijeenkomst plaatsgevonden. Iedereen die belangstelling had kon hieraan deelnemen. Tijdens de bijeenkomst, in aanwezigheid van Wethouder Verhaar, is een toelichting gegeven op de Windverkenning en het besluit van het college daarover. Aangegeven is dat als vervolg hierop er een aantal digitale gespreksronden met portefeuillehouder Verhaar wordt georganiseerd waarvoor mensen zich aan konden melden.

Daarnaast is de mogelijkheid geboden om na afloop van de bijeenkomst digitaal nog vragen in te sturen via een reactieformulier op deventerstroomt.nl/windenergie. De daarop binnengekomen vragen zijn in voorliggend document opgenomen en van een antwoord voorzien. Het document wordt verspreid onder de indieners van de vragen en op de website www.deventerstroomt.nl geplaatst.

Resp Nr.	Vraag	Antwoord
1	Waarom moeten er molens komen terwijl er voor windenergie ook wakkels zijn die een hogere opbrengst hebben. Die kun je zelfs op daken realiseren en op alle voorgestelde locaties. Hebben geen lawaai en slagschaduw. Iedereen blij.	Wij zijn op de hoogte van het bestaan van kleine en innovatie windturbines. Deze kunnen een prachtige aanvulling zijn op de grootschalige opwekking van groene stroom door middel van zonnepanelen en windturbines. Met name op bedrijventerreinen en op erven in het buitengebied. Door de geringe opwekcapaciteit per installatie en de relatief hoge kosten worden deze technieken echter op dit moment niet als realistisch alternatief beschouwd voor de opwek met windturbines.
2	Waarom niet een veld met wakkelturbines aanleggen. Die maken geen lawaai en zorgen niet voor slagschaduw, en hoeven ook minder hoog te zijn. Ze draaien al bij windkracht 2, dus geschikt voor windluwgebied wat Deventer is.	Afhankelijk van de capaciteit van de wakkelturbine of andere innovatieve kleinschalige turbines zijn er letterlijk honderden tot duizenden exemplaren nodig om eenzelfde hoeveelheid energie op te wekken als met 1 windturbine met een hoogte van 225 m. Dat heeft een enorm ruimtebeslag met een techniek die economisch onvoldoende haalbaar is en technisch nog niet is uitontwikkeld.
2	In Veendam is men al gestuit op hinderlijk laag frequent geluid. De gemeente moet de inwoners beschermen tegen schadelijke invloeden van buiten qua geluid en slagschaduw: hoe realiseren jullie dat? En dan niet verwijzen dat alles aan de wettelijke eisen voldoet.	In Veendam (Windpark N33) is bij metingen inderdaad geconstateerd dat er sprake is van meer laagfrequent geluid dan verwacht mag worden. De vermoedelijke oorzaak daarvan is een defect in een van de windturbines. Daar wordt op dit moment extra onderzoek naar gedaan. Ontwikkende partijen moeten voldoen aan de wettelijke normstelling die voor windturbines gelden. Ten aanzien van geluid heeft het RIVM-onderzoek in oktober 2020 een literatuurstudie gepubliceerd. Uit de studie bleek niet dat het zogeheten 'laagfrequent geluid' (lage tonen) van windturbines voor extra hinder zorgt in vergelijking met gewoon geluid. Ook het Leids Universitair Medisch Centrum (LUMC) is bezig met een studie naar de mogelijke effecten van windturbinegeluiden op de gezondheid. Wij volgen dit soort ontwikkelingen uiteraard nauwgezet.
2	Het antwoord op mijn vraag in de eerste ronde is onvoldoende beantwoord. Gebied 9 viel af vanwege onwenselijkheid in een Essenlandschap. Maar 13 is ook Essenlandschap. In de windverkenning staat ook dat "windturbines in essenlandschap wordt in het algemeen als ongewenst beschouwd". Hoe valt dit te rijmen. In het antwoord werd verwezen naar 4.3, maar daar gaat het alleen maar over de Bannink.	Op grond van beleidsuitgangspunten en ontwerpprincipes zijn voor de verschillende landschapstypen in Deventer ruimtelijke afwegingscriteria opgesteld. Locatie 13 valt voor een deel in het oude hoeven- en essenlandschap en deels in het maten- en flierenlandschap. De enk/es van landgoed de Bannink is gelegen in het oude hoeven- en essenlandschap. In de windverkenning wordt beschreven dat windontwikkeling hier in het algemeen als ongewenst beschouwd. Bij een nadere uitwerking van deze zoeklocatie zou dit gebied uitgesloten moeten worden voor de ontwikkeling van

Resp Nr.	Vraag	Antwoord
		windenergie vanwege de landschappelijke, cultuurhistorische en ecologische waarden. Windontwikkeling in het andere deel van locatie 13 (het maten- en flierenlandschap), is in beginsel mogelijk vanwege de ligging langs de A1, in de stadsrandzone, mits bij het ontwerp rekening houdt met het combineren van opgaven en een efficiënte netinpassing.
3	N.a.v de Q &A van digitale bijeenkomst van 12 december j.l (Terugblik op de informatiebijeenkomst windenergie 12 december 2020 Gemeente Deventer (deventerstreamt.nl)) zijn er nog een aantal vragen onbeantwoord gebleven. Ik ga ervan uit dat de Gemeente nog in de gelegenheid is om deze vragen als nog te beantwoorden. Afgelopen dinsdag 2 februari jl. telefonisch met Menno Baten gesproken over onderstaande vragen. Graag alsnog de antwoorden digitaal beschikbaar stellen.	Alle ontvangen vragen die n.a.v. de bijeenkomst van 12 december 2020 zijn gesteld, zijn zo goed als mogelijk beantwoord. De bedoelde/gestelde vragen worden in dit document alsnog beantwoord.
3	Wat is de planning voor de indicatieve slagschaduwkaart als mede het indicatieve geluidsonderzoek. Welke datum wordt verwacht dat beide rapporten beschikbaar zijn.	Recentelijk zijn de resultaten van beide onderzoeken beschikbaar gekomen. De onderzoeken zullen vervolgens eind maart gedeeld worden met het gemeentebestuur, de gemeenteraad en belanghebbenden.
3	Om een akoestisch onderzoek uit te voeren als mede een onderzoek naar de slagschaduw van windmolens, is een exacte locatie nodig van de geplande windmolens, ook zullen de specificaties (type generator, wieken) bekend moeten zijn om een correcte berekening uit te voeren. Een exacte locatie en specificaties zijn dan bekend waarom deelt de Gemeente deze informatie met de bewoners?	De exacte locaties en specificaties van de windmolens zijn niet bekend. Dat wordt pas duidelijk als een windontwikkelaar hier een eerste plan voor opstelt. De onderzoeken die nu worden uitgevoerd betreffen indicatieve onderzoeken die op basis van een aantal aannames worden uitgevoerd. Zo worden er aannames gedaan t.a.v. locatie, hoogte, type molen, etc. Met deze uitgangspunten wordt getracht een beeld te geven van geluid en slagschaduw passend bij die aannames. De aannames zijn zo realistisch als mogelijk gekozen, echter uiteindelijk zal een windontwikkelaar daar exact invulling aan geven. Bij die uitwerking zal een ontwikkelaar ook detail onderzoeken moeten opstellen.
3	Welke rechten kunnen worden ontleend aan de indicatieve onderzoeken (geluid en slagschaduw)?	Daar kunnen geen rechten aan ontleend worden. Het betreffen indicatieve onderzoeken op basis van gekozen aannames en zijn bedoeld om inzicht te geven. Zie verder beantwoording van de vraag hierboven.
3	Wat draagt het MER-onderzoek bij aan de besluitvorming.	Een MER-onderzoek is in deze fase nog niet aan de orde. Een MER-onderzoek is aan de orde op het moment dat een windontwikkelaar een door de gemeenteraad vastgesteld focusgebied gaat uitwerken in een concreet plan. In een MER-onderzoek wordt beoordeeld of het uitgewerkte plan voldoet aan de geldende wet- en regelgeving. Doel van

Resp Nr.	Vraag	Antwoord
		MER-onderzoek is het milieubelang volwaardig te laten meewegen bij de vaststelling van plannen en besluiten.
3	Op welke datum worden de aangeven focusgebieden vastgesteld door de gemeenteraad.	De raad zal naar verwachting in april haar wensen en bedenkingen geven over het voorgenomen besluit van het college over de windverkenning en het aanwijzen van de focusgebieden. Definitieve besluitvorming door de gemeenteraad over de windverkenning en het aanwijzen van de focusgebieden wordt, zoals het er nu naar uitziet, verwacht in het 3e of 4e kwartaal van 2021.
3	Welke wet- en regelgeving laat niet toe om de windmolens verder naar het Oosten te plaatsen.	De gebieden 4, 5, 11 en 12 liggen verder naar het oosten dan de gebieden 3 en 13. Deze gebieden zijn niet afgevallen als focusgebied vanwege wet- en regelgeving maar gebieden 3 en 13 zijn als focusgebied aangewezen vanuit kansen voor: <ul style="list-style-type: none"> • Ontwikkeling benutten voor versterken natuur, recreatie, landschap en landbouw • Combinaties met bergen en bufferen van water (klimaat) • Combineren energieopwekking en energievraag • Goede inpassing in het elektriciteitsnetwerk • Bundeling langs infrastructuur en bij bedrijventerreinen
3	Er is gesproken tijdens de 1e bijeenkomst over lokale participatie. Wat verstaat de Gemeente onder lokale participatie en wat wordt nog gezien als lokaal.	Initiatiefnemers worden verplicht om alle belanghebbenden te betrekken bij de uitwerking van de plannen (omwonenden, grondeigenaren, bedrijven, terreinbeheerders en maatschappelijke organisaties. Een vaak toegepaste methode daarvoor is een omgevingsadviesraad waarin deze groepen zijn vertegenwoordigd. Als lokaal belanghebbend wordt over het algemeen minimaal een straal van 10 keer de tiphoogte beschouwd.
3	Er is gesproken over 50% deelname (lokale participatie) wat als dit niet gerealiseerd kan worden?	Minimaal 50% lokaal eigenaarschap komt voort uit een motie van de gemeenteraad. Dit is overigens een principe dat op veel meer plekken wordt toegepast en ook een uitgangspunt is in het Klimaatakkoord. De gemeente neemt dit op als eis in de spelregels waaraan een planuitwerking/windontwikkelaar zich moet houden. Als bij de definitieve planuitwerking blijkt dat hier niet aan voldaan kan worden, omdat er onvoldoende lokale interesse is, dan zal de gemeente dit in haar definitieve goedkeuring wegeven en een plek geven.
3	Wat zijn de wensen en bedenkingen van de gemeenteraad voor het vaststellen van de zoek lokatie.	Dat is nu nog niet duidelijk. De agendacommissie van de gemeenteraad bepaalt wanneer behandeling plaatsvindt en

Resp Nr.	Vraag	Antwoord
		de raad haar wensen en bedenkingen kenbaar maakt. Op dit moment is de verwachting dat dat begin april 2021 zal zijn. Een en ander is afhankelijk van het mogelijk zijn van fysieke inspreekmomenten door belanghebbenden daarbij.
3	Als de gemeenteraad achter haar bewoners staat, stelt ze aanvullende eisen tav slagschaduw en geluidsbelasting op, die strenger zijn dan de geldende wet- en regelgeving zodat de gezondheid van burgers in de directe omgeving van de te plaatsen windturbines wordt gegarandeerd.	De gemeenteraad heeft als taak om alle individuele en maatschappelijke belangen af te wegen en keuzes te maken. Dat geldt voor alle besluiten of het nu gaat om zowel fysieke ingrepen als maatschappelijke voorzieningen. Daarbij wordt gekeken naar de taken waar we als gemeente voor staan (bijvoorbeeld onze bijdrage aan de energietransitie) als de mate van hinder die daarbij acceptabel is. Een mate van acceptabele hinder is ook al meegenomen in onze wet- en regelgeving.
4	Naar aanleiding van de bijeenkomst van 2 februari jl. heb ik nog een aantal vragen waar ik graag antwoord op zou willen. * Er wordt diverse keren gesproken over een uitgevoerde Quickscan (ik neem aan Flora en Fauna) in gebied 13. Ik ontvang hier graag een (digitale) kopie van.	In het onderzoek van Pondera is aangegeven dat de plaatsing van windturbines in N-2000 gebieden en NNN-gebieden is uitgesloten. Naast deze harde belemmeringen vragen op basis van expert judgement weidevogels, vleermuizen en roofvogels ook speciale aandacht bij het plaatsen van windmolens. Hiernaar is op dit moment geen nader onderzoek verricht. Als de focusgebieden definitief zijn aangewezen is een initiatiefnemer verantwoordelijk onderzoek te doen naar de effecten op ecologie en beschermde soorten. Dit onderzoek wordt door de provincie getoetst bij de noodzakelijke vergunning/ontheffing van de Natuurbeschermingswet.
4	Wat is de positie van grondeigenaren? Kunnen zij weigeren? En kunnen zij uiteindelijk gedwongen worden om mee te werken?	Eigendom is een groot recht. Uitgangspunt voor Deventer is dat grondeigenaren niet gedwongen worden om medewerking te verlenen aan de realisatie van windturbines.
4	Er wordt constant gesproken over de maximale GEMIDDELDE geluidsbelasting van windmolens. Wat ik graag wil weten is wat de MAXIMALE geluidsbelasting van een windmolen met een ashoogte van 150m is. Jullie kunnen een heel rapport met indicatieve waardes en aannames doen dus ik neem aan dat jullie dit ook wel uit kunnen zoeken en jullie niet verschuilen achter dat 'dat per model kan verschillen'.	Het jaargemiddelde geluidniveau Lden dat veroorzaakt wordt door een windturbine of windpark, mag bij een geluidgevoelig object (bijvoorbeeld een woning) niet meer bedragen dan 47 dB. Daarnaast geldt een maximaal toelaatbare waarde voor het jaargemiddelde geluidniveau in de nachtperiode Lnight van 41 dB. Lden staat voor Level day, evening, night, ofwel het tijdgewogen jaargemiddelde geluidniveau in de dag-, de avond- en de nachtperiode. 's Avonds geldt er een correctie van +5 dB en 's nachts van +10 dB. Er is gekozen voor deze weging om recht te doen aan de omstandigheden. 's Avonds en 's nachts zijn mensen vaker in rust, is het omgevingsgeluid minder, maar waait het vaak harder. Daarom wegen de avond- en de nachtperiode zwaarder mee dan de dagperiode. Door de verschillende wegingen en methoden van

Resp Nr.	Vraag	Antwoord
		<p>middeling zijn de getalswaarden van Lden en dB niet vergelijkbaar. Hierdoor is Lden 47 dB niet hetzelfde als 47 dB(A), maar minder. Het exacte geluidniveau is afhankelijk van het type windturbine. Voor windturbines met een ashoogte van 150 m is het gemiddelde werkelijke geluidsniveau op de 47 Lden contour ca 41 dB. Het maximale werkelijke geluidsniveau op deze contour is 3 tot 5 dB (afhankelijk van het type turbine). Als maximale werkelijke geluidsniveau kan daarmee 46 dB worden aangehouden.</p>
5	<p>Ik vind mijn eerdere vragen in het vraag-antwoord document onvoldoende beantwoord. In de laatste sessie is dat niet verbeterd. Ten eerste roep ik op om u in te zetten voor de gezondheid van de burgers in Deventer. U geeft aan dat er wettelijke normen zijn voor geluid en slagschaduw, maar dat is geen antwoord op de vragen. Vanuit alle kanten zijn er berichten dat men wel degelijk klachten krijgt bij te korte afstanden tot woonwijken. Dat de bestaande normen te krap en risicovol zijn. In diverse plekken op de wereld, maar ook in Nederland komen besturen daarom tot de conclusie dat men het risico niet wil lopen en kiest men voor grotere afstanden. Zoals 10 maal de ashoogte. Ik verwijt u dat u hier niets mee doet en stug blijft vasthouden aan een verouderde wet, terwijl u prima bij machte bent om voor een ruimere afstand te kiezen. Vreselijk en een schande! Neem kennis van wat er om u heen gebeurt. Er is geen enkel draagvlak van omwonenden om op 400 meter windturbines te plaatsen! Dan hebben wij meerdere keren aangegeven geen vertrouwen in het Pondera rapport te hebben als het gaat om eerder aangewezen en vervolgens weggestreepte zoekgebieden. Als je de kaart bekijkt liggen gebied 3 en 13 als enige zó dicht bij een druk bewoond gebied én bovendien ten zuiden gelegen. Absurd. De menselijke kant is onvoldoende meegewogen in de besluitvorming.</p> <p>U heeft eerder toegezegd dat u ervoor openstaat om nieuwe criteria op te stellen en het rapport opnieuw en onafhankelijk uit te laten voeren. Ik hou u daaraan en wil graag weten hoe ik, als omwonende en ook als deelnemer DeventerWint, kan participeren. Hoe gaat u mijn mening meewegen? Hoe zorgt u dat de menselijke factor zwaarder mee gaat wegen?</p>	<p><u>Gezondheid</u></p> <p>In de raadpleging komen de zorgen over gezondheid i.r.t. windturbines vaak terug. Ook in de media wordt er ook regelmatig een link gelegd tussen het geluid van windturbines en schadelijke effecten voor de gezondheid.</p> <p>In het onderzoek van Pondera is in de eerst stap geanalyseerd waar op grond van de geldende wet- en regelgeving in theorie binnen Deventer windturbines mogelijk zijn. Een van de belangrijkste criteria bij die analyse naar potentiële gebieden was de geluidsnorm. Dit is een van de belangrijkste criteria omdat de wetgever omwonenden van windparken beschermd tegen onacceptabele geluidsoverlast van de windturbines.</p> <p>Daarnaast is geluid in ruimtelijke zin ook de meest bepalende factor of een locatie al dan niet potentieel geschikt is voor windturbines. Omwonenden worden door de wetgeving op dezelfde manier beschermd tegen geluid van windturbines (inclusief Laag Frequent Geluid) als tegen andere geluidsbronnen zoals wegen spoor en luchtvaart. Dat betekent niet dat direct omwonenden geen enkele hinder kunnen ervaren van geluid van windturbines. Net als bij andere geluidbronnen kan deze hinder bij een deel van de direct omwonenden (ca 8%) leiden tot slaap- en concentratieproblemen. Deze mate van hinder wordt door de Nederlandse overheid in haar geluidsnormering geaccepteerd.</p> <p>Ook in de wetenschap, nationaal en internationaal, is er veel aandacht voor gezondheid i.r.t. windturbines. Een vooraanstaande wetenschapper op het gebied van windturbines en gezondheid is de Deense wetenschapper Aslak Poulsen. In diverse onderzoeken is hij nagegaan of windturbinegeluid bij omwonenden leidt tot meer diabetes, depressiviteit, hartklachten, beroertes en problemen bij zwangerschappen. In deze onderzoeken is</p>

Resp Nr.	Vraag	Antwoord
		<p>geen relatie gevonden tussen windturbinegeluid, waaronder LFG, en de frequentie waarmee de genoemde gezondheidsklachten voorkomen bij omwonenden. Ook het RIVM bevestigt dat er geen directe link is tussen gezondheid en windturbinegeluid. In september 2020 presenteerde het RIVM een rapport gebaseerd op een uitgebreide inventarisatie van internationale wetenschappelijke publicaties over mogelijke gezondheidseffecten gerelateerd aan windturbines (“Health effects related to wind turbine sound: an update - RIVM”).</p> <p>Uit de RIVM-studie blijkt dat hinder kan optreden als gevolg van geluid: hoe sterker (in decibel) het geluid van windturbines, hoe groter de mogelijk ervaren hinder ervan. Uit de wetenschappelijke literatuur bleek niet dat het LFG van windturbines voor extra hinder zorgt in vergelijking met regulier omgevingsgeluid.</p> <p>Voor andere gezondheidseffecten van het geluid van windturbines, zoals slaapverstoring, slapeloosheid en hart- en vaatziekten, zijn de resultaten van wetenschappelijk onderzoek niet eenduidig. Deze effecten hangen niet duidelijk samen met het geluidsniveau van windturbines, maar soms wel met de ervaren hinder. Deze resultaten onderbouwen de eerdere conclusies van een vergelijkbare RIVM-studie drie jaar geleden.</p> <p>De afgelopen maanden is dr. De Laat (onderzoeker bij het Leids Universitair Medisch centrum) regelmatig in het nieuws geweest. Hij geeft aan dat zijn onderzoek, deels op basis van dezelfde bronnen als het RIVM-onderzoek, zou uitwijzen dat er een veel directer verband is tussen het geluid door windturbines en gezondheidsklachten bij omwonenden dan het RIVM en alle andere onderzoeken laten zien. Dr. De Laat heeft zijn onderzoek echter nog niet gepubliceerd en hierop heeft nog geen wetenschappelijke review plaatsgevonden.</p> <p>Als gemeente nemen wij de zorgen van omwonenden zeer serieus en wij volgen de onderzoeken en eventuele normaanpassing daarom op de voet. De Raad van State kijkt op dit moment ook naar de normeringen. De verwachting is dat de komende maanden duidelijk wordt of er aanleiding is om de nu geldende normen te heroverwegen. Als de normering wordt aangepast, dan geldt dat</p>

Resp Nr.	Vraag	Antwoord
		<p>vanzelfsprekend ook voor de gemeente Deventer.</p> <p>Op basis van de geldende normeringen en wet- en regelgeving wordt voor nu aangenomen dat de gezondheid van omwonenden en gebruikers van de gebieden voldoende is gewaarborgd. In het geval dat de wet- en regelgeving in de toekomst wijzigt zal de gemeente daar direct naar handelen. En concrete plannen van initiatiefnemers worden bij de vergunningverlening getoetst op de dan geldende normen.</p> <p><u>Pondera rapport</u> Het onderzoek van Pondera is uitgevoerd op basis van objectieve en breed gehanteerde criteria. Er is geen enkele aanleiding om dit onderzoek over te doen en dat is ook nooit toegezegd. Wel is met DeventerWint afgesproken om met elkaar in overleg te treden, onder andere over het onderzoek van Pondera. Een eerste bijeenkomst heeft 22 januari jl. plaatsgevonden waarbij gezamenlijk gekeken is op welke wijze daar vervolg aan gegeven kan worden. Zo wordt o.a. een verdiepende sessie met Pondera georganiseerd over de gehanteerde criteria.</p> <p><u>Mening meewegen</u> Het college vindt het belangrijk om standpunten te horen van belanghebbenden en inwoners over het voorgenomen besluit. Deze standpunten en signalen wil het college ook wegens in haar definitieve voorstel aan de gemeenteraad over de windverkenning en de focusgebieden. Daartoe organiseert het college, naast een tweetal informatiebijeenkomsten, diverse digitale bestuurlijke gespreksrondes met inwoners en belanghebbenden die aangeven daar behoefte aan te hebben. Daarnaast is het mogelijk om als inwoner uw stem te laten horen bij de gemeenteraad door bijvoorbeeld in te spreken bij de behandeling van het voorgenomen besluit en de behandelingen van de definitieve besluitvorming.</p>
5	<p>Een punt dat ik eerder heb gehoord, maar dacht verkeerd te hebben begrepen, kwam nu ook weer naar voren. Er kunnen geen windmolens worden geplaatst op het A1 bedrijventerrein omdat daar gasleidingen zouden liggen. Dit verbaast mij ten zeerste, want het is juist een gasloos terrein! Daarnaast wordt de hele infrastructuur hier nu net pas aangelegd, hele stukken liggen open. U maakt mij niet wijs dat</p>	<p>Bij de analyse is gekeken naar alle wettelijk bepaalde ruimtelijke belemmeringen. Het bedrijventerrein A1 is aardgasloos, maar langs en door het bedrijventerrein lopen wel hoofdtransportleidingen voor gas. Andere belemmeringen zijn afstanden en risicocontouren tot wegen en gebouwen (net als bij woongebieden). Daaruit blijkt dat binnen de geldende wet- en regelgeving geen plaats is voor windturbines.</p>

Resp Nr.	Vraag	Antwoord
	hier geen oplossingen zijn. Absurd en ongelooftwaardig.	
5	Eerder heeft u aangegeven interesse te hebben in alternatieven. Het collectief DeventerWint heeft zelfs een werkgroep om alternatieven te onderzoeken. U gaf dinsdag wederom aan de handreiking van de groep aan te willen pakken. Doe dit dan! Laat zien dat wij kunnen participeren. Ga niet door met informatiesessies zoals deze waarin u blijft vasthouden aan windmolens in de focusgebieden. Daarmee geeft u aan dat u nergens voor openstaat en er geen participatie mogelijk is. Dat is voor ons erg frustrerend en onverteerbaar. Mijn overige vragen kunt u lezen in de 2 zienswijzen die ik eerder heb ingediend en waarop ik tot op heden helaas geen enkele reactie heb ontvangen.	<p>De handreiking van DeventerWint is opgepakt. Op 22 januari heeft een eerste overleg plaatsgevonden.</p> <p>Het is belangrijk om op te merken dat alternatieven, alternatieven dienen te zijn waarmee het Deventer RES-bod kan worden ingevuld, die uiterlijk 2030 gerealiseerd kunnen zijn en die technisch en economisch haalbaar zijn.</p> <p>Er zijn twee informatiebijeenkomsten georganiseerd om belanghebbenden en inwoners te informeren over het voorgenomen besluit over de windverkenning en de focusgebieden. Daarnaast organiseert het college diverse digitale bestuurlijke gespreksrondes met inwoners en belanghebbenden die aangeven daar behoefte aan te hebben.</p>
6	Goeden dag. Wat ik mij afvraag: waarom is het Linderveld niet als zoekgebied in aanmerking gekomen? Dit is een vele 10-tallen ha. groot gebied wat in eigendom is van de gemeente Deventer en waar al jaren geen bestemming voor is gevonden. Het ligt ten noorden van de wijk de Vijfhoek, dus van slagschaduw zal hier weinig hinder zijn. De infrastructuur is hier goed via de N348 en de Oerdijk. Ook zijn hier hoogspanningsmasten door dit gebied waardoor de opgewekte stroom gemakkelijk afgevoerd kan worden, maar dat is wellicht te simpel gedacht, maar een grondkabel langs de N348 richting industriegebied is hier ook goed mogelijk. Misschien kunt u dit meenemen in uw besluitvorming.	<p>Gemeente Deventer heeft slechts beperkt eigendom in het gebied.</p> <p>In de eerste stap van de verkenning is, door Pondera, op grond van de geldende wet- en regelgeving geanalyseerd waar binnen Deventer windturbines in theorie mogelijk zijn.</p> <p>Het gebied Linderveld is in deze eerste analyse niet naar voren gekomen als onderzoeksgebied voor de opwek van windenergie. Belemmeringen als gevolg van onder andere de aanwezigheid van de hoogspanningsleiding maar ook de aanwezigheid van woningen in het gebied zin daar de reden van.</p>
7	Afgelopen dinsdag heb ik ook een onlinebijeenkomst van de gemeente Amsterdam bijgewoond. Zoals u waarschijnlijk wel zult weten zijn ook zij bezig met het windverkenningproces. Tijdens deze bijeenkomst zijn een aantal experts aan het woord geweest die zeer waardevolle input hebben gegeven waaronder ook Kees Pieters. Vraag is gaat de gemeente Deventer een dergelijke sessie nog organiseren? Dit lijkt mij zonder meer een meerwaarde te hebben omdat blindvaren op een rapport van Pondera voor het aanwijzen van focusgebieden wel erg kort door de bocht is.	Gemeente Deventer is voornemens om een expertsessie te organiseren waarbij ook gezondheidsaspecten en ecologie voor een breed publiek aan de orde komen. Een datum hiervoor is nog niet bekend.
8	Lusten en Lasten voor burgers door deelnemen te stimuleren. Hoe effectief werkt dit principe als je in Colmschate zuid woont en geen mogelijkheden hebt om financieel aandelen te verwerven in een deel van dit project (en dat geldt voor heel	<p>Het meedelen in de opbrengsten bestaat uit 2 onderdelen.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. De initiatiefnemers is verplicht ieder jaar een bedrag afhankelijk van opbrengsten te storten in een gebiedsfonds.

Resp Nr.	Vraag	Antwoord
	veel bewoners in deze wijken). Bewoners van b.v. Binnenstad Deventer en de omliggende dorpen hebben wellicht interesse en willen wel investeren om bij te dragen aan deze duurzame vormen van energie opwekken. Hun geld brengt wellicht rendement op en het zal een goed feeling gevoel geven als je daaraan d.m.v. duurzaam investeren kunt bijdragen. Woon je in Colmschate Zuid, in de Braam of in het Roessink dan heb je met zoveel potentiële windmolens mogelijk veel hinder van deze windmolens, maar de lusten gaan aan je voorbij.	<p>2. Bewoners kunnen meefinancieren en krijgen daarvoor jaarlijks een vergoeding.</p> <p>Voor het gebiedsfonds hoeven bewoners geen aandeel te kopen. In het participatietrajecten tijdens ontwikkelfase maakt de initiatiefnemer samen de belanghebbenden keuzes hoe het gebiedsfonds wordt ingericht en waaraan het wordt besteed.</p>
8	Waarom maar 5 windmolens ingetekend in locatie 03 en 13, terwijl er 9 gepland zijn?	Uit de analyse van Pondera blijkt dat er theoretisch maximaal 9 turbines geplaatste zouden kunnen worden. Er zijn er dus geen 9 gepland. In de praktijk is het niet waarschijnlijk dat er 9 zullen komen. Omdat de exacte locaties nu niet bekend zijn, is er voor de visualisatie gekozen voor een aantal fictieve locaties.
8	We hebben de olie al decennia lang voor 99% uit het buitenland gehaald. Omgekeerd hebben wij al 50 jaar lang gas geëxporteerd naar Duitsland Italië België enz. Waarom geen windmolens in het buitenland en de energie importeren, i.d.v.v. waterstof en of elektriciteit? CO2 contracten, eb brandhout uit USA eb Canadabossen enz.?	In Nederland en in Europa is ervoor gekozen dat ieder land zelf haar aandeel moet leveren voor het terugdringen van de CO2-uitstoot en voor het opwekken van duurzame energie. De opgave wordt niet afgewenteld naar andere landen In de Regionale Energiestrategieën is ervoor gekozen dat iedere regio in Nederland haar eigen bijdrage levert.
8	Is het Linderveld (langs de N348) nog in beeld voor Windmolenpark ontwikkeling?	Het Linderveld langs de N348 is niet in beeld voor de opwekking van windenergie.
9	Waren gemeenteraadsleden vanavond ook uitgenodigd en aanwezig? Want bij een dergelijk complex vraagstuk, lijkt het me goed als ze een avond als vanavond mee kunnen beleven.	De bijeenkomst van 2 februari was voor iedereen toegankelijk, ook voor gemeenteraadsleden. De windverkenning is inderdaad een complex vraagstuk. De gemeenteraad wordt hierover ook geïnformeerd in diverse bijeenkomsten. En de gemeenteraad is gevraagd haar wensen en bedenkingen te geven. De gemeenteraad wil daarbij ook de mogelijkheid bieden voor fysiek inspreken voor diegenen die daar behoefte aan hebben.
9	Als het plan doorgang vindt, dan zal er een Europese aanbesteding plaatsvinden? Wie stelt in dat geval het pakket van eisen samen waaraan de projectontwikkelaar(s) zich moeten houden? En wie stelt het contract op? Wie bepaalt de exacte locaties? Met de huidige discussies over de afgesloten contracten met de farmaceutische industrie rondom de vaccins, ben ik zeer cynisch. En dan heb ik het over mijn wantrouwen richting projectontwikkelaars.	De gemeente is zelf geen initiatiefnemers voor de ontwikkeling van windturbines. Een initiatiefnemer zal voor eigen rekening en risico een plan moeten maken en vergunning moeten aanvragen. Als het bestemmingsplan is gewijzigd en de vergunning is verleend zal de initiatiefnemer voor eigen rekening en risico de windturbines moeten realiseren en exploiteren. Er is dus geen sprake van een aanbesteding door de gemeente.
10	De gebieden 3 en 13 zijn omcirkeld. Ik neem aan dat de coördinatoren van de ligging van die gebieden op de gebiedskaart ook bekend zijn. Mag ik die van u vernemen. Dus wat is op	Het betreft indicatieve begrenzingen van de plangebieden. De exacte buitengrens ligt niet vast.

Resp Nr.	Vraag	Antwoord
	grond van die indicatoren de exacte buitengrens van beide gebieden.	
10	Stel dat gebied 13 toch zou worden aangewezen en benut. Als in een volgende fase (na 2030) door de gemeente eventueel weer gedacht wordt aan windmolens om doelstellingen te halen, dan neem ik aan dat verdere uitbreiding richting Bathmen niet mogelijk is omdat dan buiten gebied 13 wordt getreden. Dus dan zal gekeken worden naar andere gebieden. Kunt u dat bevestigen?	Daar is nu geen toezegging over te doen. Op basis van de huidige wet- en regelgeving is uitbreiding van gebied 13 naar het oosten niet mogelijk. In geval dat in 2030 een nieuwe windverkenning opgesteld worden (of geactualiseerd) zullen de normeringen en wet- en regelgeving die op dat moment gelden van toepassing zijn. En daarbij zullen opnieuw ruimtelijke afwegingen gemaakt worden. Ook zullen nieuwe technieken daarin een rol spelen.
10	Op de eerste sheets die gisteren door uw collega's werden gepubliceerd, is een eenvoudige rekensom te maken. Daarop staat wat in totaal aan windenergie in de plannen moet worden opgebracht en wat een windmolen aan energie brengt. Als ik dat laatste met 6 vermenigvuldig kom ik al aan die doelstelling. Dus 9 windmolens is helemaal niet nodig en brengt onevenredig veel overlast voor omwonenden, flora en fauna met zich mee. Kun u bevestigen dat idd 6 windmolens voldoende energie genereren of zijn de cijfers op de sheet verkeerd? Of wil de gemeente hiermee overcapaciteit bewerkstelligen om bv andere gemeenten te compenseren?	Het is juist dat met 6 windmolens de restende RES-opgaven kan worden ingevuld. Uit de Windverkenning blijkt dat in beide focusgebieden in theorie maximaal 9 turbines kunnen worden gerealiseerd. In de praktijk zal dit aantal waarschijnlijk niet mogelijk en/of wenselijk zijn. Voor de resterende RES-opgave kijkt de gemeente naar een mix van zon- en windenergie. De gemeenteraad zal uiteindelijk een besluit nemen over de verhouding zon-wind, de gebieden voor zon en wind en het aantal windmolens.
10	Specifiek voor Bathmen komen de windmolens in gebied 13 dicht bij de bebouwing. Te denken valt hierbij aan de Bathmense Enk. Dit is het gebied dat voor Bathmen is aangewezen voor toekomstige woningbouw om Bathmen leefbaar te houden. Zie ook de vraag van Bathmen naar woningen in de komende jaren. Met de plaatsing van windmolens in gebied 13 kan een streep door die uitbreiding. Niemand zal hier meer een woning laten bouwen. Dit zet de leefbaarheid van het dorp zwaar onder druk. Graag hoor ik van de gemeente (a) of en hoe dit in de besluitvorming is meegenomen (b) hoe hier rekening mee wordt gehouden bij evt plaatsing in gebied 13. Worden dan de windmolens dan zoveel mogelijk weg van Bathmen in dit gebied geplaatst? (c) hoe de gemeente de positie en impact van Bathmen ziet door de inklemming van het dorp tussen spoor en A1, de ontwikkeling van een groot zonnepanelenpark waarmee Bathmen al een forse bijdrage levert aan de klimaatdoelstelling en nu evt ook nog windmolens die zo hoog zijn dat ze dominant zijn niet alleen aan de westkant maar in het aangezicht van het hele dorp. Betaalt Bathmen en zijn natuur met de A1, het spoor een zonnepanelenpark en straks ook nog windmolens niet een erg hoge prijs, wordt deze	Als in focusgebied 13 windmolens worden gerealiseerd zullen deze op ca 700 m of meer van de geplande woningbouw komen. Daarbij kan ruimschoots aan de geldende wet- en regelgeving worden voldaan en op die afstand wordt de eventuele hinder als acceptabel ingeschat door de wetgever. Bij het maken dan de definitieve plannen zal de initiatiefnemer haar plannen optimaliseren om hinder zo voor de omgeving waar mogelijk te beperken. Omwonenden worden daarbij betrokken. De initiatiefnemer zal in een MER ook naar de gecombineerde milieueffecten moeten kijken en daarop wordt getoetst. We erkennen dat in de A1 zone diverse hinderbronnen aanwezig zijn. Het in beeld brengen van de cumulatieve effecten is daarom belangrijk.

Resp Nr.	Vraag	Antwoord
	niet eenzijdig neergelegd bij het dorp Bathmen en de Bathmenaren?	

Bijlage

Afbeelding windwokkel

